PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

DELO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

LJUBLJANA, PETEK, DNE 6. JULIJA 1962 ● LETO IV., ŠTEVILKA 183 ● CENA 20 DIN

»DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE 5. OKTOBRA 1934 USTANOVILA KOMUNISTIČNA PARTIJA V SLOVENIJI, IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

GLAVNI UREDNIK JANEZ VIPOTNIK
ODGOVORNI UREDNIK MARJAN JAVORNIK

PRVA IZDAJA

Človek v sodobni proizvodnji

V široki proces nadaljnjega izpopolnjevanja našega družbeno ekonomskega sistema, ki bo dobil svojo zakonsko osnovo v novi ustavi, sodi tudi razvijanje medsebojnih odnosov v delovnih organizacijah. Notranja zakonodaja v podjetjih naj pomaga te odnose urejati tako, da bodo vsklajevali družbeni položaj proizvajavca s sodobno proizvodnjo ter pospeševali družbeno ekonomski razvoj. Ta vprašanja so obravnavali tudi na posvetovanju o statutih delovnih organizacij, ki je bilo pred tednom dni v Beogradu.

Podjetja so že pred leti s svojimi pravili in drugimi samoupravnimi akti uzakonila organizacijo svojega poslovanja in notranje medsebojne odnose v kolektivih. Toda odtlej je prišlo do nekaterih bistvenih sprememb. Proizvajavec si ustvarja z delitvijo dohodka po delu oz. z odpravljanjem mezdnih odnosov vsebinsko nov družbeni položaj ter se prek ekonomskih enot in drugih oblik neposrednega samoupravljanja čedalje bolj aktivno vključuje v odločanje. Notranja zakonodaja, ki bi se morala kontinuirano izpopolnjevati pa ni dovolj sledila vsem tem spremembam. Zato so v nekaterih primerih postala pravila podjetij že anahronizem, ki povzroča anarhične tendence v poslovanju ter motnje v odnosih. To je ponekod že začelo neugodno vplivati tudi na gospodarjenje, ki ne trpi neskladja med proizvodnjo in odnosi.

Notranjo zakonodajo, ki naj bi jo v osnovnih obrisih urejali statuti delovnih organizacij, pa moramo izpopolniti tudi v tej smeri, da bo širše odprla pot sodobnemu razvoju proizvodnje. Smo pred nujnimi družbeno ekonomskimi nalogami. Odločneje se moramo lotiti modernizacije proizvodnje.

V prejšnjem času smo proizvodnjo razvijali v širino, v številnih drobnih, primitivno obrtniško urejenih podjetjih, da bi pač lahko hitreje premagovali pomanjkanje blaga na trgu. Gospodarski napredek pa te razmere bistveno spreminja. Bolj ko se domači trg polni z blagom, bolj postaja zahteven. Hkrati pa se izvoz srečuje na inozemskih trgih s čedalje ostrejšo konkurenco, na kar še zlasti vpliva integracija gospodarstva tako v zahodnih kakor tudi v vzhodnih državah.

V takih pogojih se ne moremo več zadovoljiti z vsakršno proizvodnjo. Življenjski obstoj in prihodnost si na mnogih področjih lahko zagotovi samo specializirana, velikoserijska in visoko produktivna proizvodnja. Zato so tudi pri nas začeli nastajati — prek raznih oblik sodelovanja in združevanja podjetij — večji kombinati, ki imajo specializirane obrate na območju več občin, okrajev ali republik.

Sočasno z gospodarsko integracijo — ki se pri nas šele začenja — pa samoupravljanje nadalje približujemo neposrednemu proizvajavcu. Ti dve, na pogled protislovni plati enega in istega procesa si v resnici med seboj ne nasprotujeta, marveč druga drugo pospešujeta. Gospodarska integracija namreč ne more roditi zaželenih rezultatov, če je tehnokratska in ne upošteva družbeno ekonomske vloge proizvajavcev. Odnosi med posameznimi enotami in organi v delovnih organizacijah morajo biti tako urejeni, da zagotavljajo proizvajavcu tudi v največjih kombinatih popoln razmah njegovih pobud ter njegov vpliv na vse činitelje v proizvodnji in poslovanju.

To je moč doseči prek ekonomskih enot in drugih oblik neposrednega samoupravljanja. Dosedanja praksa, ko se je vse odločanje o celotnem poslovanju združevalo predvsem v rokah centralnega delavskega sveta, postaja že preozka. Pri tem pa ne gre za decentralizacijo v tem smislu, da bi centralni delavski svet iz »dobre volje« prepuščal nekatere pristojnosti ekonomskim enotam, marveč za doslednejše uveljavljanje vloge delavskega kolektiva kot osnovnega nosilca samoupravljanja ter družbenega položaja, pravic in dolžnosti delovnih enot in posameznikov — na vseh ravneh v podjetju.

Hkrati to že tudi pove, da pri tem ne moremo govoriti o kakršni koli atomizaciji in dezintegraciji podjetij oziroma o ekonomskih enotah, ki bi bile same sebi namen (čeprav je v posameznih primerih prišlo do napačnih teženj). Ekonomske enote in druge oblike neposrednega samoupravljanja pomenijo vzvode, ki naj omogočijo povečanje proizvajavčevega interesa za racionalnejše gospodarjenje, ob enotno organiziranem tehnološkem procesu proizvodnje ter ob enotnem funkcioniranju gospodarske organizacije kot celote. Čedalje širši krog proizvajavcev, ki se vključuje v neposredno samoupravljanje, ob tem hkrati spoznava, da je bodočnost posameznika in kolektiva v močnih, sodobno urejenih, visoko produktivnih delovnih organizacijah. To spoznanje pomaga krepiti enotnost interesov in prizadevanj vseh delovnih enot v okviru podjetja. K temu lahko bistveno prispevajo tudi statuti, če pravilno regulirajo medsebojne odnose med posameznimi enotami v gospodarski organizaciji.

Med najpomembnejšimi instrumenti samoupravljanja, ki omogočajo enotno politiko podjetja, hkrati pa vplivajo na notranje odnose, je plan podjetja. Statuti naj zato uzakonijo metodologijo planiranja, način in vlogo posameznih enot pri sprejemanju plana in druga vprašanja s tega področja.

Enako velja tudi za notranjo delitev čistega dohodka. Statuti naj bi določali osnovna načela delitve med posameznimi enotami in posamezniki, podrobnejše pa ta vprašanja obravnavajo drugi pravilniki. Uzakonijo naj tudi prilagoditev strokovnih služb (na primer knjigovodstva) potrebam neposrednega samoupravljanja, saj sicer ni moč evidentirati rezultatov vsake delovne enote posebej.

Razen tega bodo statuti določali tudi odnose med komuno, podjetjem ter posameznimi enotami (ki so v mnogih primerih na območju več občin), uzakonili pa bodo še druga osnovna načela s področja medsebojnih odnosov. Zato pomeni sestavljanje teh statutov zelo pomembno družbeno politično delo, ker bo omogočilo bolj razjasniti številna vprašanja, ki vplivajo na nadaljnji razvoj gospodarjenja in družbenih odnosov.

Miro Zakrajšek

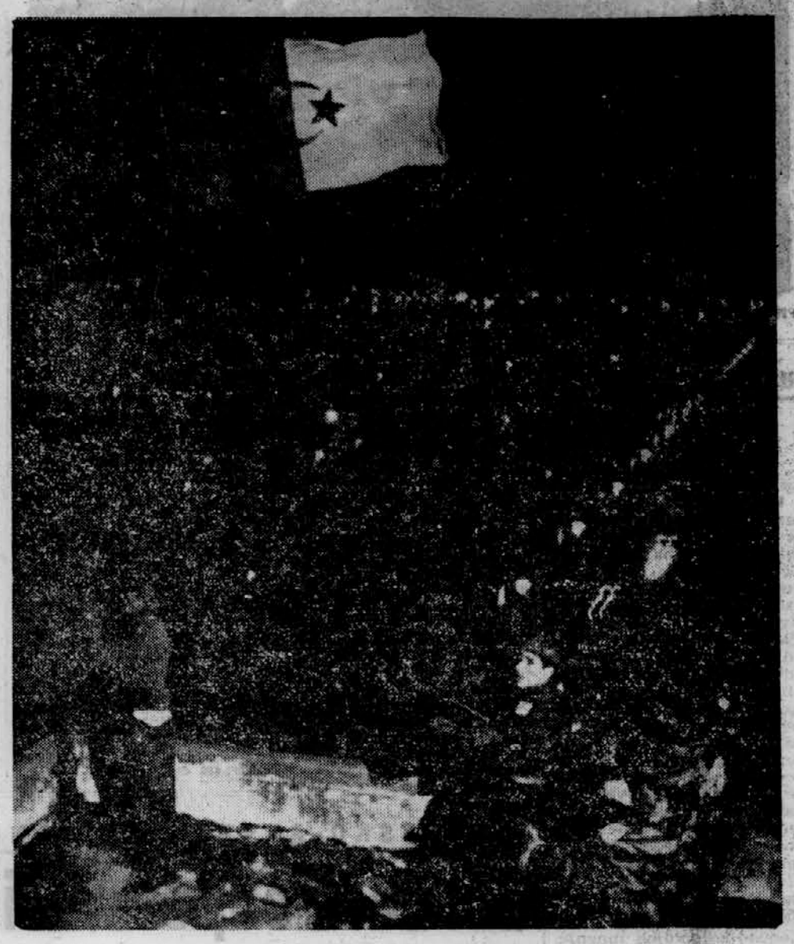

ZAMENJAVA ZASTAV V ALŽIRIJI. Ob proglasitvi neodvisnosti so z vseh javnih poslopij v Alžiriji sneli francoske zastave ter izobesili alžirske zeleno-bele zastave s polmesecem in peterokrako zvezdo. Nova alžirska zastava je zavihrala tudi na hotelu »Aletti« v Alžiru, ki je bil prizorišče incidentov med tujimi novinarji in agenti teroristične organizacije OAS

ALŽIRIJA

Proslavljanje dneva neodvisnosti

Pri proslavi v Alžiru so poleg prebivalcev mesta in okoliških vasi sodelovale tudi enote ALN – V Oranu so oasovci spet streljali na Alžirce – Začasna alžirska vlada razpravlja o rezultatih referenduma – Ben Bela se ne strinja samo s sklepom o razrešitvi treh poveljujočih oficirjev

ALŽIR, 5. jul. (Reuter-AFP-Tanjug). V alžirskih mestih so se danes nadaljevale proslave ob razglasitvi neodvisnosti v Alžiriji. Davi so se v mestih kmetje v sprevodih pridružili proslavam neodvisnosti Na proslavi v Alžiru so davi sodelovale enote osvobodilne vojske. Začasna alžirska vlada pa je danes na svoji seji proučevala rezultate plebiscita ter politični položaj v Alžiriji.

Včeraj so napovedali, da bo začasna vlada ostala do 8. julija v prefekturi, potem pa se bo preselila na sedež bivšega francoskega guvernerja, v tako imenovano poletno palačo. Hkrati so napovedali, da bo začasna izvršna oblast v Rocher Noiru nadalje opravlja svoje funkcije, določene z evianskim sporazumom, do volitev v ustavodajno skupščino.

Proslava dneva neodvisnosti v glavnem mestu se je začela že ob zori. V Alžir so prispeli prebavavci bližnjih vasi in napolnili trge, na katerih se je razvilo ljudsko slavje s plesi in pesmimi.

Pozneje so po ulicah Alžira korakale enote alžirske osvobodilne vojske. Pred njim so šle mladinke v belih oblekah. V mimohodu so sodelovale pehotne enote in motorizirane enote z lahkim orožjem. Zadnji so šli mladinci z nacionalnimi zastavami ter alžirski prebivavci.

Sprevod je šel mimo poslopja bivše prefekture, kjer je zdaj sedež začasne alžirske vlade. Zbrana množica na bulvarju Carnot je toplo pozdravila prvi mimohod pripadnikov alžirske osvobodilne vojske.

Sedež začasne izvršne oblasti v Rocher Noiru je bil danes na pol prazen. Funkcionarji in osebje so se pridružili proslavam dneva neodvisnosti. Nocoj pa bo Rocher Noir prizorišče važnega političnega dogodka. Sem naj bi prispel drevi prvi francoski veleposlanik v Alžiriji Jean Marcel Jeanneny.

V Oranu pa je prišlo do incidentov in streljanja. Incidente so izzvali pristaši teroristične organizacije OAS. Streljanje se je začelo okrog poldne in je trajalo kakih 30 minut. Po prvih vesteh je bil neki evropski priseljenec huje ranjen, več Evropejcev pa so aretirali.

Zahodne agencije poročajo, da se je spopad začel, ko so oasovski provokatorji streljali na množico Alžircev, ki so proslavljali dan alžirske neodvisnosti. Kmalu zatem se je iz raznih delov mesta začulo streljanje. Pomožne policijske sile in pripadniki osvobodilne vojske so intervenirali, da bi vzpostavili red. Pozneje so v središče mesta prodrle lokalne varnostne sile in aretirale več evropskih priseljencev.

Vojaki pod poveljstvom komandanta alžirske cone polkovnika Azidina so včeraj blokirali dohode k glavnemu mestu. V mestu Alžiru so bile odprte skoraj vse trgovine, celo v evropski četrti, toda medtem ko se v glavnem mestu razmere urejajo, pa je drugod položaj še precej nejasen. Štabi prve in pete vilaje so zahtevali izredno sklicanje Nacionalnega sveta alžirske revolucije, ki ima 72 članov in kompetence vrhovnega nacionalnega organa. V četrti vilaji, okrog mesta Alžira, je bil položaj negotov. Komandant vilaje Serif je izginil že pred nekaj dnevi.

Reuter poroča, da so se enote alžirske osvobodilne vojske včeraj začele vračati v Alžirijo. Razporejajo se na področju Suk Arhaza, Zaruje in Gambete. Ta področja so oddaljena kakih 20 km od tunizijske meje.

Hkrati poročajo, da je zadnji francoski visoki komisar Christian Fouchet včeraj odpotoval iz Rocher Noira v Pariz, brez vsake uradne ceremonije.

Magreb Arab Press poroča, da dobro poučeni krogi v Rabatu pričakujejo, da bo predsednik začasne alžirske vlade, ki je v Kairu, je prispel v petek v Rabat. Po vesteh AFP se je Ben Bela danes sestal s predstavniki začasne alžirske vlade v Arabski ligi. Danes naj bi se sestal tudi s predsednikom Naserjem.

Kot poroča Reuter, povezujejo kairski politični krogi podaljšani obisk Ben Bele v Kairu z izjavo predsednika Naserja, da je treba izgladiti nesoglasja med alžirskimi voditelji. Sodijo, da je predsednik ZAR stopil v stik z alžirskim premierom Benhedo.

Tanjug poroča, da se je podpredsednik začasne alžirske vlade Mohamed Ben Bela sinoči sestal s člani alžirske diplomatske misije ZAR. V razgovoru z njimi je dejal, da ni odpotoval v Alžirijo skupaj z drugimi člani začasne vlade zato, ker ni mogel odobriti sklepa o razrešitvi treh poveljujočih oficirjev alžirske vojske. Potrdil pa je, da razen tega vprašanja ni nobenih drugih nesoglasij med njim in drugimi člani alžirske vlade. »V celoti podpiram vse sklepe evianskega sporazuma, ki jih je Alžirija podpisala s Francijo, in sodim, da je treba ta sporazum obojestransko in do kraja uveljaviti,« je poudaril Ben Bela.

Kot poroča Tanjug iz Pariza, je eden izmed voditeljev federacije FLN za Francijo v zvezi z nesoglasji v začasni alžirski vladi danes izjavil, da »federacija FLN za Francijo sprejema ukaze samo od začasne vlade«. Poudaril je, da je edini zmagovalec v sedemletnem boju alžirsko ljudstvo.

Hruščov sprejel Todorovića

Moskva, 5. julija (Tanjug). Predsednik ministrskega sveta ZSSR Nikita Sergejevič Hruščov je danes v Kremlju sprejel podpredsednika Zveznega izvršnega sveta FLRJ Mijalka Todorovića, ki se mudi v Moskvi na čelu jugoslovanske gospodarske delegacije. Podpredsednika Todorovića je spremljal izredni in opolnomočeni jugoslovanski veleposlanik v Sovjetski zvezi Cvijetin Mijatović.

Med premierom Hruščovom in podpredsednikom Todorovićem se je razvil prijateljski razgovor, v katerem sta se dotaknila vrste vprašanj v zvezi z gospodarskim sodelovanjem med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo.

Naša parlamentarna delegacija v Irkutsku

Irkutsk, 5. jul. (Tanjug). Med dvodnevnim bivanjem v Irkutsku je jugoslovanska parlamentarna delegacija, ki jo vodi predsednik Zvezne ljudske skupščine Petar Stambolić, obiskala danes tovarno aluminija. Popoldne so si jugoslovanski ljudski poslanci ogledali Bajkalsko jezero in njegovo okolico.

Jugoslovanska parlamentarna delegacija bo odpotovala jutri iz Irkutska v Ulan Bator na uradni obisk LR Mongolije.

PROSLAVE DNEVA BORCA PO JUGOSLAVIJI

Spominske slavnosti in ljudska zborovanja

BEOGRAD, 5. julija. 4. julij — Dan borca so slovesno proslavili po vsej državi. V vseh republikah so bila številna ljudska zborovanja in slovesnosti v spomin na pomembne dogodke naše revolucije. Partizanske grobnice, spomenike in spominske plošče so prekrili z venci in cvetjem, v nekaterih krajih pa so odkrili nove spomenike.

Osrednja proslava dneva borca v Bosni je bila v Prijedoru, kjer so obenem s praznikom proslavili tudi 20-letnico kozarske epopeje. Na zborovanju, ki se ga je udeležilo preko 30.000 ljudi iz Bosanske krajine, je govoril predsednik Ljudske skupščine Bosne in Hercegovine Djuro Pucar, udeležili pa so se ga tudi člani Izvršnega komiteja CK ZK BiH Osman Karabegović, Šefket Maglajlić, Niko Jurinčić, generalni sekretar Zveznega odbora zveze združenj bojevniških organizacij Jugoslavije Velja Stojnić ter več narodnih herojev.

Djuro Pucar je najprej govoril o dogodkih na Kozari v letu 1942 ter o razvoju partizanskega gibanja v Bosanski krajini. Nato je omenil nagel razvoj Bosne in Hercegovine po osvoboditvi. Poudaril je, da se je iz nekdanje zaostale, neenotne, napol pismene in izkoriščane pokrajine razvila v deželo, ki je dosegla danes že visoko stopnjo gospodarskega, prosvetnega, kulturnega in splošno družbenega razvoja.

»Pri tem je treba upoštevati tudi dejstvo,« je dejal Pucar, »da so se tudi socialistični družbeni odnosi nenehno krepili. Ne glede na nekatere težave, je delavsko upravljanje v gospodarskih organizacijah in družbeno upravljanje nasploh pokazalo svojo življenjsko moč.«

Zatem se je Djuro Pucar dodaknil še gospodarstva in poudaril, da bo treba tudi v kmetijstvu v prihodnje storiti več kot doslej, ko so marsikje to panogo zanemarjali kot nevažno.

Po končanem govoru je ljudstvo Kozare in Podgrmeča poslalo pismo tovarišu Titu.

Dan borca so slovesno proslavili tudi v vseh drugih republikah. Kakih 25 tisoč ljudi iz Sajkaške in drugih krajev Bačke se je zbralo na velikem zborovanju pri Žabaljski Skeli, kjer je bila pred dvajsetimi leti huda bitka Šajkaškega odreda z okupatorjem.

Zborovanja so se med drugimi udeležili tudi sekretar CK ZK Srbije Jovan Veselinov, član CK ZK Jugoslavije in eden od organizatorjev vstaje v teh krajih Danilo Kekić, sekretar Pokrajinskega komiteja ZK za Vojvodino Stevan Doronjski, predsednik Izvršne sveta Vojvodine Geza Tikvicki, član Izvršnega komiteja CK ZS Srbije Djurica Jojkić in drugi. Na zborovanju je govoril Danilo Kekić, ki je oživil spomine na slavne dni revolucije in razvoj partizanskega gibanja v teh krajih.

Po govoru so odkrili spomenik padlim borcem in žrtvam fašističnega nasilja — tri devetmetrske bronaste figure, delo kiparja Jovana Soldatovića.

V uporniški vasi Sojevo blizu Uroševca v Kosmetu je bilo veliko ljudsko zborovanjer, na katerem je pred več tisoč državljani govoril predsednik Izvršnega sveta Kosova in Metohije in nekdanji komandant

● Nadaljevanje na zadnji strani

POLITIČNA KRIZA V BRAZILIJI

Sindikati podpirajo Goularta

Predsednik Goulart je zavrnil podpis vladne liste, ki jo je sestavil Andrade – Poveljnik prve armade je razglasil pripravljenost čet – Sindikati so stopili v splošno stavko, s katero hočejo podpreti predsednika Goularta

RIO DE JANEIRO, 5. julija. (Tanjug.) Brazilski predsednik Goulart je zavrnil poskus novega premiera Andradeja in konservativne večine v Kongresu, da bi ustanovili vlado, ki bi zavrgla neodvisno zunanjo politiko in ubrala reakcionarno smer na notranjem torišču. Poveljnik prve armade general Osvino Alvez, ki podpira Goularta, je ukazal pripravljenost svojih čet in izjavil, da druga in tretja armada kopenske vojske soglašata s stališčem prve armade. Sindikati so proglasili 24-urno splošno stavko v podporo predsedniku Goulartu.

To so zadnji dogodki v novi brazilski politični krizi. Prejšnji teden je Goulart predlagal predstavniškemu domu, naj imenuje za novega premiera člana njegove Laburistične stranke Santiaga Dantasa, ki bi nadaljeval neodvisno zunanjo politiko in začel izvajati agrarno in druge reforme. Konservativna večina v predstavniškem domu je to zahtevo zavrnila. Goulart se je prilagodil razmerju sil v Kongresu in je potem predlagal za novega premiera Mouro Andradeja, pripadnika večinske stranke PSD, v težnji, da bi dosegli kompromis o sestavi nove vlade.

Andrade se je zavezal, da bo sestavil vlado v soglasju z Goulartom in da bo tudi začel akcijo za razpis plebiscita o vrnitvi predsedniških pristojnosti Goulartu, katere so mu odvzeli z ustavnim amandmajem, sprejetim med lansko krizo. Potem ko je tako dosegel, da ga je Goulart predlagal za premiera, pa ni hotel izpolniti obveznosti do predsednika in se je uklonil konservativni večini v predstavniškem domu, ki ga je predsinočnjim z veliko večino glasov izvolila za premiera.

Andrade je v govoru v predstavniškem domu pred volitvami izjavil, da sodi, da ima proste roke pri sestavljanju vlade, in je demantiral vesti, da bo začel akcijo za plebiscit, s katerim naj bi vrnili Goulartu predsedniške pristojnosti.

Ta govor je pomenil začetek odkritega spopada med Goulartom in Andradejem ter konservativnimi strankami v Kongresu. Včeraj popoldne je Andrade predložil Goulartu seznam članov nove vlade. Goulart pa ga ni hotel podpisati. Nato se je umaknil na svoje privatno posestvo v bližini glavnega mesta Brasilie in dal s tem konservativni večini v Kongresu čas, da se odpove svojemu poskusu, ustanoviti desničarsko vlado.

Državni radio je sinoči hkrati objavil sporočilo, ki pravi, da je Goulart sporočil Andradeu, da se ne more strinjati z ustanovitvijo vlade, »nasprotujoče visokim nacionalnim interesom, ki bi z zatiranjem dušila zakoniti glas ljudstva in ki bi si prizadevala preprečiti zakonite težnje Brazilcev bodisi na področju zunanje politike ali notranjega razvoja«.

V sporočilu je rečeno, da je Goulart doslej dvakrat privolil v kompromis — ko se je v krizi po Quadrosovem odstopu strinjal s tem, da se zmanjšajo njegove predsedniške pristojnosti, in potem, ko je predlagal Andradea za premiera — da pa je njegove spravljivosti zdaj konec in da odklanja sodelovanje pri ustanovitvi vlade, »s katero bi vladali tisti, ki si prizadevajo zatreti najbolj upravičene nacionalne težnje«.

Danes ob zori se je Goulart vrnil v Brasilio, medtem ko se voditelji večinskih strank posvetujejo o novem položaju. Goulart računa s simpatijami široke javnosti, s solidarnostjo svoje Laburistične stranke in drugih strank levice kot tudi s podporo sindikatov in nacionalističnega dela kopenske vojske.

Pričakujejo, da bo Goulart po Andradejevem odstopu poslal predstavniškemu domu tretji predlog za bodočega premiera. Kakor sodijo, bi utegnil biti naslednji premier Alfredo Naser, bivši pravosodni minister in član Socialno-pro-

●● Nadaljevanje na zadnji strani

MISIJA DOBRE VOLJE DAHOMEJA ODPOTOVALA IZ JUGOSLAVIJE. Med bivanjem v Jugoslaviji se je misija razgovarjala z našimi predstavniki o vprašanjih medsebojnih odnosov in sodelovanja ter so ob tej priložnosti podpisali sporazum o gospodarskem, znanstvenotehničnem in kulturnem sodelovanju. Na sliki: Rodoljub Čolaković se poslavlja od podpredsednika republike Dahomej Sourouja Migan Apathyja na letališču Surčin pri Beogradu.

Problemi razorožitve

Sovjetski premier Hruščov je napovedal krepitev sovjetskih oboroženih sil – Članek dr. Ivekovića v »Literaturnaji gazeti«

MOSKVA, 5. julija. (TASS.) Sovjetski premier Nikita Hruščov je danes izjavil, da je Sovjetska zveza prisiljena v interesu varnosti krepiti svoje oborožene sile, ker zahodne sile ne kažejo pripravljenosti za sklenitev sporazuma o razorožitvi in zmanjšanju napetosti. »Ženevski razgovori,« je dejal Hruščov v svojem govoru slušateljem vojne akademije, »so pokazali, da zahodne sile nočejo razorožitve. V teh pogojih moramo računati s tem, da imperialisti krepijo tekmovanje v oboroževanju, pripravljajo svoje oborožene sile, za vojno proti nam, kopičijo rezerve orožja, vključujoč tudi jedrske«.

Časopis »Literaturnaja gazeta« je objavil na prvi strani pod naslovom »Delni ukrepi kot prvi korak«, odgovor dr. Mladena Ivekovića, predsednika zveznega zbora Zvezne ljudske skupščine na anketo o razorožitvi, ki jo je organiziral ta časopis med znanimi političnimi, družbenimi in znanstven. delavci na svetu pred svetovnim kongresom za razorožitev in mir, ki se bo začel 9. julija v Moskvi.

Dr. Ivekovič v članku poudarja, da razgovori v Ženevi kažejo, da bi bilo nerealno v najbližji prihodnosti pričakovati sporazum o splošni in popolni razorožitvi. Med udeleženci razgovorov, in še zlasti med Sovjetsko zvezo in ZDA, leži prepad nezaupanja. Skrajno negativno stališče Zahodne Nemčije in Francije do razgovorov s Sovjetsko zvezo še bolj zapleta položaj. Obnovitev ameriških jedrskih eksplozij, je rečeno v članku, je eno od moč-

●●● Nadaljevanje na zadnji strani

● ŽENEVA

Ekonomsko socialni svet Združenih narodov, ki je te dni začel svoje 34. zasedanje, bo razpravljal o vprašanjih izkoriščanja novih izvorov energije in financiranja za raziskovanje naftnih polj. Menijo, da bo ECOSOC prav tako razpravljal o drugih izvorih energije in o možnostih za čim boljše izkoriščanje le-teh.

● STOCKHOLM

Zahtevi za pomoč Alžiriji, ki so jo poslali švedski vladi poslanci KP, se je pridružilo še večje število javnih delavcev. V posebnem proglasu predlagajo, naj bi organizirali švedsko-alžirsko društvo za poglabljanje prijateljskih odnosov med obema državama. Švedska je priznala alžirsko vlado pred tremi dnevi.

● BUKAREŠTA

V Bukarešti so bili razgovori med prvim sekretarjem romunske delavske partije in predsednikom državnega sveta Georgijem Dejom ter prvim sekretarjem madžarske partije in predsednikom vlade Janošem Kadarjem. V Bukarešti se je Kadar zadržal na poti v Bolgarijo, kjer bo sedaj preživljal poletne počitnice.

● ATENE

Grško zunanje ministrstvo je demantiralo vesti, po katerih naj bi odložili obisk grškega ministra za zunanje zadeve Averofa Turčiji. Po poročilih nekaterih zahodnih agencij naj bi prišlo do odložitve obiska, ker »položaj v Turčiji za sedaj ne zagotavlja pogojev za rešitev vprašanj, o katerih naj bi razpravljali«.

DAN BORCA V SLOVENIJI

Vsepovsod številne prireditve

LJUBLJANA, 5. julija. — Dan borca so slovesno proslavili po vsej Sloveniji. Skoraj povsod pa je prireditve motilo slabo vreme z dežjem, zaradi katerega so morali ponekod program celo preložiti.

V Mariboru je na slavnostni seji občinskega odbora združenja borcev NOB predsednik Bine Ravnikar izročil občinskemu ljudskemu odboru album z dokumentacijo o proslavah 20-letnice revolucije v občini. Na sam praznik pa je bila dopoldne žalna svečanost pred spomenikom talcev, na kateri je govoril predsednik združenja borcev okraja Maribor Anton Gregorič.

V ravenski komuni so bile glavne slovesnosti v Žerjavu in pa Jazbini, kjer so odkrili spomenik padlemu partizanskemu borcu N. Stropniku. V Ptuju je bila slavnostna seja združenja borcev, ostale prireditve pa so tako v tej, kot tudi v ormoški in nekaterih drugih komunah odpadle zaradi slabega vremena.

V Pomurju so bile številne prireditve. V Radgoni in Murski Soboti sta bili slavnostni akademiji. Krajevni odbor Zveze borcev v Beltincih je organiziral razgovor z otroki članov Zveze borcev. Člani organizacije pa so se zbrali na pokopališču v Gornji Bistrici, kjer so položili vence na grobove padlih borcev. V Ljutomeru so pripravili na predvečer praznika kresovanje, v Lendavi, pa so praznovanje povezali s proslavami ob dnevu rudarjev.

Organizacije Zveze borcev v celjskem okraju za praznik niso pripravile akademij. Povsod so okrasili grobišča, spomenike in spominske plošče ter obiskali bolne tovariše. V Šaleški dolini so letos združili rudarski praznik z dnevom borca. Tako so se v Velenju že na predvečer rudarskega praznika zbrali prebivalci doline ter proslavili dan rudarjev, v sredo pa so odšli na Paški Kozjak in skupno počastili dan borca.

V vseh treh komunah koprskega okraja, zlasti še v občinskih središčih so dan borca slovesno proslavili. V okolici Kopra so organizirali več partizanskih napadov, v Ospu in znani Gabrovici pa so se srečali nekdanji borci. V Piranu je bila osrednja proslava že na predvečer praznika, naslednji dan pa so v Luciji na Ljudskem domu odkrili spominsko ploščo padlim borcem slovenske in italijanske narodnosti.

V Kopru so nekdanji borci organizirali več tekmovanj, številni odbori ZB pa so imeli slavnostne seje. Glavna proslava dneva borca v koprski komuni pa bo 7. julija v znani partizanski vasi Šmarje v slovenski Istri.

V postojnski komuni so v vasi Landol odkrili spomenik 11 padlim borcem iz tega kraja.

Osrednjo proslavo v ajdovski komuni, ki naj bi bila na Nanosu, so zaradi slabega vremena preložili. Z njo bodo počastili 20-letnico prvega spopada primorskih partizanov z italijanskimi okupatorji na Nanosu.

V Novi Gorici je bila na predvečer praznika kulturna prireditev, na kateri je goriško gledališče uprizorilo komedijo »Boter Andraž«, sodelovala pa sta še pevski zbor in godba na pihala iz Solkana. V Tolminu so na praznični dan odprli novi viseči most čez Tolminko, ki so ga zgradili pripadniki JLA. Prejšnji večer pa so vojaki, nekdanji borci in obvezniki predvojaške vzgoje improvizirali napad na mesto, potem pa je bila v domu JLA kulturna prireditev.

Številne proslave, prireditve in tekmovanja so bila tudi na Bovškem, Kobariškem, v Mostu na Soči in drugod. Na Kobariškem je poseben odbor bivših partizanov poskrbel za okrasitev grobov ter spomenikov in spominskih plošč padlim.

V idrijski občini pa so praznik počastili skupaj z dnevom rudarjev. Delovni kolektiv rudnika živega srebra je pripravil pester kulturno zabavni program, v Mojci pa je bilo javno zborovanje, na katerem je govoril predsednik okrajnega odbora SZDL Nova Gorica Slavko Jež.

Glavni urednik PAP pri Osolniku

Beograd, 5. julija (Tanjug). Sekretar Zveznega izvršnega sveta za informacije Bogdan Osolnik je danes sprejel glavnega urednika poljske časopisne agencije PAP Michala Hoffmana.

Glavni uradnik PAP se mudi te dni v naši državi kot gost jugoslovanske časopisne agencije Tanjug, s predstavniki katere se razgovarja o nadaljnji razširitvi medsebojnega sodelovanja časopisnih agencij obeh držav.

PROSLAVA DNEVA BORCA: Žalna svečanost pred spomenikom talcev v Mariboru

U TANT V LONDONU

Vršilec dolžnosti generalnega sekretarja OZN bo skušal pridobiti Macmiliana in de Gaulla za načrt »desetletje razvoja nerazvitih držav«

London, 5 jul. (Tanjug). Vršilec dolžnosti generalnega sekretarja OZN U Tant se bo med tridnevnim obiskom v Londonu sestal s premierom Macmillanom in zunanjim ministrom Homeom. Pričakujejo, da bodo na teh razgovorih obravnavali finančne težave OZN in posredovalno vlogo svetovne organizacije v nekaterih mednarodnih sporih.

U Tantov obisk v Londonu je toliko pomembnejši, ker so v zadnjem obdobju nastala večja nesoglasja med britansko vlado in OZN, zlasti v zvezi s kolonialnimi problemi.

Iz Londona bo U Tant na de Gaullovo povabilo odpotoval v Pariz.

Sodijo, da bo U Tant skušal britansko in francosko vlado ogreti tudi za predlog, naj bi bilo to desetletje »desetletje razvoja nerazvitih držav«, kot tudi za predlog o sklicanju svetovne gospodarske konference.

Današnji londonski »Times« piše, da je britanska vlada, kakor pravijo dobro poučeni londonski krogi, pripravljena podpreti morebitno kandidaturo U Tanta za generalnega sekretarja OZN, ko mu bo aprila prihodnje leto potekel mandat vršilca dolžnosti.

Priznavanje nacističnih zakonov

Bonn, 5. julija (Tanjug). Zahodnonemškim državljanom, ki so za časa nacizma postali žrtve sterilizacije, niso odobrili odškodnine, češ da so bili ti ukrepi izvedeni »v duhu tedanjih zakonov«. Samo v primerih, ko so sterilizirali ljudi »tudi izven zakonsko določenih meja« za »ohranitev čiste germanske rase«, imajo žrtve teh nacističnih poskusov pravico do odškodnine.

Razsodbo v tem smislu je sprejelo vrhovno sodišče v Karlsruhe, in sicer na pritožbo nekega državljana, ki so ga leta 1940 sterilizirali »iz zgravstvenih razlogov«. Vrhovno sodišče je v obrazložitvi svojega sklepa navedlo, da so takšne razsodbe izrekali »neodvisni sodniki, ki so lahko bili podrejeni samo zakonu« in da »tudi objektivno neupravičene razsodbe postanejo polnoveljavne« in so jih »državljani po zakonu dolžni sprejeti, čeprav je posameznik pri tem oškodovan v svojih pravicah in interesih«.

Berlinski »črni seznam«

Berlin, 5. julija (AFP). — Zahodnonemške oblasti so sestavile »črni seznam«, na katerem so imena voditeljev Enotne socialistične stranke Nemčije. Ljudje, ki so na tem seznamu, so »nezaželeni« v zahodnem Berlinu. Seznam bodo predložili v odobritev zaveznišcim poveljnikom v bivši prestolnici rajha.

Obisk singapurskega sindikalnega funkcionarja

Beograd, 5. jul. (Tanjug). Sekretar nacionalnega kongresa sindikatov Singapura Devan Nair, ki je včeraj prispel v našo državo, je danes obiskal centralni svet ZSJ, kjer je imel razgovore s podpredsednikoma CS Paškom Romcem in Ivanom Božičevićem. Singapurski sindikalni funkcionar ostane pri nas deset dni kot gost CS ZSJ.

»Bumerang« pohvaljen

Annecy, 5. julija — Kakor poroča AFP, je dobila risanka Borisa Kolarja »Bumerang« pohvalo na mednarodnih dnevih risanega filma v Annecyju. Na tej manifestaciji so priredili tudi retrospektivo jugoslovanskega risanega filma z dvema programoma.

Film »Bumerang« je te dni doživel znatno večje priznanje v Karlovih Varih, kjer so mu podelili nagrado, ki je po pomenu takoj za veliko nagrado. Hkrati je širija mednarodne federacije kino klubov nagradila »Bumerang« kot najizvirnejši film na tem festivalu.

Nova imenovanja

Beograd, 5. julija. (Tanjug). Z odlokom ZIS je bila imenovana zvezna komisija za sprejem izseljencev-povratnikov. Komisija bo obravnavala probleme Jugoslovanov, ki se vračajo v staro domovino, in pošilja pristojnim organom predloge glede njihove zaposlitve, preskrbe stanovanj itd. Za predsednika komisije je bil imenovan predsednik Sveta za vprašanja izseljencev Josip Kolar.

Z drugim odlokom ZIS sta dosedanja pomočnika sekretarja za splošne gospodarske posle Vojislav Rakić in Vladimir Čerić imenovana za pomočnika sekretarja v kabinetu podpredsednika ZIS in predsednika odbora za gospodarsko koordinacijo. Za državnega podsekretarja za zunanjo trgovino je bil imenovan Rudi Kolak, za pomočnike sekretarja pa Vujica Danilović, Nikola Šušnjar in Vidomir Krunić.

Za državno podsekretarko v srekretariatu ZIS za trgovino in turizem je imenovana Milka Kufrin, za pomočnike sekretarja pa Djuro Uzelac, Dušan Vuković in Josip Garvan. Za pomočnike sekretarja v sekretariatu za zvezni proračun in splošno upravo so imenovani Mijuško Sibalić, Aleksandar Radaković in M[illegible]med Grebo, za pomočnika sekretarja v sekretariatu ZIS za splošne gospodarske zadeve pa dosedanji sekretar zvezne industrijske zbornice Slobodan Urošević.

ZIS je izdal tudi odlok o imenovanju dr. Radomira Gerića, Branka Savića in Božidarja Pavlovića za pomočnike sekretarja v sekretariatu ZIS za ljudsko zdravstvo in socialno politiko.

Izvoz »Prvomajske«

Zagreb, 5. jul. (Tanjug). — Zagrebška tovarna »Prvomajska« bo izvozila letos v tujino nad 550 orodnih strojev, v vrednosti 2.5 milijona dolarjev ali približno 250 strojev več kakor lani. Izdelki te tovarne gredo v 36 dežel, med katerimi prednjačijo Zahodna Nemčija, Indija, Italija, Švedska in druge.

Predstavniki »Prvomajske« so danes poudarili, da njihova tovarna že skoraj v celoti izdeluje vse rezervne dele, za kar se mora v veliki meri zahvaliti uspešni kooperaciji. »Prvomajska« sodeluje že z desetimi podjetji, v katerih izdelujejo posamezne dele orodnih strojev.

PRIREDITVE V IZSELJENSKEM TEDNU

Prijetno srečanje na Otočcu

Ljubljana, 5. jul. V gradu Otočec pri Novem mestu so se 4. julija, ko ameriški državljani praznujejo dan ameriške neodvisnosti, zbrali na tradicionalnem pikniku naši rojaki iz Amerike. Žal se zaradi slabega vremena niso mogli posesti na prostem ob Krki, kot je bilo zamišljeno in pripravljeno, in tako je odpadel del programa. Kljub temu pa je bilo tudi to pot prijetno, sproščeno in veselo razpoloženje. Našim rojakom je izrekel dobrodošlico predsednik ObLO Novo mesto Ludvik Golob. V pozdravnem govoru je predsednik Slovenske izseljenske matice Ivan Regent poudaril željo, da bi kolikor mogoče kmalu ustvarili na svetu pogoje, v katerih bi mogli vsi narodi živeti dostojno in v miru.

Spregovorili so tudi številni rojaki, znani družbeni in kulturni delavci med našimi izseljenci v ZDA

»Ameriški Slovenci in Slovenke, vsi radi prihajamo v našo rodno zemljo, ker je domovina le ena,« je v govoru poudaril publicist Janko Rogelj, ki je pozdravil prisotne v imenu Ameriške bratske zveze. Govor je zaključil z željo, da bi še »mnogo let praznovali oba praznika s ponosom in delom za dobro povezanost in prijateljstvo med obema državama, za naš skupni cilj — za mir vsega sveta.«

Albina Novak, glavna tajnica Slovenske ženske zveze, je med drugim povedala: »Kdor pride po daljšem času ponovno v Jugoslavijo, ne spozna več domačih vasi in krajev, tako se je vse spremenilo.«

Frank Tomšič, glavni tajnik Ameriške bratske zveze, je bil rojen v Ameriki ter je prvič prišel na obisk v domovino svojih staršev. Med drugim je dejal: »Vse, kar sem videl, je zelo lepo. Zadovoljen sem, da sem prišel. In še bom prišel.«

Dolgoletni tajnik Slovenske narodne podporne jednote Fred A. Vider je v govoru izrazil željo, da bi Jugoslavija nadaljevala sedanjo pot napredka in uspehov.

Edy Zarnik, prav tako predstavnik mlade generacije naših izseljencev, je pripeljal večjo skupino naših rojakov na obisk v domovino. Dejal je, da je zelo zadovoljen in da bo tudi v prihodnje skušal pripeljati iz Amerike čimveč mladih ljudi.

Izseljenske prireditve na Otočcu se je udeležila večina ameriških izseljencev, ki so sedaj na obisku v Sloveniji. Navzlic temu, da je bilo vreme slabo, so bili s prireditvijo zadovoljni ter so zatrjevali, da je bilo tudi na letošnjem srečanju lepo in prijetno.

S. L.

Traktorji za Gano

Akra, 5. jul. (Tanjug). — Tovarna »Jedinstvo« iz Novega Travnika bo izvozila v Gano traktorje in priključne stroje v skupni vrednosti 1.400.000 ameriških dolarjev. Tovarna bo odprla v Gani servisno službo z vsemi rezervnimi deli. V tej tovarni bodo šolali ganske traktoriste.

Ta teden v »Komunistu«

Slovenska izdaja tednika »Komunist« objavlja v tem tednu: Govor Svetozarja Vukmanovića Tempa na posvetovanju CS ZSJ s sekretariatom ZIS za zakonodajo in org. oblasti, ki je bila 29. junija o urejanju odnosov v delovnih organizacijah s statuti in drugimi samoupravnimi akti; Zdravko Mićić: Države v razvoju in svetovno gospodarstvo (IV) »Hladna vojna in gospodarsko sodelovanje«; Dj. Dj. Novi ukrepi za oživitev gospodarske dejavnosti: »Pobuda za zvišanje proizvodnje in potrošnje«; Ilija Baliganec: Ob člankih Vlajka Begovića in Budimirja Soškića v »Komunistu« — »Usposabljanje komunistov kot družbeno političnih delavcev«; Milija Komatina: Pogledi in mnenja — »Občinstvo ni samo ‚potrošnik' kulture«; Bernard Strmčnik: Pred sezono v celjskem okraju — Program izobraževalnega centra delavske univerze naj odseva realne potrebe komune — »Skupna skrb in odgovornost«; Pero Morača: »Pohod brigad« — 20-letnica zgodovinske odločitve vrhovnega štaba.

USTANOVNA SKUPŠČINA ZVEZE BALETNIH UMETNIKOV

S SKUPNIMI MOČMI PREKO TEŽAV

Ljubljana, 5. julija. V senci II. baletnega bienala je bila v Ljubljani 4. in 5. julija ustanovna skupščina Zveze baletnih umetnikov Jugoslavije. Potreba po ustanovitvi baletnih društev in njihove zveze je prišla do izraza že leta 1960, ko so ustanovili iniciativni odbor z nalogo, da spodbudi in razvija ustanavljanje baletnih društev. Tako so v tem obdobju ustanovili več baletnih društev in združenj; s tem je bila dana podlaga za ustanovitev zveze. Zveza naj bi vključevala razen baletnih društev in združenj še baletne pedagoge, pokliče folklorne ansamble in skupine sodobnih plesnih smeri. Zato so na skupščini mnogo razpravljali o samem nazivu zveze. Končno so sprejeli mnenje, da je izraz balet v splošni rabi izgubil prvotni ozki pomen in ga tako doma kot v tujini uporabljajo za vse zvesti scenško-plesne umetnosti. — Pri vključevanju ansamblov v zvezo — ti se bodo morali najprej vključiti v društva — bodo preverjali le stopnjo njihove strokovnosti, ne pa umetniške vrednosti njihovega dela z gledišča stilnih smeri, ki jih gojijo. Tako bo članstvo v zvezi postavljeno na najširšo podlago — člani bodo lahko vsi ansambli, ki se profesionalno bavijo s scensko-plesno umetnostjo in ustrezajo osnovnim strokovnim normam — in zveza ne bo le dopuščala, temveč bo spodbujala iskanje novih poti in sodobnega, lastnega izraza. Zveza bo skrbela za kvaliteten razvoj baleta in bo spodbujala potrebno disciplino pri delu, zato bo izdala pravila baletnega poklica — nekak kodeks baletnih umetnikov. Zveza bo koordinarala delo republiških združenj, pospeševala bo sodelovanje med glasbeniki in koreografi in tako poživila ustvarjanje domačih baletov; skrbela bo za afirmacijo in popularizacijo našega baleta doma in v tujini, sodelovala bo pri organizaciji baletnih festivalov in koncertov in urejala bo odnose med koreografi in baletnimi umetniki, vprašanja avtorskih pravic, pokojnin in štipendiranja.

Obsežno delo bo zveza opravljala s komisijami, katerim načeljujejo člani upravnega odbora zveze. V te komisije bodo po potrebi kooptirali strokovnjake z raznih področij. Za predsednika Zveze baletnih umetnikov Jugoslavije so izvolili znanega baletnega umetnika in koreografa Pina Mlakarja. Sedež zveze je v Zagrebu.

B. P.

Srečne številke

BEOGRAD, 5. julija. — Na sinočnjem žrebanju 18. kola LOTO so bile izžrebane naslednje številke: 10, 20, 22, 24, 27 in 45, kot dodatna številka pa 32. V tem kolu je bilo vplačanih 24,725.300 din, kombinacij pa 495.186. Za dobitek se razdeli 12,397.650 din.

SOVJETSKO-AVSTRIJSKI ODNOŠAJI

Gorbach odpotoval iz Moskve

Sovjetski premier Hruščov je ob slovesu dejal, da so bili razgovori z avstrijskim kanclerjem koristni in odkriti

MOSKVA, 5. julija. (TASS.) — Sovjetski premier N. Hruščov je danes v govoru ob odhodu avstrijskega kanclerja Gorbacha iz Moskve izjavil, da so razgovori z avstrijskim kanclerjem potrdili obojestransko željo po zboljšanju prijateljskega sodelovanja med Sovjetsko zvezo in Avstrijo.

Sovjetski premier je poudaril, da so bili razgovori s kanclerjem Gorbachom »koristni in odkriti« in da so se razvijali »v vzdušju medsebojnega razumevanja in prijateljstva«.

»Mi smo tudi ugotovili, da so možnosti za nadaljnji razvoj trgovinskih, znanstvenih, tehničnih in kulturnih odnosov,« je dejal Hruščov in pripomnil, da je »obojestranska želja po ohranitvi miru skupna podlaga za razširitev in krepitev sovjetsko-avstrijskega sodelovanja.«

Kakor poroča Reuter, je premier Hruščov v svojem govoru tudi povedal, da so sovjetski funkcionarji sprejeli povabilo, naj obiščejo Avstrijo.

Avstrijski kancler Gorbach je v poslovilni besedi poudaril, da je njegov obisk v Sovjetski zvezi omogočil, da se je seznanil s stališči sovjetske vlade glede važnih mednarodnih problemov. Izrazil je prepričanje, da njegovi razgovori s premierom Hruščovom pomembno prispevajo k medsebojnemu razumevanju in da se bodo sovjetsko-avstrijski odnosi »razvijali v duhu zaupanja, ki vlada med obema državama od sklenitve državne pogodbe«.

Načrti za partecipacijo delavcev pri dobičkih in upravi podjetij

Bejrut, 5. julija (MEN). Libanonski notranji minister Kemal Džumblat je izjavil, da njegova Progresivna socialistična stranka proučuje pobudo za razdelitev dobičkov podjetij delavcem kakor tudi možnost za sodelovanje delavcev v vodstvih družb. Džumblat, ki je govoril na tiskovni konferenci, je povedal, da njegova stranka razpravlja tudi o nacionalizaciji privatnih podjetij.

Ustanovitev Stranke burmanske poti v socializem

Rangun, 5. julija (TASS). Rangunski radio je objavil, da revolucionarni svet Burme pripravlja ustanovitev nove politične stranke. Imenovala se bo »Stranka burmanske poti v socializem«, njen program pa bo slonel na deklaraciji »o burmanski poti v socializem«.

Novo stranko bo vodil revolucionarni svet.

Kongres Mednarodne konfederacije svobodnih sindikatov

Berlin, 5. julija (Reuter). V zahodnem Berlinu se je danes začel VII. kongres Mednarodne konfederacije svobodnih sindikatov. Sodijo, da bodo na kongresu sprejeli resolucije o ukrepih proti Južnoafriški uniji in Španiji ter o pomoči Alžiriji. Predlagane resolucije zahtevajo gospodarske sankcije proti Južnoafriški uniji, »če ne bo opustila svoje rasne politike«, ukinitev vsake pomoči Francovemu režimu in pa pomoč alžirskim sindikatom.

Kongresa mednarodne konfederacije svobodnih sindikatov se udeležuje okrog 370 delegatov iz 68 držav.

SLAB ODKUP JAGODOVJA

Ljubljana, 5. julija. — Jagodovje je iskano izvozno blago in ga uspešno izvažamo na švicarski, angleški in zahodnonemški trg. V Sloveniji odkupimo od 300 do 1200 ton jagodovja letno, kakršna je pač letina. Spričo letošnjega neugodnega vremena pričakujejo manjši odkup, vendar bi lahko odkupili vsaj 400 do 500 ton borovnic in črnega ribeza.

Toda kljub ugodni odkupni ceni, ki jo dobijo kmetijske zadruge od izvoznega podjetja »Slovenija sadje«, odkup pri mnogih kmetijskih zadrugah šepa. Zadruge ne kažejo posebnega zanimanja za odkupovanje jagodovja, čeprav pri tem nimajo skoraj nobenih stroškov ne rizika, saj izvozno podjetje dostavlja zadrugam embalažo in oskrbi tudi prevoz, tako da je potreben samo človek, ki bi popoldan v zadrugi prevzemal borovnice in drugo jagodovje od nabiravcev ter ga zvečer oddal na tovornjak »Slovenija sadje«, ki zbira odkupljeno blago. Vendar vozijo ti tovornjaki večkrat polprazni, ker je odkup v zadrugah izredno slab.

Nekatere kmetijske zadruge nočejo priznati prevzemovavcem določene nagrade, kar nujno zmanjšuje interes za odkup jagodovja izven delovnega časa. Kako majhno je zanimanje za tovrstni odkup, kaže tudi dejstvo, da pri mnogih zadrugah niso razobesili niti reklamnih lepakov, ki jim jih je poslalo podjetje »Slovenija sadje«. Prav čudno je, da zadružna vodstva zapostavljajo ugodne možnosti pri odkupu jagodovja; tako povzročajo nepotrebne prevozne stroške podjetju »Slovenija sadje«, na drugi strani pa zaradi takšne nedejavnosti zadrug trpi tudi izvoz jagodovja, ki bi lahko bil mnogo večji.

Pričakovati je, da bodo zadruge pokazale več zanimanja za tovrsten odkup, še posebej pri odkupu gob lisičk, ki se bo v kratkem pričel in bi po računih izvoznikov nadoknadil izpad pri borovnicah in črnem ribezu.

-mr

Poročilo protifitoftorne službe

Krompirjeva plesen ali fitoftora se je pojavila še v Smartnem ob Dreti in v občini Ravne na Koroškem.

Za škropljenje proti krompirjevi plesni uporabljamo: bakrovo apno 50,6 kg na hektar; bakrovo apno 25,12 kg na hektar; supercuprenox 5 kg na hektar; tiozin A 4 kg na hektar; maneb 3 kg na hektar; cuprablau 7 do 10 kg na hektar; dithan Z 3 kg na hektar itd.

Škropivu proti plesni dodajte eno od naslednjih sredstev za škropljenje proti koloradskemu hrošču: pantakan S — 25,4 kg na hektar; pepein S — 50,2 kg na hektar; dieldrin — 2 l na hektar; lindapin — 1 kg na hektar; lindan — 2 litra na hektar itd.

Kmetijski inštitut Slovenije

DEŽ IN NIZKE TEMPERATURE

Ljubljana, 5. jul. — Srednje dnevne temperature v osrednji Sloveniji so bile te dni kar za 9 stopinj pod povprečnimi julijskimi temperaturami prejšnjih let. Zadnje dva dneva je skoraj nepretrgoma deževalo po vsej Sloveniji. V Novem mestu je padlo kar 82 milimetrov dežja, v Ljubljani pa 68 milimetrov. Najnižje nočne temperature so bile v Planici in na Jezerskem, kjer so namerili 5 stopinj C. V Ljubljani je bila najnižja temperatura 9 stopinj C, v Kopru pa 11 stopinj C. Temperatura morja je bila 18 stopinj. Na Kredarici je bilo davi 5 centimetrov snega, živo srebro pa je padlo na 4 stopinje pod ničlo.

Zaradi dežja so precej narasle reke, vendar pa večjih poplav ni bilo. Na cesti Trbovlje — Zagorje se je vsul zemeljski plaz. Cesta je neprevozna. Popoldne je bila v dolžini kakšnih 400 metrov poplavljena cesta III. reda Skofljica-Ig. Promet so morali ustaviti.

Potres v Tetovu

Tetovo, 5. julija (Tanjug). Včeraj okrog 15,20, ko je večina prebivavcev praznovala v Kalah in v drugih krajih v okolici dan borcev, je Tetovo znova prizadel potres. Tokrat je bil nekoliko močnejši od potresa 17. junija. V zadnjih dveh letih je bilo na tem področju že več potresov. Včerajšnji je bil nekoliko šibkejši od potresov iz lanskega in predlanskega leta.

DEMOKRATIČNA REPUBLIKA NEMČIJA

PERSONALNE SPREMEMBE V VLADI

Novi ljudje v vodilnih državnih organih so gospodarski strokovnjaki – Menijo, da je to prvi ukrep za zboljšanje položaja v industriji in kmetijstvu

BERLIN, 5. julija. (Tanjug.) — Včerajšnje personalne spremembe v vladi DR Nemčije kot tudi imenovanja dveh novih ministrov, štirih novih članov prezidija ministrskega sveta, štirih novih članov sveta vlade in dveh državnih sekretarjev si tu tolmačijo kot prvi ukrep, ki ga je sprejel CK Enotne socialistične stranke (SED) za zboljšanje položaja v industriji in kmetijstvu.

Politični krogi DR Nemčije so že prej napovedovali, da bodo okrepili državni aparat, čemur pripisujejo zelo važno vlogo pri urejanju in premagovanju težav v vzhodnonemškem gospodarstvu. Nove organizacijske ukrepe, ki jih izvajajo na predlog CK, tolmačijo tudi kot krepitev vpliva in nadzorstva partije v upravljanju gospodarstva.

Nove ljudi v vlado so imenovali iz vrst vodilnih osebnosti Enotne socialistične stranke. Nova ministra in člana prezidija vlade, Ericha Apela in Gerharda Grünberga, imajo za izvedenca CK za kmetijstvo.

Kakor pravijo, bo vlada v svoji bodoči politiki posvetila posebno pozornost predvsem planiranju, kontroli in statistiki. Novi člani ministrskega sveta so tako postali tudi podpredsednik državne planske komisije Rudolf Müller in podpredsednik gospodarskega sveta Erich Markovitch ter predsednika državne statistike in centralne banke Rudolf Wetzel in Heinz Rauch.

Novi vladni aparat — svet vlade, ministrski svet in prezidij — ki šteje zdaj 37 članov, ima nalogo, da sprejme ukrepe za dosledno izpolnitev državnega gospodarskega plana, okrepi državno nadzorstvo, zagotovi večjo proizvodnjo in boljšo kakovost proizvodov, da do največje mere razvije znanstveno-tehnična raziskovanja, da si prizadeva spremeniti »ekonomski profil« vzhodnonemške industrije v okviru njenih obveznosti do Sovjetske zveze in Sveta za medsebojno gospodarsko pomoč (SEV) in da krepi državno upravljanje.

Včerajšnjega sestanka vladnega sveta, na katerem so izvedli personalne spremembe in imenovali nove ljudi, so se udeležili tudi predsedniki vseh okrožnih in okrajnih organov oblasti.

s fotokamero po svetu ● s fotokamero po svetu ● s fotokamero po svetu ● s fotokamero

LONDONČANI NAPADLI FAŠISTIČNO ZBOROVANJE: Policija je morala posredovati, ko so Londončani napadli udeležence zborovanja britanske fašistične stranke na Trafalgarskem trgu. Nekaj fašističnih funkcionarjev so pretepli, preden jim je policija priskočila na pomoč in jih zaščitila.

PREDSEDNIK KENNEDY IN NJEGOVA SOPROGA V MEHIKI: Med obiskom predsednika Kennedyja v Mehiki je na kosilu govorila njegova žena Jacqueline v španščini, kar so prisotni toplo pozdravili. Na sliki: Jacqueline Kennedy med svojim možem in predsednikom Mehike Lopezom Mateosom.

MAJHNA PODJETJA SE ZDRUŽUJEJO

Kolektivi mariborskega okraja na poti k doslednejši decentralizaciji delitve in upravljanja

Za trenutno vzdušje v delovnih kolektivih mariborskega okraja je značilna živahna dejavnost. Ta izhaja iz vsakodnevne borbe za izpolnitev planskih nalog ter prenašanja pravic delitve in upravljanja na najširši krog kolektiva. Politične organizacije, organi upravljanja in njihove komisije imajo polne roke dela.

Pregled o izpolnjevanju planskih nalog v petih mesecih letošnjega leta je opozoril na potrebo aktivnejšega, vsakodnevnega prizadevanja upravno - tehničnega kadra v podjetjih in postavil na dnevni red vprašanje discipline, organizacije proizvodnje, plasmaja in hitrejšega prilagajanja zahtevam tržišča. V vsestranskih naporih za večjo produktivnost dela nastajajo tudi novi pravilniki o notranji delitvi v kolektivih ter se utrjujejo oblike neposrednega upravljanja v ekonomskih enotah.

Vsa ta aktivnost — iskanje možnosti za rentabilnost proizvodnje in lastne perspektive — se odraža tudi izven podjetij. Pri iskanju konkretnih rešitev je že prišlo in še prihaja do mnogih sprememb v življenju občin. Gospodarski razvoj je marsikje terjal tudi nove oblike organizacije proizvodnje.

V Mariboru se je v zadnjem času združilo več manjših podjetij iste stroke, da bi tako s kvalitetnejšo proizvodnjo in nižjimi proizvodnimi stroški lahko zadostili zahtevam tržišča (»Tekstal« in »Trak«). Nekatera manjša podjetja iščejo perspektivo v pripojitvi k večjim podjetjem. Tako se je Livarna v Hočah pridružila k Tovarni železniških vozil. Na podoben način namerava rešiti svoj obstoj Sodarstvo. »Merinka« je opustila nerentabilno proizvodnjo in skuša z uvajanjem sintetičnih tkanin po združitvi s Predilnico in Tkalnico ujeti korak s časom. Kot vsa tekstilna podjetja, si tudi »Merinka« mnogo obeta od tesnejšega sodelovanja vse mariborske tekstilne industrije. Prav tako si kovinska industrija prizadeva z utrditvijo kooperacije na podlagi dolgoročnih pogodb zagotoviti enakomernejšo proizvodnjo. Glede na znatne težave s plasmajem, ki jih občutijo domala vsi kolektivi, pa posvečajo vso pozornost boljši organizaciji komercialne službe.

Nič manjših naporov kot pri reševanju ključnih proizvodnih problemov ne vlagajo v podjetjih pri posrednih ukrepih za dvig proizvodnosti, pri korekturah pravilnikov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov. V mnogih kolektivih so popravke že vskladili z najnovejšimi predpisi in izločili elemente, ki so motili načelo delitve po delu, oziroma povzročili nesorazmerja.

Značilne za vse predloge novih pravilnikov o delitvi osebnih dohodkov so korekture v korist najnižje plačanih kategorij zaposlenih. Prav so storili tam, kjer minimalnega osebnega dohodka niso administrativno določili, marveč so tudi tu uveljavili merilo nagrajevanja po delu. V splošnem se odraža v vseh korekturah težnja približati osebne dohodke stvarni udeležbi posameznika pri uspehu podjetja.

Tako je značilno za predlog novega pravilnika o delitvi osebnega dohodka železarne Ravne doslednejše oblikovanje dohodka po ekonomskih enotah in njegova večja odvisnost od poslovnega uspeha oziroma realizacije. Uveden je tudi nov sistem ugotavljanja udeležbe na učinku podjetja za tiste člane kolektiva, katerih dela ni moč meriti z normami in drugimi merili. Posredno so tudi te zajeli v cenik del, tako da zanje ugotavljajo mesečno akontacijo v odvisnosti od mesečne realizacije na sodelavca.

V Tovarni avtomobilov in motorjev so se resno zavzeli za nadaljnjo decentralizacijo upravljanja. Za neposrednejše upravljanje utrjujejo zbore ekonomskih enot, v katerih je zajetih doslej nad 1700 ljudi. V velikih obratih neposrednega upravljanja še niso povsem uveljavili, ker še niso uspeli decentralizirati obračuna in zajeti poslovnih stroškov za posamezne oddelke. Upravljanje brez sredstev in dejanskih proizvodnih pokazateljev pa bi bilo brez pravih osnov. V teh obratih še obstojajo obratni delavski sveti s komisijami, ki pripravljajo vse potrebno, da bodo posamezne enote lahko čimprej prešle na samostojne obračune.

Verjetno ni slučajno, da ugotavljajo v marsikaterem podjetju, ki se je v zadnjem času znašlo v težavah, da so za pritegnitev najširšega kroga proizvajavcev k upravljanju storili premalo. Tak primer je v »Elektrokovini«, kjer celo zdaj, ko jih položaj sili k ukrepom, ki bodo občutni za ves kolektiv, rešujejo probleme brez obveščanja kolektiva. Subjektivne sile v podjetju, predvsem organizacija ZK, sicer vidijo te slabosti in jih skušajo odpraviti, vendar kaže, da bodo zaradi nezadostne podpore vodstvenih kadrov v podjetju, težko nadoknadile zamujeno.

(jp)

V mehanični delavnici TAM streže strojem skoraj 300 žensk

Novi odnosi na gradbenem tržišču

Podatki zavoda LRS za statistiko kažejo, da so gradbena podjetja letos v prvih petih mesecih izvršila za približno 21 milijard dinarjev gradbenih del, kar je za 3 % več kot v istem obdobju lani. Če te podatke primerjamo z vrednostjo izvršenih del v istem obdobju v letih 1961 in 1960, vidimo, da je bil indeks porasta v mesecih januar-maj 1961 proti istemu obdobju leta 1960 zelo visok, saj je znašal 135. Letošnji porast z indeksom 103 kaže na že predvideno umiritev gradbene dejavnosti v letošnjem letu. Ta umirtev, ki je posledica ukrepov, začetih že v drugi polovici lanskega leta, za smotrnejše izkoriščanje investicijskih sredstev, je imela določen vpliv na vse gradbene kapacitete. Te so se znašle v povsem drugačnih okoliščinah glede povpraševanja po gradbenih uslugah, kot v preteklih petih letih. Zmanjšan pritisk investicijskih sredstev pa ni presenetil večino gradbenih podjetij, ki so se pravočasno začela zavedati, da bo treba za prevzem novih del ukreniti vse, da znižajo proizvodne stroške, da se lahko uspešno uveljavijo v ostrem boju za prevzem novih del.

Majhen odstotek na novo prevzetih del v letošnjem letu v prvih mesecih tega leta, ki je znašal po stanju konec marca le 12,5 % vrednosti celotne realizacije v letu 1961, je zbujal skrb pri gradbenih podjetjih. Le-ta so si intenzivno in stalno prizadevala, da izkoristijo svoje kapacitete v obsegu nalog, ki so jih predvidevala v letošnjem letu. Iz podatkov ankete, ki jo je izvedel biro gradbeništva Slovenije, pa sledi, da se situacija za prevzem novih del že zboljšuje ter se je odstotek na novo prevzetih del po stanju konec aprila že povečal na 26,9 %.

Umiritev investicijske graditve in prizadevanja gradbenih podjetij, da čimbolj izkoristijo svoje kapacitete, pa sta ustvarili nove odnose na gradbenem tržišču. Ti se kažejo v tem, da se vedno bolj uveljavljajo naprednejša in prizadevnejša podjetja. Le-ta v svojih ponudbah iščejo vse možnosti, da bi znižala proizvodne stroške: pri izbiri ustreznih in cenejših materialov, s predlogom variantnih rešitev, z večjo in smotrnejšo uporabo mehanizacije, smotrnejšo organizacijo gradbišča, boljšo organizacijo dela, večjim varčevanjem, boljšo povezavo in izrabo kapacitet za zaključna dela itd.

Naprednejša podjetja se skušajo že uveljaviti na tržišču s svojimi projekti, ki so v ekonomskem pogledu za investitorje boljše rešitve glede na vedno večjo težnjo po racionalnem trošenju razpoložljivih investicijskih sredstev. Posebna oblika prizadevanj gradbenih podjetij, da izkoristijo svoje kapacitete in da se uveljavijo kot neposredni proizvajavci, se kaže v njihovi iniciativi pri gradnji stanovanj za tržišče, kljub težavam, na katere naletе pri uvajanju tega naprednega načina gradnje stanovanj. Že sam podatek o zahtevku gradbenih podjetij za ta namen potrebne kredite pri republiškem stanovanjskem skladu, in sicer v višini 1,23 milijarde dinarjev, kaže na progresivno vlogo gradbenih podjetij v LRS pri reševanju stanovanjske problematike.

Spremenjeni odnosi na gradbenem tržišču, ki neposredno vplivajo na večjo produktivnost, pa imajo lahko pozitivno vlogo le v primeru, če povzročijo ustavitev ali znižanje cen ter če skrajšajo rok gradnje objektov. Zavod LRS za statistiko že od leta 1959 dalje zasleduje indeks cen stanovanjske graditve, in to dvakrat letno za dva tipska stanovanjska objekta. Če označimo s 100 indeks stroškov stanovanjskih objektov v letu 1960, tedaj vidimo, da so gradbeni stroški v letu 1961 znašali 120, kar pomeni, da so se gradbeni stroški lani povečali za 20 % v razmerju do cen iz leta 1960. Približno isto povišanje cen v istem obdobju velja za vse gradbene storitve v federaciji.

Zadnji podatki o indeksu gradbenih stroškov, ki so bili opazovani 31. marca letos, pa kažejo tendenco neznatnega padanja cen, saj znaša indeks 98,5, kar je za 2,5 točke manj, kot je znašal indeks stroškov konec septembra 1961. Iz teh podatkov je že mogoče sklepati, da obstaja tendenca padanja cen.

Znatno večje znižanje cen v razmerju do lanskih pa je razvidno iz podatkov 15 natečajev, ki so jih razpisali razni investitorji za oddajo del v letošnjem prvem polletju. Razpisana vsota, ki je bazirala na predračunskih cenah iz druge polovice leta 1961, je znašala za gornje primere 5,972 milijarde din, dela so bila oddana za 4,920 milijarde din. Povprečni popust je bil zelo visok, saj je znašal 17,6 %. V eni tretjini obravnavanih primerov pa so šla gradbena podjetja še dlje, saj so prevzela dela za fiksni končni znesek. Tako je »Pionir« Novo mesto prevzel na ta način graditev 3-stanovanjskih stolpičev v Mostah z 9 % popustom, »Ingrade« Celje gradnjo 4-stanovanjskih stolpičev na Prulah v Ljubljani s 14 % popustom, »Tehnika« gradnjo objekta Telekomunikacije v Ljubljani z 21 % popustom, »Gradis« stanovanjski blok v Šiški po ceni 428 milijonov dinarjev, to je z 22,3 % popustom glede na predračunsko vsoto.

Gornji podatki sicer ne zajemajo vseh primerov oddaje del v letošnjem letu, zato ne dajejo povsem natančne slike. Vsekakor pa analizirani primeri zgovorno pričajo o znižanju cen gradbenih uslug za dela, prevzeta v letošnjem letu v razmerju do cen iz leta 1961. To znižanje cen, ki je posledica ostrega boja gradbenih podjetij za prevzem novih del, omogoča racionalnejše trošenje investicijskih sredstev v gospodarskih in negospodarskih investicijah, kar bi se nekako moralo odražati tudi pri formiranju cen drugih dejavnosti.

Ne da bi se spuščali v presojo, kako se bodo v prihodnje oblikovale cene na gradbenem tržišču, ki se prilagaja vsakokratni investicijski politiki, pa lahko trdimo, da je večina gradbenih podjetij ob prevzemu novih del v letošnjem prvem polletju občutno prispevala k stabilizaciji in k zniževanju cen na gradbenem tržišču.

Na splošno lahko ugotovimo, da so srednja in velika gradbena podjetja v Sloveniji uspešno posegla v konkurenčni boj za prevzem del in dosegla v produktivnosti že nekaj uspehov.

Tega pa ne moremo trditi za večino manjših lokalnih remontnih podjetij, ki v splošnem niso izpolnila pričakovanj — to je, da bi se začela ukvarjati predvsem z manjšimi gradbenimi deli in uslugami, po katerih je stalno povpraševanje. Še vedno mislijo, da so kljub neustrezni sestavi tehničnega kadra, pomanjkanju mehanizacije in potrebnih osnovnih sredstev za standard zaposlenih delavcev usposobljena, da prevzamejo enaka dela kot gradbena podjetja, ki imajo za to potrebne pogoje. Lokalni faktorji večkrat podpirajo ta manjša podjetja pri prevzemu gradbenih del, ki jim niso kos. Zato bo treba v prihodnje obsegu del, ki naj ga izvajajo lokalna remontna podjetja, posvetiti več pozornosti, doseči pa še, da se tudi ta dejavnost začne razvijati v pravo smer.

ing. Vladimir Cadež

Rentabilnost odvisna od krme

Stari preizkušeni rek živinorejcev »Krava molze pri gobcu« v sodobnejši obliki

Številne razprave o rentabilnosti živinoreje so pokazale, da so na nekaterih družbenih posestvih še skrite velike rezerve za zmanjšanje stroškov pri krmljenju živine oziroma pripravljanju krme. To niso samo ugibanja, predvidevanja, ki bi jih bilo treba preizkusiti, ampak jih že potrjuje praksa.

V kmetijski zadrugi Videm-Krško pravijo, da reja molznic še ni rentabilna, čeprav dobijo za mleko, ki ga prodajajo prek trgovine potrošnikom, 48 din za liter, za tisto, ki ga dobavljajo tovarni celuloze, pa celo 60 din. Reja molznic bi bila menda rentabilna le takrat, če bi vse mleko lahko prodali po 60 din.

Zakaj je njihova proizvodna cena mleka tako visoka? Ali ni vzrok za to morda v krmilih? Sredi zadnjega tedna v juniju še vedno niso pokosili vseh zadružnih travnikov, čeprav imajo košnje skupno z deteljo samo 50 ha in so imeli zadnja dva tedna lepo vreme. Pri takšni površini travnikov niti ni vredno omenjati, da bi bilo neugodno vreme huda ovira za pravočasno košnjo trave — čeprav oni trdijo tako — saj so letos nekatera posestva kosila tudi ob slabem vremenu in so travo spravljale v silose, kadar je ni bilo moči sušiti, kot n. pr. rakičansko, ali jo zložila na sušila, na katerih se je tudi v slabem vremenu počasi sušila, kot lenarško in drugo. Tako so pravočasno ali samo z majhno zamudo pokosila tudi več sto hektarov travnikov.

Vrednost suhe krme, ki se s pozno košnjo močno zmanjša, dobro poznajo mnogi zasebni kmetovalci brez kmetijskih šol. Tako vedo povedati — in tako tudi delajo — da večja teleta bolje rastejo, če jim pokladajo mlado suho otavo kot navadno seno, še boljša pa je mlada suha detelja. Niso pa se še dokopali do spoznanja, da je mlado seno enako dobra krma kot mlada otava, ker travo vedno pozno kosijo. V kmetijskih šolah pa ljudi poučujejo tudi o tem. Kot kaže praksa, pa mnogi to prehitro pozabijo ali podcenjujejo. Krivda pa je tudi v tem, da na nekaterih posestvih pridelovanje krem ni dovolj povezano z rejo živine. Drugače kmetijski strokovnjaki in delavci ne bi mogli tako podcenjevati sprava sena, da ob koncu junija v mnogih krajih Slovenije ni bila pokošena niti polovica travnikov, in sicer ne samo zasebnih, ampak ponekod celo več družbenih.

Če nekateri kmetijski strokovnjaki in kvalificirani delavci ne zaupajo teoriji, ki so se je učili v šoli, bi jo bili dolžni preizkusiti v praksi. Potem bi se prepričali, podobno kot so se že na nekaterih družbenih posestvih, n. pr. v Beltincih in Rakičanu, kjer pravijo, da bo s 45 din za liter mleka reja molznic rentabilna. Na nekaterih družbenih posestvih pa, namesto da bi poskusili podobno, kot delajo v Beltincih, kjer so začeli sušiti seno že sredi maja — čeprav je letošnja hladna pomlad tudi tam zavirala rast trave, na kar se zaradi pozne košnje izgovarjajo marsikje — vztrajno zatrjujejo, da so vzroki za njihovo nerentabilno rejo samo v neugodnih družbenih instrumentih.

Ali ni čudno, da je na nekem posestvu — pravzaprav na vseh! — pridelovanje krme rentabilno, reja živine pa ne? To je mogoče samo zaradi neustrezne tehnike obračunavanja oziroma cepitve pridelovanja krme od reje živine. Gozdno kmetijsko posestvo v Novem mestu je lani veljal kilogram sena, pridelan na lastnih travnikih na kočevskem območju, 19 din. Pridelovalcem krme so priznali takšne stroške, živinorejce pa obremenili z drago krmo, ki po krmilnih vrednostih ni bila vredna morda niti polovico te cene. V kmetijski zadrugi Videm-Krško sicer pravijo, da sta pridelovanje krme in reja živine tesno povezani, a vzlic temu govorijo samo o nerentabilni reji molznic, ne pa tudi pridelovanju krme. Prav v tem je eden poglavitnih vzrokov, da pridelovalci krme ne posvečajo več skrbi kakovosti, ampak svoj uspeh merijo le s količino. Na beltinskem posestvu pa je uspeh pridelovalcev krme neločljivo povezan z uspehom rejcev živine, kar čutijo tudi pri nagrajevanju.

Tudi količina pridelka sena, ki je navadno poglavitni vzrok za pozno košnjo, je zelo varljiva. Res je, da na tistem travniku, kjer kosijo konec junija ali v začetku julija, nakosijo precej več sena kot tam, kjer so pokosili v maju. Toda tamkaj, kjer so pokosili zgodaj oziroma pravočasno, bodo lahko kmalu kosili drugič in do jeseni še tretjič. Zato količina pridelka verjetno ne bo nič manjša kot tam, kjer kosijo pozno, po krmilnih vrednostih pa bo gotovo vredna dvakrat toliko. Sicer je s tremi košnjami več stroškov kot z dvema, a vrednost krme daleč presega povečane stroške.

J. Petek

OŽIVLJENJE PROMETA V GROSISTIČNI TRGOVINI

Zaloge izdelanega blaga za široko potrošnjo v industriji so letos v prvem četrtletju v splošnem naraščale, kar je neugodno vplivalo na proizvodnjo. Po drugi strani so zaloge v trgovini deloma zaostajale za povečanjem prometa. Podatki o prometu v aprilu in maju pa kažejo, da se trgovina spet močneje zalaga. Letos je za gibanje prometa značilno, da se skuša nadrobna trgovina preskrbovati z blagom po možnosti brez posredovanja grosistov. Tako je bil v prvem četrtletju promet trgovine na debelo le za en odst. večji kakor lani, medtem ko je bil promet v trgovini na drobno za 12 odst. večji. Po podatkih za april in maj pa kaže, da je promet v grosistični trgovini spet oživel, čeprav še zaostaja za povečanjem prometa v nadrobni trgovini. V obeh mesecih je trgovina na debelo zaznamovala povečanje prometa v primerjavi z istimi meseci lanskega leta za 7 odst., pri čemer se je zlasti povečal promet s trgovino na drobno. Iz tega gibanja lahko sklepamo, da si nadrobna trgovina spet dopolnjuje svoje zaloge.

Gana uvaja redno pomorsko zvezo z Reko

Mlada trgovinska mornarica Gane, ki obsega zdaj 8 ladij z okrog 70.000 brt, bo v kratkem uvedla redno pomorsko linijsko zvezo z Reko. Na poti iz ganske luke Akre in pri povratku z Reke bodo ganske ladje pristajale tudi v lukah Severne Afrike, Južne Francije in Italije.

SONCE IN SENCE NA POHORJU

Paberki na začetku turistične sezone

Z okna tretjega nadstropja se zde avtomobili, ki stoje strumno v vrsti pred domom, kot pisani hrošči. A bolj kot avtomobili me zanimajo njihove registrske tablice. BG, ZG, MB, CE, pa še dva ali trije z rebusom na hrbtu, menda so iz Nemčije. Nikakor ne morem vskladiti te pisane karavane z imenom Poštarski dom. Je to ime mar le zaradi zveneče tradicije? Uganko mi razreši upravnica.

»Dom je še vedno poštarski v pravem pomenu besede,« pravi, »toda zdaj nismo več vezani na ustanovitelja, t. j. skupnost slovenskih PTT podjetij, ampak se sami upravljamo. Poštarji imajo v domu prednost, proste kapacitete pa oddajamo tudi drugim gostom.«

Cene so v Poštarskem domu za vse goste enake in so — mimogrede povedano — zmerne. Poštarji — ti prihajajo iz vse Jugoslavije — pa dobe v svojem podjetju regres za dopust. Skratka, to je počitniški dom, kot si ga v današnjem turizmu zamišljamo. Tako poslujejo že dve leti. Letos imajo že v juniju zasedene skoraj vse sobe, za julij in avgust pa je vse rezervirano že vnaprej. Gostov ne manjka — prihajajo tudi tujci, predvsem Avstrijci, Nemci, Italijani . . .

Svež veter pa je zavel tudi po drugih pohorskih domovih, ki so večinoma odrinili zapahe in odprli vrata tudi za »navadne« goste. Celo železničarski dom, ki je bil precej trdovraten, sprejme pod svojo streho, ki so jo letos še nekoliko razširili, vsakega gosta. V »Planinki« — domu tovarne »Pik« — pa delajo tako že dvanajst let.

V mariborskem turističnem društvu pravijo, da je šlo precej trdo, preden so se v kolektivih odtajali. Kaže pa, da njihova prizadevnost ni bila brezplodna. Vrata pohorskih domov se odpirajo, počasi sicer, a vztrajno in nedvomno to lahko služi za zgled tistim, ki se še zapirajo v svoj krog.

Ima pa pohorski turizem še drugo, senčno plat. Turisti se namreč upravičeno sprašujejo, zakaj je zdaj, v začetku sezone, še vedno zaprt hotel Bellevue, ki je nedvomno najsodobnejši gostinski obrat na Pohorju, imą pa tudi zelo ugodno lego, saj leži tik ob zgornji postaji vzpenjače. Stvar pa je taka: gostinsko podjetje »Majolika« iz Maribora je v ta objekt vložilo zelo velika sredstva. Ker so bili krediti za gradnjo večinoma kratkoročni, so anuitete in druge dajatve zelo visoke. Čeprav je imel Bellevue lani velik promet, tega bremena ni zmogel. Razen tega pa je tudi notranja organizacija dela šepala. Hotelski kolektiv je bil namreč prevelik. Razumljivo je, da v gostinstvu delo ni vedno enako in je treba včasih manj, včasih več ljudi, vendar pa bi, če bi bilo potrebno, v Bellevueu lahko dobili »ojačanje« iz Maribora, kar glede na to, da je objekt tik ob žičnici, sploh ne bi bil problem. In še tretje: ko so dograditi ta objekt, so računali, da bodo zraven njega Vendar pa je depandansa zgradili še depandanso. zaenkrat še v zraku, ker sredstev za gradnjo ni. Tako je velika kuhinja v hotelu neizkoriščena. Ne nazadnje velja omeniti tudi nerodno razporeditev ležišč v sobah. V hotelu je pet sob s štirimi ležišči in štiri sobe z enim ležiščem. Gostje pa večinoma povprašujejo po dvoposteljnih sobah. Ob ogledu hotela se človeku tudi nehote vsiljuje misel: ali se ne bi dalo pri gradnji in opremi tega malone razkošnega hotela nekoliko bolj varčevati?

Naj bo že tako ali drugače, hotel je zaprt in čaka boljših časov, ki bodo menda napočili te dni; pravijo namreč, da bodo zdaj hotel vendarle odprli. Vprašanje pa je, če bo poslovni uspeh tako dober, kot bi sicer lahko bil, pa naj bo »letina« še tako dobra.

Ko že govorimo o tem najnovejšem pohorskem objektu, naj omenimo še tole: trenutno so v Mariboru ustavili izdajanje gradbenih dovoljenj za Pohorje. Izdelali so namreč že enoten urbanistični načrt za to področje, ki naj bi umiril doslej stihijsko gradnjo domov in privatnih hiš. Razmišljajo tudi že o tem, da bi ustanovili poseben zavod, ki bi se ukvarjal s proučevanjem pohorske turistične problemaike. Prvi korak k temu je ustanovitev koordinacijskega odbora, v katerem so predstavniki vseh pohorskih domov. To je vsekakor zamisel, ki je vredna pohvale, saj bo vnesla v turizem v tem delu Slovenije več načrtnosti, ki je našemu turizmu marsikje še potrebna. A. Novak

NOVE ZMOGLJIVOSTI V PAPIRNI INDUSTRIJI

Jugoslovanska proizvodnja papirja je letos v prvih petih mesecih ob povečanih in novih kapacitetah narasla za 14 odstotkov, pri čemer je upoštevati, da se je že lani povečala v primerjavi s prejšnjim letom za 28 odstotkov.

K temu bo prispeval tudi nov obrat za proizvodnjo papirja, ki ga je zgradila tovarna papirja in lesovine Beograd na otoku Ada Huja pri Beogradu. Ta novi obrat so te dni slovesno odprli v počastitev dneva borca. Nova tovarna je najsodobneje opremljena in ima zdaj letno zmogljivost 10.000 ton brezlesnega in srednje finega papirja ter 5000 ton lesovine. Po vgraditvi nadaljnjih strojev pa bo zmogljivost nove tovarne narasla na 25.000 ton.

Povečanje proizvodnje je v zadnjem času bistveno vplivalo na preskrbljenost trga s papirjem. Pisalnega in tiskovnega papirja, brezlesnega in srednje finega, so letos v prvih petih mesecih tovarne izdelale za 25 odstotkov več kakor lani v enakem obdobju. Tudi po asortimanu se proizvodnja hitreje prilagaja potrebam potrošnje, ker je ponudba večja od povpraševanja in so tudi zaloge pri proizvajavcih močno narasle. Prav tako je čedalje boljša preskrba s posameznimi vrstami tankega papirja, ker imamo zadostne kapacitete tudi za proizvodnjo te vrste papirja. Na trgu primanjkuje v glavnem le težko propustnega papirja (pergamina), ki ga tovarne še ne izdelujejo dovolj. Proizvodnja natronskega papirja je letos za 25 odstotkov večja, proizvodnja ovojnega papirja pa za 10 odstotkov. Ponudba boljših vrst ovojnega papirja že presega povpraševanje, v kratkem pa je pričakovati, da bo tudi proizvodnja cenejšega ovojnega papirja krila vse potrebe. Zboljšanje se opaža tudi pri preskrbi s kartonom, razen morda s kromokartonom. Proizvodnja lepenke pa močno presega potrebe. Spričo položaja na domačem trgu se tovarne čedalje bolj usmerjajo na izvoz. Zlasti papirna industrija v Sloveniji povečuje svojo izvozno dejavnost in je v prvih petih mesecih izvozila za 207 milijonov deviznih dinarjev svojih izdelkov, kar je za 140 odstotkov več kakor lani.

Zabeleženo

Birokratsko in nečloveško

Občinske meje delajo preglavice stanovavcem mest, ki so upravno razdeljena na občine, kadar jim le na birokratski način priznavajo njihove pravice. S preselitvijo v drugo ulico — v mestih se ljudje večkrat selijo — postane državljan občan druge komune. Občinske meje niso vidne in občan zve zanje šele na ljudskem odboru, kjer ga odpravijo z besedami: »Za vas je pristojna druga občina!« V hudih težavah se ob tem znajdejo zlasti socialni podpiranci.

Opisali bomo dva izmed številnih primerov uradniškega odnosa do ljudi.

K. J., mati sedmih otrok, ki je stanovala na Podbreški cesti 38-7 v Mariboru, se je ločila zaradi moževe grobosti in pijančevanja. Prepričana je bila, da se bo mož po ločitvi izselil in da bo poslej z otroki mirno živela. Mož je pripeljal v stanovanje drugo žensko, ženi in otrokom zagrozil s fizičnimi napadi — zaradi pretepanja žene in otrok je bil tudi že obsojen — in jih prisilil, da so zapustili stanovanje. Mati je dala otroke v rejo štirim družinam, zase pa je našla podnajemniško stanovanje.

Sodišče je ob razvezi zakona možu prisodilo, da mesečno prispeva po 2000 dinarjev za vzdrževanje vsakega otroka. Da bi se rešil teh dolžnosti, je zapustil stalno delo in vsa skrb za vzdrževanje otrok je ostala na materi. Kot čistilka zasluži 15 tisoč dinarjev mesečno, z otroškimi dodatki vred pa prejema 28 tisoč dinarjev. Za vsakega otroka plača po 3 tisoč dinarjev rejnine, za stanovanje pa plača 6 tisoč dinarjev mesečno.

Po posredovanju socialnih delavcev Maribora so K. J. z odločbo dodelili prejšnje stanovanje s pripombo, da bodo moža izselili, ko mu priskrbijo drugo stanovanje. Če bo veliko sreče, se bo to zgodilo do konca prihodnjega leta, je bil odgovor pristojnih uslužbencev.

Mati s svojim zaslužkom ne more plačevati rejnine, otrokom ne more preskrbeti vse potrebno za šolo in življenje, oče pa ničesar ne prispeva in mu ni kaj vzeti. Zato je dolžnost občine, da pomaga. Nujno pomoč so na občini Maribor-Tezno zaradi upravičenega primera tudi odobrili. Medtem pa je »vrli« občinski uslužbenec ugotovil, da K. J. začasno stanuje na območju, ki je v občini Center, in vsa zadeva je padla v vodo. Podporo naj da občina Center. Pomoči ni od nikoder. V občini Center bodo verjetno najprej ugotavljali, da ima prosilka stalno prebivališče v občini Tezno. Tam ima tudi odločbo za stanovanje, kot smo že povedali.

Drug primer: iz doma onemoglih so odpustili hromega in onemoglega moža, ki zanj nihče ni plačeval oskrbnine. Mož se je znašel v Lenardu. Ta občina je revna in komaj vzdržuje svoje podpirance. Po telefonskih posredovanjih na razne organe je občinski uslužbenec, odgovoren za socialno skrbstvo, dobil nasvet: dobi prevozno sredstvo in pripelji moža v občino Maribor-Center, ki je gospodarsko močna. Odloži ga v prvi ulici te občine, zanj bodo že poskrbeli.

Primera ne potrebujeta posebnega pojasnjevanja. Na dlani je: sredstva za tako kričeče primere moramo imeti. V ta namen bi lahko ustanovili medobčinske sklade. Pošiljanje upravičenca do pomoči iz občine v občino je nečloveško in birokratsko ravnanje!

Mc

Iz sodne prakse

Podjetje ne more s tožbo zahtevati prisilne zamenjave stanovanj po analogiji določb 165. člena zakona o stanovanjskih razmerjih. Gospodarsko podjetje je želelo zaradi povečane dejavnosti preurediti v poslovne prostore stanovanje, v katerem biva njegov uslužbenec že več kot 10 let. Uslužbencu je ponujalo v zamenjavo drugo stanovanje, čemur pa je ta nasprotoval, ker bi se s tem bistveno poslabšali njegovi stanovanjski pogoji. V tožbi je podjetje navajalo, da potrebuje stanovanje za namestitev svoje uprave in da je zamenjava upravičena v smislu 165. čl. zakona o stanovanjskih razmerjih, po katerem ima lastnik družinske hiše pravico zamenjati svoje stanovanje za stanovanje v svoji hiši, če priskrbi prizadetemu stanovalcu drugo primerno stanovanje. Prvo sodišče je štelo, da lahko tudi podjetje zahteva prisilno zamenjavo stanovanja analogno določbi 165. čl. zakona o stanovanjskih razmerjih, če potrebuje stanovanje za svoje delavce oziroma za svojo poslovno dejavnost. Okrožno sodišče je to razsodbo spremenilo in odbilo zahtevano zamenjavo stanovanja. Poudarilo je zakonsko ureditev, da lahko gospodarska organizacija odpove stanovanje iz krivdnih odpovednih razlogov po 130. in 132. čl. zakona o stanovanjskih razmreij v primeru, ko je stanovalec dobil stanovanje glede na delovno razmerje, pa samo pod pogoji 134. čl. ZSR, t. j., če je prenehalo delovno razmerje po delavčevi krivdi (zaradi odpovedi, samovoljne zapustitve dela, po disciplinski odločbi ali zaradi kazenske obsodbe) in če niso v stanovanju že več kot 10 let. Pravica na prisilno zamenjavo stanovanja po 165. čl. ZSR pa se nanaša samo na lastnike družinske hiše ali stanovanja v državljanski lastnini. Te pravice ni mogoče razširiti tudi na gospodarske ali družbene organizacije, ki upravljajo stanovanjske hiše. Prisilna zamenjava stanovanja je samo izjema, da se omogoči lastniku družinske hiše ali stanovanja in njegovim svojcem naselitev v svojem stanovanju. Ker teh pogojev pri podjetjih ni, preostane le-tem izvensodna sporazumna zamenjava. V revizijskem postopku je vrhovno sodišče to razsodbo potrdilo. Pripomnilo je še, da podjetje ne more odpovedati stanovanja svojemu uslužbencu, ker je v njem že več kot 10 let, spričo tega tudi ne doseči prisilne zamenjave stanovanja.

Transportno podjetje odgovarja tudi za potnikove prestane bolečine po poškodbi o avtomobilskem prometu. Potnik je pri izstopanju iz avtobusa zadel ob letev, ki je štrlela s tal, in si je pri tem zvinil nogo. Poškodovanec je tožil podjetje za odškodnino za prestane bolečine. Podjetje je temu ugovarjalo, češ da je potnik sam zakrivil poškodbo in da so potniki za poškodbe zavarovani pri DOZ. Zato potnik ne more zahtevati odškodnine od podjetja, ki je svoje potnike v redu zavarovalo. Sodišče je priznalo poškodovanemu potniku primerno odškodnino, ker je ugotovilo, da je prišlo do poškodbe zaradi pokvarjene stopnice na avtobusu in torej ne po potnikovi krivdi. Poudarilo je, da morajo podjetja uporabljati za prevoz potnikov vozila v dobrem stanju, kolikor to opustijo, pa odgovarjajo za škodo, ki zaradi tega nastane. Čeravno so potniki zavarovani pri Državnem zavarovalnem zavodu, vendar lahko vloži poškodovanec tožbo zoper odgovorno podjetje, kolikor ni škoda poravnana z zavarovalnino, ker ni predpisov, ki bi to pravico državljanom omejevala.

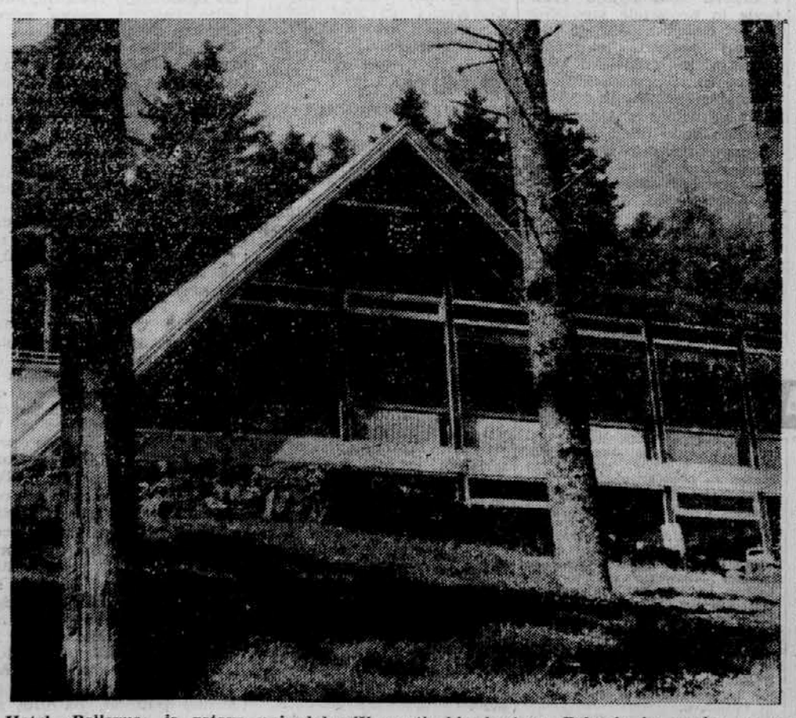

Hotel »Bellevue« je gotovo najsodobnejši gostinski obrat na Pohorju in vendar so ga odprli šele te dni. To bo vsekakor vplivalo na letošnji poslovni uspeh. Foto: A. N.

pisma bravcev

»Marko, moraš živeti!«

Tovariš urednik,

zgornji naslov se vam bo zdel morda nekoliko čuden, toda kljub temu preberite naslednje vrstice.

Verjetno veste, pa tudi vaši bravci skoraj gotovo vedo za sanatorij oziroma bolnišnico v Sežani, ki rešuje življenja jetičnim ljudem. Tudi mene je jetika spravila v to bolnišnico, in to kar za dobrih šest mesecev. Kako sem se ozdravil, ne bom pripovedoval ,povem le, da so storili vse, da bi ozdravel. Rad pa bi napisal nekaj besed o tovarišu Marku, ki sem ga spoznal v bolnišnici.

Marko je že dolgo bolan, bil je že v več bolnišnicah in že večkrat so ga rešili smrti. To spomlad pa je bil Marko spet v zelo kritičnem stanju. Vsi, ki smo ga poznali ,smo se večkrat s skrbjo spraševali, kako je z njim. Ali je še med nami, smo mislili marsikatero jutro .

Neki dan pa je bil za Marka zelo hud. Dr. Komar je pri njem. Nisem zdravnik in ne vem, kako je bolniku pomagal, toda vsi smo vedeli, da je Marko že izgubil upanje v rešitev. Slišimo ga ,kako se za vse zahvaljuje in prosi, naj ga puste pri miru.

Tedaj zaslišimo prepričljiv glas: »Marko, moraš živeti!« In spet: »Marko, moraš živeti!«. Tako je rotil zdravnik bolnika in rešil ga je. Čez dober teden je šel Marko obiskat svoje starše v daljno Novsko in po nekaj dneh se je vrnil.

To sem hotel napisati in ta primer naj pokaže vso skrb zdravnikov in drugega osebja sežanske bolnišnice za bolnike. V Sežani se zdravijo bolniki iz vseh naših republik in med njimi sem bil tudi jaz. Te vrstice naj bodo tudi moja zahvala vsem, ki so me zdravili in zdravljenje v sežanski bolnišnici omogočili.

Mujo Haskić,
Postojna,
Gregorčičev drevored 7

»Mar ni škoda objektov?«

Tovariš urednik,

pridružujemo se piscu pisma »Mar ni škoda objektov v petkovi številki »Dela«, saj je sprožil tudi drugo plat perečega problema: odvajanja naraslih, pa tudi noramlnih voda Gradaščice z odcepom v Mali graben in strugo, ki teče skozi naselji Vrhovci in Vič.

Nedvomno je, da ob velikem deževju in spomladanskih poplavah odteka čez jez v Kozarjah pretežna količina vode v strugo Malega grabna ter tam ruši bregove in povzroča škodo, medtem ko odcep struge Gradaščice proti Viču ne more požirati toliko vode, ker je skoraj vsa struga polna peska (1 do 1.50 m visoko). Kolikor je preveč vode v Malem grabnu, toliko je stalno primanjkuje v omenjenem odcepu struge. Ne glede na škodo, ki bo nastala ribogojcem, če kmalu ne izčistijo struge skozi Vič, bodo preostale mlakuže zaradi odtočnih kanalov in odpadkov ter razne mrhovine odprle resen sanitarni problem. Zlasti na odseku od Tržaške ceste skozi Kolezijo in Trnovo ne bo mogoče doseči stalne dosti visoke tekoče vode, dokler ne bo zgrajena sodobna kanalizacija. Glinščica je preslabotna za sanitarno odplakovanje nesnage iz odtočnih hišnih kanalov.

Pred drugo svetovno vojno je strugo Gradaščice od jezu v Kozarjah do tovarne vijakov vsako leto temeljito očistil lastnik vode in tovarne Vojnovič ter souporabnik vodne moči mlinar na Viču. Nasledniki omenjenih podjetij pa nočejo več nositi stroškov za čiščenje in poglabljanje struge, ker za pogon svojih obratov raje uporabljajo električno energijo. Le ob velikem vodostaju še uporablja to vodo viški mlin (podjetje Žito).

Ribiška družina Dolomiti se že dolgo trudi, da bi bil nivo vode v Gradaščici skozi Vrhovce in Vič normalen ter s tem koristil prebivalcem teh terenov in ribiški družini. Večkrat je že s prostovoljnim delom članov preprečila popolno zamašitev grla Gradaščice in jezu v Kozarjah, letos celo pozimi, januarja. Vendar pa bodo naša prizadevanja brez pomoči občine, organizacij in prebivavstva neučinkovita. Treba je s tehničnimi pripomočki izmetati 0.50—1.50 metra naplavljenega drobnega peska v dolžini 1 km ter očistiti vso strugo do Tovarne vijakov. Pripomniti moramo še to, da so nekateri lastniki zemljišča svojevoljno utesnili in delno zasuli strugo Gradaščice ter tako preprečili normalen odtok vode. To pride do izraza tudi na jezu, saj voda sili ob velikih nalivih nazaj, namesto da bi hitro odtekala. Dalje nemarni prebivavci odmetavajo v strugo posekano grmičevje, razno posodo, steklenice, opeko itd. Ko se to na kakem zavoju zgosti, izbruhne smrad, zastruplja se voda ter seveda tudi ribe. Jasno, da to ne more biti všeč gospodinjam na številnih periščih in otrokom, ki se kopljejo. Celo smrdljive odplake so izpeljali pomekod kar vidno v Gradaščico.

Podpisana družina je prepričana, da bi z očiščenjem struge od jezu do Tovarne vijakov ter s pravilnim reguliranjem zapornic v Kozarjah rešili tudi poplave v Malem grabnu S tem bi bilo ustreženo tamkajšnjim prebivavcem, pa tudi prebivavcem terenov Tržaška cesta, Vič in Vrhovci. Zaradi tega predlagamo, da ObLO Vič skliče sestanek vseh prizadetih organizacij in zastopnikov SZDL. Najti prizadeti niso samo ribiški, temveč tudi sanitarni, varnostni in turistični interesi.

Posamezni prebivavci omenjenih terenov so ribičem velikokrat obljubljali sodelovanje in pomoč. Po naših informacijah ima Kmetijsko posestvo Barje potrebno mehanizacijo, ki bi jo lahko uporabili za očiščenje struge. Izkopani pesek bi uporabili kot gradbeni material. Predlagamo ,naj bi pristojni organi imeli obhod vzdolž struge, pa bomo videli, da je problem nujen in neodložljiv.

Ribiška družina
Dolomiti

Brezobziren voznik

Tovariš urednik,

dne 26. junija t. l. sva ob 14.45 vozila s tovornima avtomobiloma KR 35-48 in KR 3550 iz Jesenic proti Kranjski gori. V vasi Hrušica sva dohitela tovorni avtomobil LJ 49-96. Ker je tovornjak vozil zelo počasi, sva ga hotela na primernem kraju prehiteti. To pa se nama ni posrečilo, in sicer zaradi brezobzirnosti šoferja. Ko sva ga s signali opozarjala, da ga nameravava prehiteti, je zavil na skrajno levo stran ceste in nama kot v posmeh mahal z roko. Očitno se je norčeval.

Tako je oviral tudi druga vozila in osebne avtomobile. Kmalu za Hrušico naju je namreč dohitel »Fiat 1100« s kranjsko registracijo. Midva sva se umaknila, da naju je nemoteno prehitel. Ko pa je prehiteval že omenjeni tovornjak, se je moral umakniti na skrajni levi rob cestišča, tako da je prišel v zelo kritično situacijo, ker je bila cesta mokra in nagnjena na levo. Le malo je manjkalo, da se ni prevrnil. Tovornjak je tudi potem vozil po levi in v cik-caku. Vozil je s hitrostjo 40—45 kilometrov in naju ni pustil, da bi ga prehitela.

Najodločneje grajava tega voznika še posebno sedaj, ko se zahteva, da vsak voznik čimbolj skrbi za varnost prometa. Naj raje pusti šoferski poklic! Tako početje ne sodi v cestni promet in tak brezobziren šofer ne za volan.

Marjan Krivec
in
Ivan Cepič,
Jesenice

Nevarni »Biri«

Tovariš urednik,

vsako kopalno sezono terjajo ptujski »Biri« žrtev, navadno mladega človeka, ki ga je poletno sonce zvabilo v naravne bazene dravskih voda. Ptuj ima namreč eno samo kopališče, ki je premajhno za sedanje ptujsko prebivavstvo, saj je bazen zelo majhen. Zato se številna mladina, za katero ni prostora v kopališču, napoti v nevarne in zahrbtne »Bireh«. Mislim, da bi morali zaradi vsakoletnih nesreč v Ptuju nekaj ukreniti, mislim skratka, da bi morali v »Bireh« kopanje prepovedati. Hkrati bi bilo treba v Ptuju zgraditi večje kopališče, kot je dosedanje, da bi nudilo dovolj prostora vsem kopalcem.

Bogdan Roškar,
Ptuj
Ljutomerska 21

Perspektiva s Čečevja na Ravnah. Foto: J. Gal

USPEŠEN ŠTUDIJ

Na Višji pravni šoli v Mariboru so proučevali možnosti zaposlitve svojih diplomantov

Višja pravna šola v Mariboru je izdelala analizo, ki je pokazala, da je v naši upravi, gospodarstvu in pravosodni službi precej delovnih mest, ki bi jih lahko zasedli diplomanti Višje pravne šole. V mariborskem okraju je še vedno 47 odstotkov ljudi v upravi z nižjo strokovno izobrazbo. Samo v občini Maribor-Center bi morali imeti 25 uslužbencev z diplomo prve ali druge stopnje. Največji problem je zagotoviti mesta diplomantom prve stopnje v pravosodnih službah, ker predpisi terjajo popolno visokošolsko izobrazbo. Vključub temu pa bodo tudi letos v pravosodju sprejeli na prakso diplomante Višje pravne šole pod pogojem, da vpišejo drugo stopnjo. Tudi v podjetjih je veliko mest, ki bi jih lahko zasedli diplomanti Višje pravne šole, kot na primer v kadrovsko-socialnem sektorju, v upravi podjetja in drugod. Tudi na delovnih mestih sodnikov za prekrške je še več ljudi z neustrezno šolsko izobrazbo ter bi jih lahko uspešno zamenjali diplomanti Višje pravne šole. Le-ti po končanih dveh letih študija odhajajo večinoma v prakso. Približno 20 odstotkov slušateljev se odloči za nadaljevanje študija na pravni fakulteti. Na Višji pravni šoli imajo dobre izkušnje z izrednimi slušatelji, ki so zaposleni v gospodarskih organizacijah in ustanovah. Na šolo so sprejeli 33 ljudi s sprejemnim izpitom. Od ten jih je odpadlo le pet, medtem ko je vseh študentov odpadla polovica, ker so si študij prelahko predstavljali. Od vpisanih študentov s sprejemnimi izpiti jih je 18 popolnoma na tekočem z izpiti ter dosegajo tudi boljše povprečne ocene kot študentje s predpisano šolsko predizobrazbo. Za diplomante Višje pravne šole je veliko zanimanje, saj imajo že vsi zagotovljene službe. Dejstvo je, da je v gospodarstvu mariborskega okraja zelo malo juristov in da številna delovna mesta zasedajo ljudje s premajhno strokovno izobrazbo.

Razprava na nedavni skupščini Višje pravne šole v Mariboru je pokazala, da se študentje živo zanimajo za probleme šole in izobraževanja. Veliko je bilo govora o »osiromašenju« pravosodne službe, če bi v njej delali tudi študentje z Višje pravne šole. Mnenja so bila različna, vendar je prevladovalo stališče, da je tudi na sodišču veliko delovnih mest, ki bi jih lahko v redu opravljali diplomanti Višje pravne šole. Menili so, da bi diplomanti lahko delali pri zemljiško-knjižnih zadevah, mandatnih tožbah, nespornem postopku, izvržbi in pri nekaterih drugih nalogah. Študentje so zahtevali, naj bi šola za diplomante pozneje prirejala razne dopolnilne seminarje. Šola bo tudi po končanem študiju obdržala stik z diplomanti ter bodo ustanovili klub diplomantov z namenom, da se ti stiki še bolj okrepijo. Vodstvu šole bodo lahko dali zelo dragocene podatke o tem, kaj so v praksi potrebovali, česa pa ne in kaj bi še kazalo vključiti v učni program. -jan

FILTER NA MARIBORSKEM OTOKU DELA

V Mariboru so se razširile govorice, da filter na kopališču Mariborski otok ne dela. Predstavniki občine so se zanimali pri Mestnem vodovodu za dejansko stanje in ugotovili, da te govorice ne držijo. Res pa je bilo, da je bila ena cev slabo tesnjena in je črpalka zato poleg vode črpala tudi zrak. To pa ni škodilo čiščenju vode, temveč samo Mestnemu vodovodu, ki je moral zato plačati nekaj več električne energije. Napako so že odstranili. Mariborčani so že več let zahtevali ureditev filtra za čiščenje vode na kopališču Mariborski otok ter so letos končno prišli na svoj račun. Letos so za poskušnjo obložili srednji bazen z zelenimi kamnitimi teraco ploščicami. Če se bo ta obloga obnesla, bodo obložili tudi veliki kopalni bazen. —kom

● **MURSKA SOBOTA**

VARČEVANJE V OBČINSKI UPRAVI

Občinski odbor SZDL Murska Sobota in drugi politični činitelji v občini so v zadnjem času večkrat opozorili na potrebo po sistematičnem in učinkovitem varčevanju. Razen gospodarskih organizacij so se v obširne razprave o tem pomembnem družbeno-političnem problemu vključile tudi zdravstvene ustanove in uprava občinskega ljudskega odbora. V javni upravi so uvedli nov sistem nagrajevanja po analitični oceni delovnih mest, ki narekuje nenehno proučevanje sistema in metod dela upravnega aparata. V javni upravi si prizadevajo, da bi čim bolje in ceneje poslovali in slehernega uslužbenca v polni meri zaposlili. Na občinskem ljudskem odboru so po daljših razpravah ugotovili, da so nekatera delovna mesta šefov odsekov nepotrebna. Ugotovili so, da je le majhno število uslužbencev, ki so vezani na šefa odseka. Prav tako so se nekateri ukvarjali z deli, ki bi jih morali opravljati izven delovnega časa. Odgovornost odseka pa ni ležala na šefu odseka, temveč v vsakem primeru na načelniku oddelka. Po teh ugotovitvah so razen odseka za kmetijstvo in gozdarstvo in odseka za dohodke vsa delovna mesta šefov odsekov ukinili. Analiza je pokazala, da tudi na krajevnih uradih vsa sistemizirana delovna mesta niso potrebna, saj uslužbenci na teh delovnih mestih niso bili popolnoma zaposleni. Tako so ukinili delovna mesta pisarniških uslužbencev na krajevnih uradih Tišina, Mačkovci, Puconci, Grad, Rogaševci in Prosenjakovci ter delovna mesta pomožnih uslužbencev - kurirjev na krajevnih uradih Bogojina, Bodonci, Puconci in Kuzma. — Računajo, da bodo z ukinitvijo nekaterih delovnih mest v občinski upravi in krajevnih uradih prihranili letno nad 2 milijona dinarjev. Od marca do maja letos so opustili še dve delovni mesti v občinski upravi ter tako odpravili skupno 12 delovnih mest. Proučujejo tudi sistemizacijo v odseku za dohodke in pričakujejo, da bodo tudi v tem referatu število zaposlenih zmanjšali. M. K.

● **PESNICA**

RAZPRAVA NA ZBORU OBČANOV

Na zboru občanov v Pesnici so razpravljali o delu krajevnega odbora in o aktualnih gospodarskih nalogah. Med drugim so menili, da je treba urediti okolje zadružnega doma. Razprava je pokazala, da so letos posvetili največjo pozornost urejanju športnega igrišča. Opozorili so tudi na problem pitne vode, o katerem so že večkrat govorili. Podjetju Elektro-Maribor okolica so priporočili, naj cestno razsvetljavo v redu vzdržuje. —jan

OLAJŠANO DELO

»Tudi naše vinograde poškropite!« prosi vedno več zasebnih vinogradnikov skupine škropivcev v vinogradih kmetijskega kombinata Jeruzalem pa tudi drugod. Mehanizirano škropljenje — čeprav je to v primerjavi z nekaterimi drugimi vinogradniškimi deli še skromno — ima precej dobrih strani. Škropivcem ni treba na ramenih nositi škropiva niti poganjati ročaja za pritiskanje škropiva v cev. Nahrbtno škropilnico je zamenjala gumijasta cev, ki povezuje skupino škropivcev s kompresorjem na cesti, in krajša kovinska cev, ki jo imajo pritrjeno na hrbtu, da je gumijasta cev dvignjena nad trtami in koli. Ker je odpadlo veliko breme na hrbtu in težko delo pri potiskanju tekočine v cev, škropivci skrbijo samo za to, da je trta dobro poškropljena. Zato bolje opravijo svoje delo kot bi ga z nahrbtnimi škropilnicami. To se pozna pri pridelku, kar so opazili tudi zasebni vinogradniki, ki imajo v bližini vinograde. Nekateri so že izračunali, da bodo imeli več koristi, če bodo plačali storitve, ki jim jih opravijo škropivci družbenega posestva, kot če bodo delali tako kakor prejšnja leta. Sami si namreč ne morejo kupiti takšnih naprav, pa tudi delavcev ne bi dobili dovolj. Gotovo je tudi to ena izmed možnosti za razvijanje proizvodnega sodelovanja med družbenimi posestvi in zasebniki. Foto: Jože Petek

Veliko slavje velenjskih rudarjev

Pod geslom »Naj živi nam rudarski stan«, izpisanim visoko na pročelju kulturnega doma v novem Velenju, so se v ponedeljek proti večeru pričele svečanosti ob dnevu rudarjev. Številni velenjski rudarji, mnogi od teh v značilnih črnih rudarskih uniformah, njihovi svojci in ostali prebivavci so se zbrali na veliki ploščadi. Med gosti so bili tudi podpredsednik Zvezne ljudske skupščine Franc Leskošek-Luka ter člani delegacije PSI iz Torina.

Uvodni del slovesnosti je potekel v znamenju spominov na revolucionarno obdobje, v katerem so prav rudarji slovenskih revirjev prispevali svoj velik delež. Posebni del rudarske svečanosti pa je bil posvečen sprejemu mladih absolventov rudarske šole med rudarje, predaja velike rudarske svetilke — simbola rudarstva — gojencem II. letnika in slovo od rudarjev-upokojencev.

Ob asistenci starih rudarjev se je začel stari običaj — škok čez kožo. Ob koncu so 64 mladim rudarjem mlada dekleta pripela na prsi rdeče nageljne. Pred vsemi so svečano obljubili, da bodo nadaljevali svetle tradicije rudarstva po vzoru svojih starejših tovarišev. Nato je sledila predaja velike pokromane rudarske svetilke predstavnikoma II. letnika, ki sta obečnem sprejela še rudarsko zastavo. Prav prisrčno in ganljivo je bilo tudi slovo od skupne kakih 40 starejših rudarjev, ki so šli v pokoj. Le-tem so mladi rudarji v črnih rudarskih uniformah svečano predali spominsko darilo za njihovo dolgoletno in požrtvovalno delo v velenjskem premogovniku, in sicer miniaturno rudarsko svetilko. Mladi rudar se jim je ob tej priliki prisrčno zahvalil za ves trud, vložen za lepšo prihodnost velenjskega rudarskega revirja. Celotno slovesnost so prepletali akordi rudarske godbe, lepe pesmi, ki jih je zapel moški pevski zbor, recitacije in plesi pionirske folklorne skupine.

Ko je sonce tonilo za vrh Smrekovca in so se z bližnjih velenjskih vzpetin oglasile salve iz možnarjev, je bila velika rudarska slovesnost zaključena. Predvečer rudarskega praznika pa so nato Velenjčani prebili veselo razpoloženi na bližnjem gradu. F. K.

● **PODVELKA**

PRVA POŠILJKA ZA IZVOZ

Tovarna lesovine in lepenke v Podvelki si prizadeva, da bi izvozila čimveč svojih izdelkov na tuje tržišče. Letos predvidevajo, da bodo izvozili 600 ton lepenke. Aprila so odpremili prvo poskusno pošiljko 10 ton v Južno Ameriko. M.

● **MARIBOR**

Tržna inšpekcija v službi potrošnika

Tržna inšpekcija občine Maribor-Tezno je opravila v zadnjem letu vrsto koristnih nalog v službi potrošnika. V trgovini so ugotavljali predvsem kakovost blaga, proizvodne specifikacije in deklaracije, označevanje blaga s cenami, odpiralni čas trgovin, urejenost in čistočo poslovnih prostorov ter opis blaga. V nekaterih primerih so zaradi pokvarjenosti, nepravilne deklaracije ali neupoštevanja predpisov JUS odstranili iz prometa blago v vrednosti nad 73.000 din. V postopku imajo trgovsko podjetje »Prehrana« Maribor, ker je v svoji poslovalnici štev. 41 v Brezju prodajalo pod označbo »bučno olje« mešanico bučnega in belega olja. Cena bučnega olja je namreč za okrog 400 din višja od belega, zato poskušajo nekateri poslovodje to razliko izrabiti v svojo korist in na škodo potrošnika. Tudi pri trgovskem podjetju »Povrtnina« so inšpekcijski organi skoraj pri vsakem kontrolnem pregledu ugotavljali, da sadje in zelenjava nista ustrezala JUS. Opazili so, da to podjetje pošilja slabo blago že iz svojega osrednjega skladišča ter so ga morali poslovodje vračati, ker ni bilo primerno za prehrano. Trgovsko podjetje »Kurivo« je v svoji poslovalnici na Pobrežju prodajalo premog brez tehtanja, ker za to ni imela primerne tehtnice. Premog so nakladali v zabojih, ki naj bi merili njegovo približno težo. Pri kontrolnem tehtanju so ugotovili, da je imel naložen voz premoga 50 kg več, kot je bilo označeno na dobavnici. V trgovinah so inšpekcijski organi pogrešali notranjo kontrolo, ki jo morajo podjetja organizirati v skladu z obstoječimi predpisi.

V gostinstvu so inšpekcijski organi ugotovili, da posamezni gostinski delavci radi prilivajo vodo k vinu in drugim žganim pijačam. Z nabavo ebulioskopa je postala kontrola veliko učinkovitejša. Tržni inšpekciji OLO so odstopili primer trgovskega podjetja »Vino« Maribor, ki je prodajalo vino za široko potrošnjo, ki ni ustrezalo na računih navedeni alkoholni stopnji. K.

DELO naročite na Vaš poštniški naslov

● **ŠMARJE PRI JELŠAH**

Razstava o črnem ribezu

V Kozjem pripravlja šmarska kmetijska zadruga v soboto in nedeljo, 7. in 8. julija, proizvodno razstavo črnega ribeza, ki bo prva te vrste v državi. Razstavljajo grmičevje in proizvode jagodičevja, pri čemer sodelujejo tudi najbolj poznana slovenska podjetja za predelavo sadja »Alko« in »Slovenija-Sadje« iz Ljubljane, »Talis« iz Maribora in »Fructal« iz Ajdovščine. Obenem bodo imeli proizvodno posvetovanje o razvoju črnega ribeza, ki se je zadnje čase močno udomačil prav na Kozjanskem. Šmarska zadruga prideluje črni ribez trenutno že na 108 ha, toda še letos bodo samo okoli Kozjega zasadili nadaljnjih 60 ha. Trije najboljši proizvajavci prejmejo posebne nagrade, dvajsetim pa bodo podelili diplome za uspešno gojenje črnega ribeza. Kozjansko se naglo uveljavlja kot najmočnejši proizvajavec jagodičevja, v čemer bo našel svojo surovinsko bazo tudi novi predelovalni obrat sadja v Kostrivnici pri Rog. Slatini, ki prične s proizvodnjo še v tekočem mesecu. lr.

● **MUTA**

STEVILNA NAROČILA ZA DOMAČI TRG

Tovarna poljedelskega orodja in livarna Muta si prizadeva, da bi letos povečala svojo proizvodnjo in kvaliteto izdelkov. V obratu livarne imajo toliko naročil, da jih morajo odklanjati. Dobili so potrebno brusilno napravo, da bodo lahko podnožja likalnikov grobo sami izdelali in tako že prej izločili neuporabno blago. V prvih mesecih niso dosti izvažali, ker so imeli ogromna naročila za domače tržišče. Predvidevajo pa, da bodo izvozili večje količine svojih izdelkov v juliju, avgustu in septembru. Oskrba z domačim reprodukcijskim materialom je bila v preteklih mesecih zadovoljiva, čeprav je material v nekaterih primerih kvalitetno slabši. Najbolj zadovoljiva je preskrba z reprodukcijskim materialom iz železarne Store, ki se tudi najbolj drži rokov. Težave pa imajo z uvoženim reprodukcijskim materialom, kot z umetno smolo za izdelovanje modelov v livarni, kvalitetnimi elektrodami itd., ker nimajo potrebnih deviznih sredstev. K.

HITRO PRIPRAVLJENO KOSILO

DROBNJAKOV KROMPIR V BELI OMAKI, ČEŠNJEV PEČENJAK

Krompir: kilogram novega krompirja, košček margarine (ali presnega masla), polna žlica moke, pol litra vode, četrt litra mleka, sol, žlica limoninega soka, žlica drobno zrezanega drobnjaka.

Kuhan krompir olupimo in zrežemo na tanke lističe. Iz maščobe in moke naredimo bledo rumeno prežganje, ki ga zalijemo z vodo in mlekom. Solimo, odišavimo z limoninim sokom in vložimo v pripravljeni krompir. Ko prevre, potresemo še z drobnjakom.

Pečenjak: 30 dkg ovsenih kosmičev, pol litra mleka, štiri jajca, sol, 50 dkg češenj, mast za pečenje, sladkor in cimet za posipanje.

Kosmiče lahko že zjutraj polijemo z mlekom. Malo pred pečenjem jih solimo in zmešamo z rumenjaki. Potem naredimo iz beljakov zelo trd sneg, ki ga rahlo zamešamo med kosmiče. Nazadnje dodamo še češnje, ki smo jim prej odstranili koščice. Maščobo močno razgrejemo, preden vsujemo vanjo za pst debelo testa. Ko pečenjak po eni strani porumeni, ga z vilicami obrnemo in spečemo še po drugi strani. Pečenega z vilicami razdrobimo in potresemo s sladkorjem in cimetom.

Beseda o etiketah

Z obiska v Volčjem potoku

Najprej me je mimogrede zanimalo, kdo vse so ljudje in po kaj pravzaprav prihajajo v arboretum v Volčjem potoku. Na prvo vprašanje sem si odgovoril s tem, da sem tu in tam povprašal in tako skušal spoznati strukturo obiskovalcev. Čudil sem se velikemu številu mladih delavcev iz okoliških krajev. Zanje pomeni obisk v Volčjem potoku predvsem sprehod v urejeno naravo, v svet, ki je povsem različen od onega ob strojih. Vedo in čutijo, da je tukaj vir zdravja in lepote. Skratka, zanje je to kulturna rekreacija.

Drugi del obiskovalcev, med katerimi so mladi in starejši, pa ima z obiskom še drugačne namene. Skrbno ogledujejo rastline, skupine rastlin, vsaka sprememba jim je znana. Ustavljajo se pri novih tvorbah ter se pogovarjajo o onih, ki jih ni več. To so, rekel bi, stalni obiskovalci, ki se veselijo vsakega napredka, ki pa tu in tam tudi godrnjajo.

Zanimivo je prisluhniti družinskim obiskovalcem. Očetje in matere imajo vlogo učiteljev, kajti nenehno morajo odgovarjati na vprašanja: kako se imenuje ta rastlina, od kod so jo prinesli, čemu služi in še in še. Videl in čutil sem, kako so ti »domači profesorji« v zadregi. Ko bi bile rastline vsaj etikirane — razločno etikirane — sem si misli in tako tudi slišal od vseh strani. Ob tem so šle moje želje še dalje: ko bi imeli poleg etiket še priročnik z najosnovnejšimi podatki o teh rastlinah. Toda to so samo želje, porojene ob trenutni potrebi.

Večkrat grem tja in vidi se, da si v arboretumu prizadevajo, da bi rastline označili. Vendar to delo še zdaleč ni popolno. Mnoge etikete so slabo vidne ali slabo čitljive. Še več pa je takih rastlin, ki etiket sploh nimajo. Tako je izobraževalni namen arboretuma za široko publiko, pa tudi za posameznike, ki se posebej zanimajo, močno okrnjen. Seveda, nam obiskovalcem je kaj lahko godrnjati. Problem etiketiranja pa je raznolik in zahteven. Zelo zahtevno je na primer identificiranje tistih rastlin, katerih imena niso povsem znana. Nadalje izbira materiala za etikete, način pisanja, nameščanja — na ali ob rastline, vse te stvari so problematične. In to povsod po svetu. Lesene, kovinske in porcelanaste etikete so bodisi drage ali pa ne odgovarjajo namenu. In ko so etikete napisane ter nameščene, delo še ni pri kraju. Potrebno je redno obnavljanje, prestavljanje (rastline rastejo) in čuvanje etiket pri oskrbovalnem delu. Seveda pa vse to ne pomeni, da bi moralo etiketiranje v Volčjem potoku tako počasi napredovati.

Arboretum v Volčjem potoku sem z besedami o etiketah hotel opozoriti na pomembnost le-teh in na vse bolj zahtevne obiskovalce, ki si med drugim želijo tudi vedeti, kaj gledajo. Obenem pa sem hotel opozoriti tudi obiskovalce, da to le ni tako preprosto delo. Arboretum je lep in zanimiv tak, kakršen je. Toda zakaj ne bi bil zanimivejši in poučnejši. J. Strgar

Naš fotozapisek

Detajl iz del za ureditev Ljutomerske ceste v Ptuju: nameščanje neonskih svetilk, ki so bile temu delu mesta res že zelo potrebne. Foto. B. Piro

● **»Pravda« kritizira zahodno Sibirijo**

»Sibirski sovhozi in kolhozi se niso nič naučili iz lanske lekcije in tudi letos grozi nevarnost, da bo del žetve segnil pod jesenskim snegom.« Tak je zaključek ankete, o kateri poroča »Pravda«. Anketo so izvedli v žitorodnih predelih zahodne Sibirije, organiziralo pa jo je okrog sto novinarjev iz različnih centralnih in pokrajinskih listov.

»Pravda«, ki je koncentrirala svojo anketo na področje Novosibirsk, ugotavlja, da potekajo priprave za žetev, kar zadeva avtomobilskega parka ter delavnic za popravilo motornih vozil in poljedelskih strojev, ponekod v »vzdušju nedejavnosti in ravnodušnosti«. List navaja nekatere številke, za katere pravi avtor, da so »zastrašujoče«.

»Kmetijski stroji so defektni, rezervnih delov ni, delavci pa ne upoštevajo delovnih norm,« piše »Pravda« in zaključuje: »Ni slučaj, da že nekaj let v teh predelih propadajo velike količine pšenice.«

● **Avstrijsko-sovjetska trgovina se je povečala 9-kratno**

Od sklenitve avstrijsko-sovjetske državne pogodbe v letu 1955 se je devetkratno povečala trgovinska menjava med obema deželama. Medtem ko je avstrijski uvoz iz Sovjetske zveze narasel od 108 milijonov na 1192 milijonov šilingov in je torej nad desetkrat večji, se je osemkratno povečal avstrijski izvoz v Sovjetsko zvezo (od 146 na 1123 milijonov šilingov). — Avstrija uvaža predvsem sovjetski koks, premog in žito, izvaža pa stroje, prometna sredstva in jeklo.

● **Japonski sindikati za 40-urni delovni teden**

Centralni svet japonskih sindikatov, ki predstavlja osem milijonov organiziranih delavcev, je natančno proučil sedanji konjunkturni položaj na Japonskem in zahteval takojšnjo uvedbo 40-urnega delovnega tedna. Pobudo za ta sklep, ki mu utegnejo slediti stavkovni boji, je dala ustrezna odločitev »Mednarodnega urada za delo« v Ženevi.

● **Zahodnoevropski sindikati kritizirajo Skupni trg**

Predsednik medsindikalnega odbora kovinarjev in rudarjev v deželah zahodnoevropske gospodarske skupnosti Arthur Gailly je kritiziral oblasti Skupnega trga zaradi njihovega nesocialnega odnosa. Dejal je: »Mi smo nosivci gospodarskega življenja. Če pa se delavci ne morejo otresti vtisa, da tu zaleže le sila, se lahko zgodi, da bo Evropska gospodarska skupnost to drago plačala. Evropska skupnost je za nekatere ljudi očitno sijajna kupčija, v socialnem pogledu pa ne upošteva delavcev. V svojih upih smo doživeli razočaranje!«

● **Odpusti v Franciji**

Tovarna lokomotiv Fives-Lille-Cail v Franciji je izročila nadaljnjim 850 delavcem »modra pisma«, v katerih je rečeno, da je na svetovnem trgu mogoče prodati le zelo dobre proizvode in da mora zaradi tega uveljaviti vrsto proizvodnih omejitev.

● **Nadaljnja krepitev trgovske mornarice po svetu**

V letu 1961 se je trgovsko ladjevje v svetovnem merilu povečalo od 126,3 na 132,4 milijona brutoregistrskih ton. To je posledica ugodnega položaja pomorskih družb, ki so imele več naročil predvsem za prevoz boksita, neprečiščenega sladkorja, gradbenega lesa, surove nafte in starega železa. Prevoz žita se je povečal od 54,5 na 61,6 milijona ton; povečanje je predvsem posledica kitajskih potreb po uvozu, transport železne rude pa se je zmanjšal od 101,7 na 95,5 milijona ton.

● **Nova zgodovina KP ZSSR**

Moskovski inštitut marksizma-leninizma pripravlja novo »Zgodovino Komunistične partije Sovjetske zveze«. Celotno delo, ki bo obsegalo šest zvezkov, bo izšlo ob 50-letnici Oktobra, jeseni 1967.

● **Hruščov želi govoriti na svetovnem kongresu za mir**

Sovjetski premier Nikita Hruščov je sporočil v pismu Johnu Bernalu, predsedniku pripravljalnega odbora, da namerava na bližnjem »Svetovnem kongresu za mir in razorožitev« izčrpno govoriti o politiki tistih dežel, ki naj bi v Ženevi sestavljale razorožitveni odbor.

Doktorski naslovi brez konjunkture

POSEBEN TANJUGOV DOPIS

DUNAJ, julija. Za tisoče avstrijskih fantov in deklet so te dni zadnjikrat zapeli srednješolski zvonci. Kot številne generacije doslej, se tudi ta vprašuje — kam zdaj? Vsekakor najprej na počitnice na deželo ali v tujino, odvisno od družinskega proračuna. Toda kaj pozneje? Ali študij prava, glasbe oziroma medicine, da bi se uresničile sanjarije iz srednje šole, ali — kar je preprosteje — z gimnazijsko diplomo oziroma z diplomo kake strokovne šole poiskati zaposlitev.

Mladi ljudje stoje torej pred dilemo, pri kateri razen nadarjenosti in volje za nadaljnji študij odloča še cela vrsta pomembnih stvari. S prostorom v študentskih domovih praktično ni računati, ker je njihova zmogljivost v primeri s številom interesentov neznatna. Stroški za življenje in študij na Dunaju ali v kakem drugem univerzitetnem središču znašajo najmanj 1000 šilingov na mesec, kar je daleč preveč za povprečnega Avstrijca, ki zasluži okrog 1800 šilingov.

Seveda je v Avstriji tudi precej družin, katerih dohodki znašajo neprimerno več in katerim se ni treba ubadati s tem problemom. Vzlic temu pa ljudje vse bolj razpravljajo o upravičenosti selekcije, kjer sta nadarjenost in želja po nadaljnjem študiju šele na drugem mestu, še manj pomembna pa proporcionalna udeležba različnih slojev prebivavstva.

Približno dve tretjini vseh avstrijskih študentov izhaja iz premožnejših in bogatih družin: industrialcev, trgovcev, veleposestnikov, višjih uslužbencev in različnih svobodnih poklicev, čeprav so te socialne skupine zastopane v skupnem številu prebivavstva le z 20 odst. Le eden izmed 20 študentov je iz delavske družine, ki sodeluje v socialni strukturi z 42 odst., le eden izmed 25 študentov prihaja z vasi, kjer živi nekaj manj kot tretjina avstrijskega prebivavstva.

Ni težko dokazati, in to tudi delajo mnogi napredni avstrijski krogi, da takšna socialna struktura univerzitetnih študentov, ne upoštevaje dejstvo, da je socialno nepravična, ne omogoča racionalne izrabe intelektualnih zmogljivosti mladine. Statistiki so izračunali, da se zadnja leta v Avstriji usposobi vsako leto 175 inženirjev tehnike na milijon prebivavcev, medtem ko se usposobi na isto število prebivavcev 280 francoskih, 400 ameriških in celo 600 sovjetskih inženirjev.

Pred kratkim pa so Avstrijci spet dobili drastičen povod za ponovno obravnavanje tega perečega problema. V tujih časopisih berejo namreč vse bolj pogostne oglase, s katerimi iščejo ustanove ali podjetja inženirje, pravnike, kemike ali kake druge visokokvalificirane strokovnjake, toda z diskretno pripombo, da diploma ali doktorat na avstrijskih univerzah ne prideta v poštev.

Kolikor bi že bilo to stališče samovoljno in večinoma nepravično, se v mnogočem sklada z opozorili, ki jih je bilo mogoče že prej slišati od različnih avstrijskih krogov. Sedanja raven pouka na mnogih avstrijskih univerzah in visokih šolah res ne ustreza pedagoškemu in znanstvenemu ugledu, ki so ga te institucije uživale prej. Politične ovire in konservativnost, v katero se zapirajo posamezne skupine predavateljev, onemogočajo izbiro mlajših in sposobnejših profesorjev, docentov in asistentov. Tako so mnogi izmed njih prisiljeni, da se uveljavijo na kaki tuji univerzi. Če k temu prištejemo še tehnično zaostalost mnogih inštitutov, relativno veliko študentov in že omenjeno dejstvo, da prihajajo mnogi izmed njih na fakultete le zato, ker imajo možnost za študij, ne pa predvsem zato, ker bi čutili nadarjenost za posamezne poklice — potem je problem precej pereč.

Na avstrijskih univerzah študira tudi izredno visok odstotek študentov iz afriških in azijskih držav, ki raje študirajo na Dunaju kot pa v eni izmed bivših kolonialnih metropol. Menijo pa, da jih razen ugleda avstrijskih univerz v svetu sili k temu predvsem dejstvo, da sta življenje in študij v Avstriji vseeno cenejša kot na zahodnonemških, švicarskih ali francoskih univerzah. Vprašanje pa je — in o tem si tudi belijo glave kritiki sedanjih univerzitetnih razmer — ali niso avstrijske univerze vabljive za tuje študente, in to ne le iz drugih celin, ampak tudi v precejšnji meri iz Zahodne Nemčije in drugih evropskih držav, zato, ker sta diploma ali doktorat tukaj le formalna in ju je mogoče laže doseči.

Letos in prihodnja leta se bodo vpisale na fakultete zadnje »vojne generacije« študentov, rojenih v letih 1944 in 1945. Značilno za te rodove je, da niso številni. Toda zadnje razrede srednjih šol obiskujejo sedaj letniki, ki so za 20 do 30 odstotkov številnejši od teh, in že sedaj je pereče vprašanje, kam s temi ljudmi. Na enega univerzitetnega profesorja na Dunaju pride že sedaj povprečno 80 študentov, na nekaterih fakultetah tudi do 120, na visoki šoli za mednarodno trgovino pa celo 200. V takšnih razmerah je komaj mogoče govoriti o resnem pedagoškem delu oziroma o znanstveni dejavnosti. Tako zdaj resneje kot kdajkoli prej trka na vrata avstrijskih univerz reforma univerzitetne politike.

Viktor Knivald

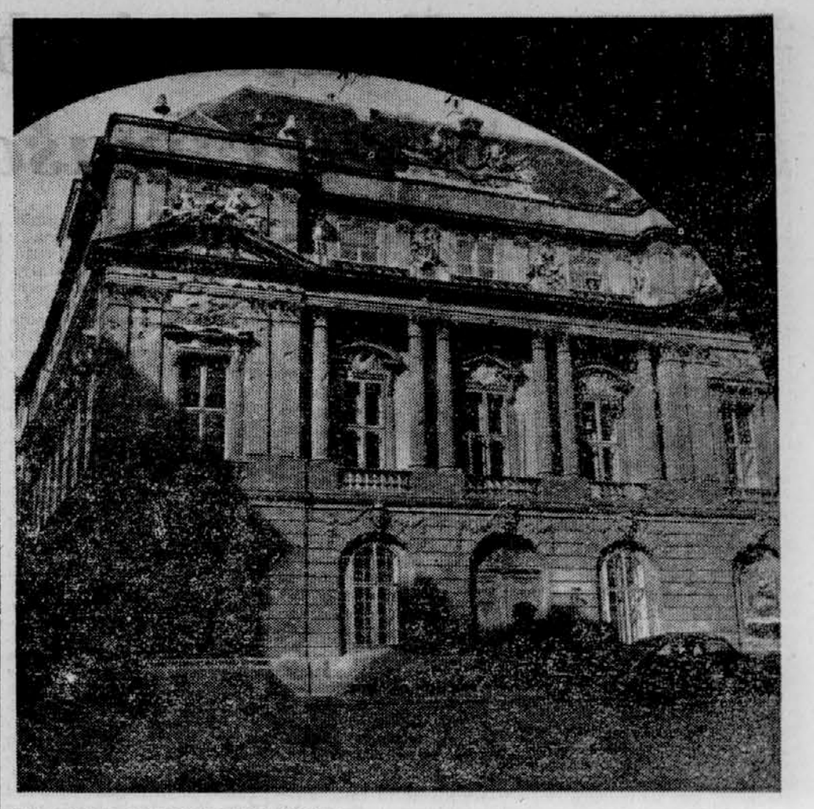

AKADEMIJA ZNANOSTI NA DUNAJU

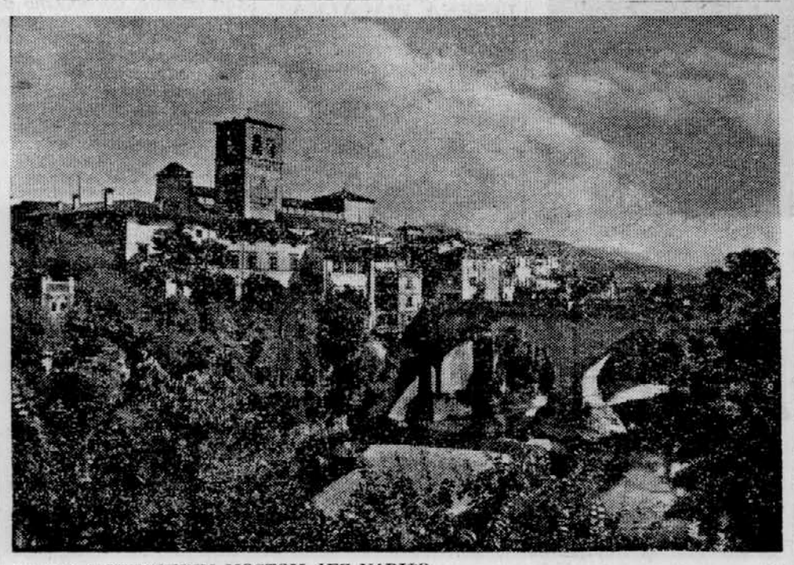

ČEDAD S HUDIČEVIM MOSTOM ČEZ NADIŽO

Sprehod ob Nadiži

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

Pri Čedadu si je bistra Nadiža izdolbla globoko korito. Hudičev most nas s Furlanske nižine prestavi na njen desni breg in takoj smo sredi srednjeveškega mesta. Ozke ulice, leseni balkoni na starih hišah, častitljiva cerkev in bronasti spomenik Julija Cezarja pred njo dajejo podobo trgu, na katerem je langobardski muzej in romantični spomenik Adelaide iz Čedada, ki je pred sto leti slovela kot najboljša igralka avstrijskih, francoskih in italijanskih dramskih hiš.

Mesto ni veliko. Niti nekaj zaselkov novih stanovanjskih blokov na severu mu ne more odvzeti prvotnih razmerij in celo razmer. Industrije ni, v mestu so samo uradi in trgovine. Tako imenovanih kavarniških barov, ki so sicer tako številni po severni Italiji, ni dosti.

Ob semanjih dnevih je mesto živahno. Prav sedaj je dan pred praznikom ter konec šolskega leta, zato so trgovine polne. Tu na meji gospodarsko zaostale Furlanije in še revnejše Slovenske Benečije, v marsikateri družini denarja za sproti in za obleko, kaže, ne manjka. Vendar bi poslovne knjige domačih bank pokazale kaj zanimivo sliko. Dobršen del denarja je prišel v te kraje iz Nemčije, Švice, Belgije in od drugod. Poslali so ga sezonski delavci.

Lansko leto je odšlo iz vse Furlanije v sosednje in bližnje industrijsko razvite države trideset tisoč delavcev. Iz krajev s slovensko govorico pod Kolovratom in Matajurjem jih je od tega kar dobrih šest tisoč.

Prostore edinega prosvetnega društva beneških Slovencev, ki nosi ime narodnega buditelja Ivana Trinka, preurejajo in čistijo, zato zapustimo Čedad in se po lepi asfaltni cesti zapeljemo ob Nadiži navzgor. Tudi v stranskih dolinah, ob Kozici v Šentlenartu in drugod, so ceste nove ter gladke. Vzorno urejenih šol in otroških vrtcev je precej. Naselja novih stanovanjskih hiš, katere je sezidalo ministrstvo za javna dela so usklajena s prijetnim okoljem bregov in host, ki je podobno tistim, na Tolminskem.

V Slovenski Benečiji revščina ne razkazuje svoje golote vsakomur in na prvi pogled. Pregled statistik in klepet z domačimi ljudmi pa jo kaj hitro odkrijeta. Nihče ne more oblasti očitati, da je popolnoma brezbrižna. Tako imenovani državni zeleni načrt za obnovo kmetijstva velja tudi za te kraje. Še več, občini Čenta in Humin sta bili spoznani za zaostala gorska področja, kar pomeni, da deset let ne bosta plačevali osrednjih davkov. Lani so dodelili tem krajem nekaj milijard za razvoj turizma.

Vendar vse to vsaj za sedaj ne pospešuje širše gospodarske dejavnosti na domačih tleh. Ni večjih naložb, ni industrije. Denar, ki prihaja iz tujine ali kot vladna pomoč ostaja doma, gre ves za dnevno rabo. Ljudje kar naprej odhajajo na delo v tujino, sprva za nekaj mesecev, nato za leto dni in končno ostajajo tam.

Gospodar iz Sovodenj pripoveduje, da primanjkuje koscev ter da kmalu ne bo več zidarjev. Delo v Nemčiji je lažje in bolje plačano, oblasti pa izseljevanje celo podpirajo. Iz občine Gorjana, ki je še pred desetimi leti štela 1460 prebivalcev, je odšlo v zadnjem času po svetu s trebuhom za kruhom kar 560 ljudi. Takšne so številke uradnih statistik, takšno je mnenje domačih ljudi .

Iz tujine pa ne prihajajo nazaj v Benečijo samo denarna nakazila, pisma in obiski ob Novem letu, ampak včasih tudi tiskana slovenska beseda. Letos so delavci v Belgiji izdali Trinkov koledar, drugod zopet izide od časa do časa kak skromen časopis ali brošurica v domačem jeziku. Kaže, da so slovenski ljudje, doma iz vzhodnih predelov Furlanije, nekje v Franciji, Belgiji ali Švici bolj brez strahu in brez predsodkov, ki so jim jih dolgo vcepljali, za pomenek v materinem jeziku, kot pod domačim krovom in v vaški gostilni. *Tone Poljšak*

Madžarska razmišlja o SEV

POSEBEN TANJUGOV DOPIS

BUDIMPEŠTA, julija. Madžari so slišali mnogokaj novega o tem, kaj pomeni SEV za njihovo državo. O tem so na Madžarskem zadnje čase sploh dosti razpravljali. To ni čudno, saj čestokrat poudarjajo, da je boljši družbeni standard odvisen od delovanja SEV.

Organ madžarske socialistične delavske partije »Nepszabadsag« je pisal te dni, da je Madžarska navezala različne oblike medsebojnega sodelovanja in vzajemne pomoči znotraj SEV. Strokovnjaki iz ZSSR, DR Nemčije ali Češkoslovaške v madžarskih tovarnah, poudarja ta časopis, so zdaj nekaj povsem običajnega, ravno tako kot je že prišlo v navado, da se madžarska industrijska podjetja poslužujejo sovjetskih gospodarskih načrtov, da bi izpopolnila proizvodni tehnološki proces. Podobno je tudi pri drugih članicah SEV, kjer uporabljajo madžarske stroje, kjer delajo madžarski inženirji itd. . . .

Na madžarskem uradno poudarjajo, da takšno sodelovanje množi sile socialističnega tabora. Pogostokrat govore o »kontinentalnem naftovodu prijateljstva«, dolgem 4500 kilometrov, ki je delo petih držav članic SEV. »Nepszabadsag« piše na primer o gradnji nove telefonske centrale v Berlinu, kjer je tudi sodelovalo nekaj članic SEV, da bi na primer Berlinčani lahko neposredno govorili s telefonskimi naročniki v Moskvi. Številni podobni primeri le potrjujejo dejstvo, da gre za kooperacijo in delitev dela med državami SEV in da so doslej že marsikaj storili.

Toda to je šele začetek, piše tukajšnje časopisje, in dodaja, da je za resnično gospodarnejšo proizvodnjo treba dokaj bolj strniti sile članic SEV. Na Madžarskem poudarjajo, da je to mogoče doseči, če bodo aktivnost SEV usmerili k usklajevanju tekočih in perspektivnih gospodarskih načrtov držav članic, da bi zagotovili proporcionalen razvoj vsake države, pospešili proizvodnjo opreme, ki je primanjkuje, uskladili in povečali izkoriščanje surovin ter pravilno usmerili investicije.

Ves ta razvoj vzbuja celo vrsto novih načelnih in praktičnih vprašanj, ki jih je, kot piše »Nepszabadsag«, mogoče urediti samo z večjim vplivom in večjo odgovornostjo članic SEV. V oddaji »Z današnjimi očmi« je radio Koshuth te dni kritiziral napačna mnenja o aktivnosti SEV. Trdili so, so poudarili v radijski oddaji, da je sodelovanje s socialističnimi državami v SEV za Madžarsko »neugodno« ,češ da je ohromilo tudi tako imenovane madžarske tradicionalne industrijske panoge.

Avtor oddaje, znani ekonomist Josef Garam meni, da so te industrijske panoge na Madžarskem znatno napredovale, kot je na primer proizvodnja železniškega materiala, ki bo leta 1980 dvajsetkrat večja od sedanje. Kako delitev dela znotraj SEV pospešuje razvoj gospodarskih podjetij, navaja Garam primer tovarn Gamma in Belojanis, ki sta svojo proizvodnjo razprodali že za naslednjih dvajset let.

Pri vsem tem se radio Koshuth vprašuje, kako je mogoče ob teh dejstvih, da mnogi Madžari se zdaj ne zaupajo organizaciji SEV, in dodaja, da bi bilo na to vprašanje preveč preprosto odgovoriti z besedami, kajti vzrok tej zmedi je sovražna in lažna propaganda, ki so jo širili med kontrarevolucijo. Čeprav je v tem govoru »precej resnice«, pa je treba vedeti, da najdemo za vse to tudi druge vzroke. Tako na primer mislijo ljudje, da za zaostalejšo državo ni zdravo sodelovati z bolj razvito, ker slabši zmeraj potegne krajši konec. Dalje navajajo, da obstajajo znotraj organizacije SEV nekatera protislovja, na primer med slabše oziroma bolje gospodarsko razvitimi državami ali med posameznimi interesi vsake države ter interesi socialističnega gospodarstva vsega tabora.

Budimpeštanski radijski komentator meni, da je takšno notranje protislovje prav tako dejstvo, da postaja v svetovnem socialističnem gospodarstvu proizvodnja družbena v mednarodnih razsežnostih, vodstvo proizvodnje pa ostaja pri tem v nacionalnih okvirih. Ker ostajajo proizvodi last posameznih socialističnih držav in ker si države, lastnice tega blaga ,povsem naravno prizadevajo, da bi pri medsebojni menjavi blaga dosegle najboljše uspehe, je povsem razumljivo, da ne gre zmeraj brez problemov.

Toda ta protislovja, v nasprotju s tistimi med kapitalističnimi državami, niso nerešljiva. Končno menijo na Madžarskem, da je organizacijo SEV mogoče imeti le za takšen okvir, ki daje državam članicam in celotnemu taboru možnosti za pospešeni gospodarski razvoj. Zategadelj so tudi ugodno sprejeli vest, da je svet SEV sklenil unificirati energetski sistem držav članic. Madžarska agencija MTI poudarja, da je ta pomemben sklep blagodejen zlasti za države, ki nimajo dovolj električne energije. Med temi državami je na prvem mestu Madžarska.

Časopis »Nepszabadsag« piše, da sedanje okrepljeno strnjevanje sil znotraj SEV nikakor ne pomeni skupnega zapiranja pred kapitalističnim svetom. Blagovna menjava s kapitalističnimi državami narašča in prizadevamo si, da bi jo v prihodnje še bolj pospešili ,piše omenjeni časopis. Kaže, da razmišljajo na Madžarskem tako o notranji kot tudi mednarodni problematiki v zvezi z organizacijo SEV. *Milorad Stevančev*

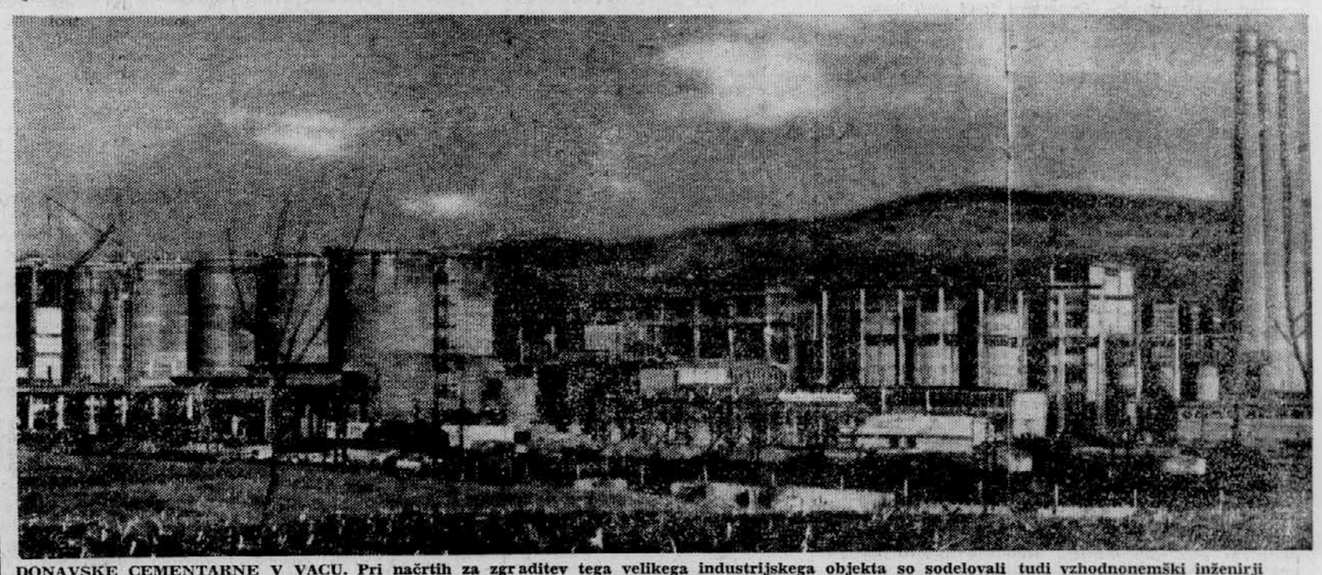

DONAVSKE CEMENTARNE V VACU. Pri načrtih za zgraditev tega velikega industrijskega objekta so sodelovali tudi vzhodnonemški inženirji

MEDNARODNA ZVEZA SVOBODNIH SINDIKATOV

VII. KONGRES V ZAHODNEM BERLINU

V trinajstem letu po razcepu v mednarodnem sindikalnem gibanju je sklicala »Mednarodna zveza svobodnih sindikatov« (v nadaljnjem tekstu skrajšano »Interconfed«) VII. svetovni kongres, ki je to pot v zahodnem delu Berlina. Na kongresu, ki se je začel 5. in bo trajal do 13. julija, se bodo zvrstile naslednje teme: »Boj za mir in svobodo in Združeni narodi« (uvodni referat prof. Fritza Klenerja, Avstrija), »Gospodarska politika za zagotovitev in ohranitev popolne zaposlenosti« (referat George Meany, ZDA), »Sindikalna dejavnost v razvijajočih se deželah« (referent Ahmed Tlili, Tunizija) in »Sindikati v spreminjajočem se svetu« (Gangabhar Ambekar, Indija). Poročilo o dosedanjem delu bo podal generalni sekretar »Interconfed«, medtem pa bo predsednik zahodnonemških sindikatov Richter poročal o dohodkih in izdatkih mednarodnega solidarnostnega sklada te organizacije. Toliko o dnevnem redu.

Kakor kaže, bodo razpravljali predvsem o treh temah: o dejavnosti »Interconfed« v Lantinski Ameriki, o sindikalnem položaju v Afriki in o zahodnoevropskem Skupnem trgu. Te tri teme so za »Interconfed« zelo pomembne in bi utegnile — če bi izčrpno razpravljali o njih — razkriti huda nasprotja md posameznimi včlanjenimi organizacijami ter notranjo krizo v »Mednarodni zvezi sodobnih sindikatov«.

Latinska Amerika. — ORIT, panameriška regionalna organizacija »Interconfed«, je sporočila na svojem kongresu lani avgusta v Rio de Janeiru, da zastopa 26 milijonov delavcev. Če upoštevamo, da je med temi 26 milijoni članov ORIT okoli 18 milijonov pripadnikov severnoameriških sindikalnih organizacij, ima »Interconfed« v latinskoameriških deželah le osem milijonov članov. Če primerjamo to število s člani krščanske sindikalne internacionale, ki jih je v Latinski Ameriki le 450.000, ali s skupnimi številkami o članih Svetovne sindikalne zveze, ki ima v Južni Ameriki samo 250.000 organiziranih članov, je lahko »Mednarodna zveza svobodnih sindikatov« zelo zadovoljna. Razen tega je še poldrugi milijon članov kubanske sindikalne zveze, ki se ni formalno pridružila nobeni izmed mednarodnih sindikalnih zvez, in 500.000 članov argentinskih, tako imenovanih »peronističnih« sindikatov, katerih politika je prav tako protiameriška. Vrsto poklicnih organizacij, ki se nočejo pridružiti nobeni izmed nacionalnih in mednarodnih sindikalnih združenj, je generalni sekretar ORIT Jauregui (Peru) označil kot nevtralistične.

Funkcionarji zahodno usmerjene »Mednarodne zveze svobodnih sindikatov« so zaskrbljeni predvsem zato, ker ORIT nikakor ni enotna organizacija. Socialisti in liberalci, sindikalni voditelji in industrijski baroni, duhovščina in sociologi nimajo enotnih pogledov in razlage niti o vzrokih za vrenje in nemire v večini latinskoameriških dežel niti o poteh, po katerih bi jih bilo mogoče odstraniti. Mnogo si je ORIT obetala od »Listine iz Punta del Este« in od ustanovitve panameriškega skupnega trga. Posledice nedavne napovedi vlade ZDA, da bo temeljito skrčila svoje strateške zaloge surovin, se bodo pokazale prej v novi splošni latinskoameriški gospodarski krizi kakor pa v izboljšanju političnega vzdušja. Kakor kaže, voditelji ORIT niso več prepričani, da bo mogoče samo v izobraževalnem centru v Mexico-Cityju usposobiti dovolj sindikalnih voditeljev, ki bi mogli uspešno nasprotovati naraščajočim protiameriškim silam. Če hoče ORIT doseči, da sindikalno še ne zajeti in izredno naglo prelivajoči se latinskoameriški delavci ne bi prišli pod vpliv komunističnih, fidelovskih, peronističnih in drugih, večinoma protiameriških sindikalnih organizacij, se bo morala slej ko prej odpovedati organizacijske skupnosti z ameriško CIO-AFL, da bo mogla — četudi znotraj »Interconfed« — ubirati lastno politiko. Nobena skrivnost ni več, da se latinskoameriški voditelji ORIT spričo te grozeče krize z večjim zanimanjem ozirajo v Dakar, kjer je bila 14. januarja ustanovljena področna afriška sindikalna internacionala, kakor pa v New York, kjer bi Irming Brown želel s pomočjo centrale v Rio de Janeiru preprečiti odcepitev ORIT.

Afrika. — Ustanovitev »Afriške sindikalne zveze« v Dakarju poneni za »Interconfed« bržkone najhujši poraz v triletnem obdobju med prejšnjim in sedanjim svetovnim kongresom. Kakor je znano, so že pred tem ustanovili »Vseafriško sindikalno zvezo« (AATUF) v Casablanci, ki se ji je pridrujilo 40 organizacij iz 38 dežel. Spočetka sta tako »Svetovna sindikalna zveza« kakor »Interconfed« bolj ali manj jasno nasprotovali takšni nevtralistični, blokovsko nevezani grupaciji, zelo zanimivi V. kongres »Svetovne sindikalne zveze«, ki je bil v Moskvi od 4. do 15. decembra 1961, pa je prinesel odločilno spremembo. V spreminjevalnem predlogu k prvotnim določilom so delegati glasovali za naslednjo formulacijo:

»Svetovna sindikalna zveza ocenjuje ustanovitev Vseafriške sindikalne zveze kot velik uspeh sil, ki se borijo za enotnost sindikalnega gibanja v Afriki.«

»Interconfed« pa se ni strinjala z nevtralističnim in protikapitalističnim programom AATUF, zato pa je v Dakarju sklicala ustanovni kongres »Afriške sindikalne zveze«. Čeprav je ta organizacija precej bolj samostojna, je po splošni podobi vendar malce sorodna latinskoameriški ORIT: mešana koalicija dveh katoliških, 12 prozahodnih in dveh nevtralnih sindikalnih organizacij se ne more sporazumeti o programu za rešitev afriških problemov. Sluti nevarnost, da bo izgubila zvezo z naglo naraščajočim afriškim mezdnim proletariatom. V afriških deželah je zdaj 12 milijonov mezdnih delavcev, samo v Južni Rodeziji jih je 700.000, medtem ko jih je bilo leta 1938 okoli 167.000. Poglavitni nasprotnik k »Interconfed« usmerjene »Afriške sindikalne zveze« torej ni opozicijska »Panafriška sindikalna zveza«, temveč dejstvo, da organizacija še nima programa. Toda že dakarska resolucija kaže, da se tudi »Afriška sindikalna zveza« v večini točk ne strinja z ideologijo »Interconfed«: obsodila je NATO zaradi podpore alžirski kolonialni vojni, odločno je odklonila kapitalizem kot družbeni red, blokovsko politiko pa je — čeprav manj jasno — označila kot »nevarno«. V kratkem: znotraj »Interconfed« prevladujejo prebežniške sile, kar znatno slabi ameriško centralo (s sedežem v Bruslju).

H. P. R.

Slovenski pravopis

Bralec in bravec kot načelno vprašanje (1)

V zvezi z oživljanjem pripon -avec, -avka, -ivec, -ivka nas tu in tam njihovi zagovorniki svarijo pred novo abecedno vojno, ki bi utegnila vzplamteti, če bi začeli nasprotniki dokazovati neumestnost vračanja k takšnim oblikam, sprememba sama pa da že zaradi svoje neznatnosti ni vredna razburjanja. Takemu mnenju se iz dveh razlogov ni mogoče pridružiti: 1. sprememba je dejansko zelo velika, saj je treba pogledati samo v naš dnevni tisk, pa se bomo brž prepričali, da se besede tipa bralec oz. bravec pogosto rabijo; 2. ob tem primeru se sámo vsiljuje načelno vprašanje, kdaj sploh nastane potreba, da se pravopis spremeni.

Kaj je nagnilo pravopisno komisijo, da se je odločila za spremembo dosedanje pisave, izvemo v uvodu na strani 72 novega Pravopisa: »Pisava na -avec, -ivec je enotna, dosledna, preprosta in po velikanski večini edina zgodovinsko upravičena, predvsem pa ima to prednost, da ne zavaja v elkanje.« Obširneje je razložil stališče komisije predsednik uredniškega odbora dr. A. Bajec v Delu 30. maja, 1. in 2. junija ter pred tem v pomenku 13. maja, pa tudi ob raznih drugih priložnostih. V Delu nam je z bogatim gradivom prikazal zgodovino pisave na -vec in -lec, po čemer smemo soditi, da je bil za komisijo zelo važen zgodovinski vidik, poleg tega pa strah pred elkanjem in praktični razlogi. »Pravopisna komisija se je odločila za enotno pisavo -vec,« piše dr. A. Bajec, »ker je le-ta zgodovinsko upravičena, ker zagotavlja pravilno izreko in poenostavlja pisanje.«

V nasprotju z romantičnimi pojmovanji, ki so stavljala jezik v službo nacionalne ideje, političnih prepričanj, individualnih nagnjenj itd., stoji sodobno realistično jezikoslovje na stališču, da jezik ni nič drugega kakor sredstvo za sporazumevanje. Vnašanje drugačnih stališč v teorijo in prakso knjižnega jezika ovira njegovo kultiviranje in mu jemlje resnost znanstvene discipline.

Če hočemo torej zadovoljivo odgovoriti na vprašanje, ali je opustitev dosedanje prakse, namreč pisava -lec, upravičena ali ne, je treba izhajati iz načel, ki so v skladu z družbeno vlogo jezika in njegovo kulturo.

V jeziku ne bi bilo nobenih problemov, če bi bil dan enkrat za vselej. Takšni so samo mrtvi jeziki, danes n. pr. grščina in latinščina. Živi jeziki, kakor je slovenščina, pa imajo lastnosti, ki so značilne za vse, kar je živo: težnja po rasti, razvoju, spreminjanju, in temu nasprotna težnja po konserviranju, kar je samo stopnja umiranja. Obe težnji sta v živem jeziku vedno aktivni, četudi se jih navadno sploh ne zavedamo. Prva težnja je izražena v našem jezikovnem čutu, druga v zahtevi po ustaljenosti jezika. Spremembe, ki nastajajo v jeziku, dokažejo svojo življenjsko sposobnost s tem, da se razširijo — sprva morda v mejah generacije ali družbene plasti — to se pravi, da v zavesti jezikovne skupnosti postanejo običajno ali vsaj možno jezikovno sredstvo. Jezikovni čut ljudi se v tem primeru spremeni, prilagodi novosti in jo sprejme. Stara in nova beseda ali oblika nato živita druga poleg druge, končno pa ena od njih, navadno nova, drugo izpodrine. Le-to občutimo zdaj kot zastarelo, dokler nanjo čisto ne pozabimo. Odraz jezikovnega čuta kolektiva, ki uporablja knjižni jezik, je v praksi splošna raba, uzus, torej tisto, kar občutimo kot naravno, običajno in zato pravilno, jezikoslovec pa je dolžan to kodificirati v normativnih jezikovnih priročnikih — (slovnicah, slovarjih ipd.). Tako je pri nas razumel delo slovničarja že Kopitar in o tem drugod že davno več ne razpravljajo. Pravilen torej ni jezik, kakor bi si ga posamezniki, celo učenjaki, zamišljali, da naj bi bil, ampak kakršen dejansko v knjigi eksistira in se ne oddaljuje od norme, ki je za kultiviran jezikovni čut obvezna.

Jezikovni priročniki potemtakem samo na podlagi jezikovnega čuta in splošne rabe registrirajo dejansko stanje, sicer pa čuvajo stalnost jezika in pravopisa. To je najvažnejše načelo jezikovne kulture in jezikoslovec ga mora imeti nenehno pred očmi. Čim kultiviranejši je knjižni jezik in čim starejša je njegova tradicija, tem bolj teži k ustaljenosti. Tudi knjižna slovenščina je prešla že tolikšno pot, da ne prenese več samovolje in eksperimentov, kakor jih je prenesla še v Levstikovih časih.

Prav zaradi nikjer utemeljenih prepovedi in zapovedi je slovenščina tako zelo težka. Živi jezik se na ta način odmika od »pravilnega«, ki je plod romantično nastrojenih jezikoslovcev, in to izziva spore med njimi in pišočimi. V tem pogledu je značilna izjava Ivana Cankarja, ki je imel izreden posluh za jezik, l. 1918 v pismu H. Tumi: »Kadar pišem, mi je edina skrb, da jasno povem, kar mislim, in pa, da natanko do najtišje nianse čuti z mano tisti, za kogar pišem. Tako se zgodi, da včasih vedoma zagrešim nepravilno slovniško obliko.«

Po tem, kar je bilo rečeno zgoraj, je torej možno dvoje: ali naj v skladu z načeli jezikovne kulture čuvamo stalnost knjižne slovenščine in se odločamo za spremembe samo tedaj, kadar to zahtevata izbrušen kolektivni jezikovni čut ali splošna raba, ali pa naj bo SP zbirka morebitnih, različno argumentiranih domislic vsakokratne pravopisne komisije oziroma posameznih njenih članov.

Na pomenku v uredništvu Dela 13. maja je dr. A. Bajec opozoril na nekatere novosti, ki jih prinaša novi Pravopis. Tako se je komisija na podlagi izpiskov za slovar, ki jih delajo pri SAZU, odločila za bolj sproščeno stopnjevanje prislovov (n. pr. bolje in boljše). Prav tako v skladu z dejanskim stanjem so dovoljene dublete pri naglaševanju v nekaterih besednih tipih (n. pr. stebèr in stèber). Na uzus se naslanja tudi pisava tujk z glasovno skupino »sp« in »st«, kjer se je »šp« in »št« včasih že tako zakoreninil, da je bilo treba to upoštevati. Torej inšpekcija in inspekcija, inštitut in institut, vendar samo inspiracija in instrumental. Vse to ima oporo v splošni knjižni rabi, četudi bi bil SP lahko v podobnih primerih doslednejši. Pri vseh teh spremembah upošteva SP knjižno slovenščino in ne morda pogovorni jezik ali narečje. To njegovo stališče je seveda pravilno, treba pa ga je zaradi problema, h kateremu prehajamo, posebej poudariti. Nekjižnih jezikovnih tvorb ni mogoče mešati s knjižnim jezikom in njegovo izreko, dokler jih kot take občutimo.

Boris Urbančič

Pod petkovo črto

Šestero arij

ŽE NA PRVEM POSVETOVANJU

Že na prvem posvetovanju o problemih jugoslovanskih opernih in baletnih gledališč se je razkrilo obilo perečih zadev. Že na prvem posvetovanju so nekateri govorili tudi o takihle relacijah: ako je zeniška železarna skrb in up republike, ali je potem prav, da je republiško gledališče skrb komune? Ni pa mogoče ugovarjati resnici, da je bilo to jugoslovansko posvetovanje v Ljubljani kakih sedemnajst let po drugi svetovni vojni, mnogo let po tistem, ko si je jugoslovanska operna in baletna umetnost pridobila nesporen slóves in dolga leta po tem, ko so začeli tiščati vse ali pa skoraj vse jugoslovanske operne hiše hudi problemi. Skratka, šele zdaj.

ZLATI MIKROFON IN LESENA PIŠČALKA

Dejali so, da mladi glasbeniki, potencialni orkestraši, nimajo pozitivnega odnosa do rednega in zahtevnega dela. Ne marajo v operne orkestre, kjer ni lahkega, hitrega in obilnega zaslužka; predajajo se včasih bolj včasih manj diletantskemu in obrtniškemu muziciranju po turnejah Nas mladih, Južnega sadja, Žorgolevcev in podobnih. Tako ne dokončajo šolanja in ostali bodo za zmeraj strokovno mladi, po umetniški plati pa žvrgolevci. Ljudska mladina je že opozarjala na družbeno moralne probleme v zvezi z njimi. Da pa ne bi zmerjali mladih, je dejal diskutant, povejmo, da imamo v Jugoslaviji vsako leto dvanajst festivalov zabavne glasbe, en festival baleta, število opernih festivalov pa »ni znano«. Razdelimo na koše zlatih mikrofonov, včasih pevcem, včasih kričačem, ni se pa še primerilo, da bi dobil velik umetnik iz opere ali filharmonije vsaj leseno ali vrbovo piščalko.

UVOZ IN NJEGA VIDIKI

»Tudi iz »mikrofonov in piščalk« izvira, da so operni orkestri nezasedeni. Vzroki so še drugi. Nekateri pravijo, da hočemo po vsej sili imeti toliko orkestrov, kolikor imamo dirigentov. Navajajo, da so v Beogradu štirje veliki orkestri večidel iz istih orkestraševv; na vajah se včasih vprašajo, pod katerim imenom igrajo ta dan. Tako pa ni le v Beogradu in to brškone ni edini vzrok za neko presenetljivo stvar. Rekli pa so, da ima Praga pet velikih orkestrov in vsak član igra samo v svojem orkestru. So pa še bolj presenetljive stvari. Na posvetovanju so se resno pogovarjali o tem, da zdaj so — s češke in poljske strani — možnosti za to, da bi uvažali iz Češkoslovaške ali iz Poljske orkestraše v Jugoslavijo. Uvažali, ne izmenjavali. Prejšnja leta — pravijo — Poljaki, zlasti pa Čehi, niso marali nič slišati o tem, čeprav so imeli v izvozni postavki glasbenikov obilen presežek... To uvozno-izvozno dejstvo nas lahko napoti na kako primerjalno razmišljanje. Izven tega razmišljanja pa je eden razpravljavcev olino povedal, da nas je po svoje lahko sram.

ODŠKODNINA ZA ČRNILO IN PAPIR

Zadnja štiri leta se ni rodila v Jugoslaviji nobena nova opera. Ako bi se, bi vsaj ponekod težko prišla na oder. Ko razmišljamo še o drugih vzrokih, lahko upoštevamo resnico, da mora biti pravi umetnik v neugodnih okoliščinah pripravljen tudi izkrvaveti pod pritiskom svojega notranjega imperativa; vendar moramo v času in razmerah, ko razna dela in dejanja nagrajujemo, le upoštevati še nekaj. Skladatelji pravijo, da dobe od opere, ki jo kje izvajajo, komaj odškodnino za porabljeno črnilo in papir, ali pa povračilo za prepis prvega dejanja. Eden opernih skladateljev je dobil za triletno delo šestdeset tisoč dinarjev, drugi je preračunal, da mu je prišlo za uro dela pet par oziroma pet stotink dinarja, saj s parami kot plačilnimi enotami že nekaj let ne operiramo več. Pripominjajo, da dobi na Poljskem skladatelj za opero, ki pride na repertoar, dveletno plačo akademskega profesorja.

TRIDESETLETNI NAPOR OLIMPIJSKIH TEKMOVAVCEV

V Jugoslaviji imamo šest srednjih baletnih šol. Ena med njimi stane menda letno trideset milijonov dinarjev. Drago vlaganje je brez haska, ker se baletniki pozneje prekvalificirajo. Ne veseli jih ostati v poklicu, ki jih — navidezna nelogičnost — veseli. Poklic baletnega plesalca je izredno naporen. Medicinske analize pravijo, da je baletni plesalec nenehno podvržen takemu naporu kot športni tekmovalec, a ne občinski, marveč olimpijski. Ako traja tak napor predolgo, povzroča hitrejše staranje, krajše življenje. Po naši zakonodaji je delovni staž baletnika trideset oziroma petintrideset let. Poklicnih bolezni baletnih plesalcev ni na spisku poklicnih bolezni. Baletni ansambli se ne morejo pomlajevati. Fiziološki oziroma življenjski zakon se ne ujema z zakonskimi predpisi. Pravijo, da nič ne kaže, da bi se z novimi zakonskimi določili za baletne umetnike kaj spremenilo. Imamo pa šest srednjih baletnih šol in...

NEZASLIŠANE RAZDALJE

Gre za več relacij. Iz Zagreba je tako daleč v Sarajevo, da zagrebška opera ni še nikoli po osvoboditvi prispela tja. Ravno tako daleč je od Ljubljane do Skopja. Trnova in dolga je pot domačega opernega dela na oder; kaže, da je najkrajša le v Ljubljani. Slavnemu »Eru z onega sveta« je pomagalo do slovesa v Jugoslaviji šele Brno (tudi z onega sveta). Marsikaka razdalja pa se da skrajšati. Le poskusiti je treba. Za prvo gostovanje beograjske opere v Kraljevu so prodali dve (še enkrat z besedo: dve) vstopnici. Ko so prišli drugič, so se Kraljevčani za vstopnice tepli.

S. Kališnik

Politična, gospodarska in kulturna vprašanja izčrpno obravnavajo NAŠI RAZGLEDI

Vpis v srednje šole v ljubljanskem okraju

Precej presenetljiv

Iz podatkov, ki so nam trenutno dostopni, je mogoče izbrati, da je bil naval absolventov osemletk na šole druge stopnje v ljubljanskem okraju nekoliko manjši, kot je bilo pričakovati. Tudi orientacija mladine je navidez presenetljiva.

Zelo velik je bil pritisk na ljubljansko ekonomsko srednjo šolo, kjer je bilo tretjino več kandidatov kot pa razpisanih prostih mest, in pa na šolo za oblikovanje, kjer je bilo razpisanih prostih mest 50, kandidatov pa nad 230. Približno za tretjino preveč kandidatov je bilo tudi za ljubljansko administrativno šolo. Veliko zanimanje je bilo tudi za srednje zdravstvene šole, kjer je bilo interesentov prav tako več, kot pa so jih mogle sprejeti šole.

Za večino drugih šol pa je bilo zanimanje manjše. To velja predvsem za gimnazije in tehniške šole. Nenavadno je, da je bilo za tehniške šole v Ljubljani tako malo prošenj za vpis v prvi letnik, da sploh niso imeli izbirnih sprejemnih izpitov.. Sredi prejšnjega tedna je bilo celo še nekaj prostih mest, ki so jih zapolnili šele do konca tedna.

Če bi iskali vzroke, bi bilo treba omeniti, da so na tehniške šole vpisovali letos predvsem samo dijake iz ljubljanskega okraja in da je bilo zaradi povečanega šolskega prostora tem več prostih mest kot druga leta. Vpis na medicinske šole pa je bil tolikšen zato, ker so vpisovali dijake iz vse Slovenije in morda še zaradi česa drugega. Vzrok za manjši naval na ljubljanske šole je še v tem, da nastajajo tudi po drugih krajih srednje strokovne šole, na primer tehniška šola v Trbovljah.

Omenili smo že pred kratkim, da so v ljubljanskem okraju povečali letos kapaciteto srednjih šol s tem, da so do skrajnosti zasedli z učilnicami vse razpoložljive šolske prostore. Če je bil vpis sedaj tak, da bi morda mogli sprejeti v srednje šole še koga, še ni rečeno, da je to v redu v vseh ozirih. Za dijake, ki so v šoli, je bolje, da šole niso natrpane do skrajnosti. Vprašanje pa je, de je to sprejemljivo tudi za dijake iz drugih okrajev, za katere v njihovih okrajih ni bilo prostora v šolah.

Vpis na industrijske in na vajenske šole pa še ni znan. V teh šolah je bilo že lani precej nezasedenega prostora. Kaže, da bo tako tudi letos. Zato bi bilo verjetno treba sedaj med poletnimi počitnicami proučiti možnosti za usmeritev mladine, ki še ni našla zaposlitve ne v šoli ne v proizvodnji.

J. S.

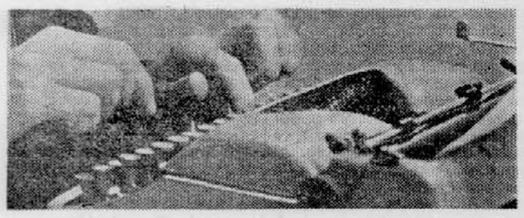

MARIBOR: **Umetnostna galerija v »počitniški« sezoni** — Razstavo danske arhitekture bo 9. julija zamenjala razstava Račićevih del. Sledil bo Spacal, potem bodo priredili v okviru vsakoletne mariborske kulturne revije tradicionalno razstavo mariborskih likovnikov. V Umetnostni galeriji bodo istočasno razstavljali še člani društva likovnih umetnikov uporabne umetnosti; v Pokrajinskem muzeju pa bo razstava arheoloških dokumentov. V Ptuju pripravljajo izbor iz svoje stalne zbirke, razstave Oeltjenovih, Lugaričevih, Mežanovih in Mayerjevih del in razstavo skupine »Brazda«.

NOVO MESTO: **ljudska knjižnica v večjih prostorih** — Na dan borca so v Novem mestu odprli nove prostore ljudske knjižnice. Preureditev nekdanje pošte je Novomeščanom prinesla prvo sodobno urejeno ljudsko knjižnico s prostim pristopom na Dolenjskem. Dosedanji fond 6000 knjig je ljudska knjižnica ob preselitvi in preureditvi lahko znatno povečala s sredstvi, ki jih je dobila od Sklada za kulturo LRS. S sredstvi, ki jih je obljubil občinski ljudski odbor, pa bo

novomeška knjižnica še bolj na široko zastavila svoje delo.

BEOGRAD: **združitev filmskih podjetij** — Po odločbi koordinacijskega odbora za reorganizacijo filmske industrije v Srbiji so se združila beograjska filmska podjetja Avala, Košutnjak, UFUS in Slavija v enotno podjetje za snemanje igranih filmov »Beograd«.

CELOVEC: **likovna kritika o Francetu Slani** — Razstavo olj Franceta Slane, ki bo do jutri odprta v celovški »Galerie 61«, je za časopis »Neue Zeit« ocenil dr. L. Springschitz. Likovni kritik poudarja pri Slanovih delih vključevanje folklornih prvin in pohvalno omenja »vidno avtorjevo nagnjenje k romantičnemu simbolizmu«.

SKOPJE: **razstava abstraktnih slikarjev** — V razstavnih prostorih Delavskega doma v Skopju so odprli razstavo Tome Šijakovića in Rista Lozanovskega. Na slavnostni otvoritvi je govoril književnik Slavko Janevski, ki je ob tej priložnosti prebral nekaj odlomkov iz svojih del.

MOSKVA: **balet o Hirošimi** — Ta mesec bo v Moskvi premiera novega baleta po glasbi skladatelja Ivanova. Naslov novega baletnega dela je »Spomin na Hirošimo«.

LENINGRAD: **5000 let stara sumerijska listina dešifrirana** — Sovjetski strokovnjak za orientalistiko Ajzik Vajman je dešifriral 5000 let stare sumerijske kloščice. Dozdaj so bili dešifrirani samo posamezni znaki, zato pomeni njegov uspeh dragocen prispevek k osvetlitvi sumerijske zgodovine.

PARIZ: **književna nagrada za »Pločevinasti boben«** — V Parizu je literarna žirija pod vodstvom akademika Raymonda Queneauja podelila nagrado za najbolj uspel tuji roman v letu 1962. Nagrado je prejel zahodnonemški pisatelj Günther Grass za roman »Pločevinasti boben«.

LONDON: **Van Gogh rešuje da Vincija** — 72-letni nečak slikarja Vincenta van Gogha pripravlja veliko razstavo del svojega slavnega strica. V njegovi lasti je več kot 100 van Goghovih slik in risb ter okrog 640 pisem, ki so večinoma porisana s slikarjevimi skicami. Zbirka je ocenjena na približno 200 milijonov dinarjev. Mnogo del v njej je javnosti še neznanih. Z dohodki te razstave želi van Goghov nečak prispevati vsoto za odkup dragocene risbe Leonarda da Vincija in jo tako rešiti pred prodajo v Združene države Amerike.

Drugi baletni bienale v Ljubljani

Še ena inačica Labodjega jezera

Druga zagrebška baletna predstava je obsegala **Labodje jezero** (glasba P. I. Čajkovski, scenarij po V. Berličevu in V. Gelzerju priredil R. Zaharov, koreografija R. Zaharov) in je imela posebno srečo; vreme je bilo naklonjeno in Križanke gostoljubne.

Labodje jezero spada med standardna baletna dela. Njegova posebnost je kompozicijska sestavljenost iz dveh raznorodnih baletnih enot, ki sta izraz dveh različnih umetniških teženj dveh družbeno pogojenih obdobij plesne umetnosti. Prvo in tretje dejanje baleta, ki se odvijata na dvoru in sta delo že starega (1895. leta) rusko-francoskega koreografa Mariusa Petipe, sta oblikovani v stilu paradno klasičnega divertissementa in izraz neposredno frontalnega odnosa odra in plesalcev do ruskega carja in dvora, fevdalno vdane odvisnosti in podrejenosti. Drugo in zadnje dejanje s prizoriščem v gozdu in sta delo Petipovega asistenta Leva Ivanova, pa sta že koreografirani v duhu neoromantike in iskanja distance od carske lože s pomočjo širjenja plesnega sveta v namišljene dimenzije prostranstva onkraj odrskih ramp, ki naj bi delile realni svet od umetniškega, sanjskega.

Skozi neštete izvedbe in nove in nove interpretacije Labodjega jezera ostaja koreografski delež Ivanova nedotaknjen. Kopja se lomijo ob konceptih dvorskih plesov, ki doživljajo neprestane predelave, značilno različne in povezane z družbenimi odnosi. Angleži na primer plešejo Petipove divertissemente na svetu najzvesteje; Amerikanci pa jih enostavno črtajo iz svojih konceptov. Švedi selijo celokupen dvor na odprti trg poleg pristanišča, plese pa spreminjajo v ljudsko rajanje pred panoramo ribiških ladij. Francozi se poslužujejo receptov neoklasicistične abstraktne dekorativnosti. In tako dalje.

Rusi...

Zanje je oreh posebno trd, ker živi njihov balet v napetosti med tradicionalnimi in v časih stalinizma močno podpiranimi tendencami strahospoštovanja carističnih izročil; in med občutkom nove, socialistične sproščenosti, ki se tem izročilom upira. Zato tudi nikjer ni Labodje jezero tolikokrat prekoreografirano, scenarij tolikokrat popravljen in redigiran kot ravno pri njih.

Zagrebško gostovanje Rostislava Zaharova, predstavnika srednje generacije sovjetskih koreografov, ki se je uveljavljala zlasti v času med obema vojnama in prva povojna leta, je torej za nas vsekako zelo zanimiva; posebno ker ga lahko primerjamo s tako rekoč originalno verzijo, ki ji je bila naša pred štirimi leti na festivalskem odru izvedena predstava ljubljanskega baleta do skrajnih možnosti zvesta.

Kot vse se tudi Zarahova inačica Labodjega jezera absolutno naslanja na romantične koncepte drugega in zadnjega dejanja; z izjemo realistično poudarjene pantomimske vloge čarovnika Rdečebradca, ki s svojo naivno grotesko razbija stilno enotnost baletnega dogajanja. Lepi so plahutavi plesi labodov; lep plesni duet v drugem in posebno prelep v četrtem dejanju (Maja Bezjak in Damir Novak).

V prvem in tretjem dejanju se koreograf ne odloči. To se vidi v koreografski zadregi in mlačnosti. Zato je prvo dejanje koreografsko izrazito šibko; tretje rešujejo posamezni, izročilu zvesti plesi, med njimi zlasti španski in madžarski ples in duet črnega laboda (Maja Bezjak in Damir Novak).

Posebej naj omenim dvornega norca, ki po običaju sovjetskih koreografov tudi pri Zaharovu prevzema naloge ljudstva, kritike dvora in demokratizacije dvorske pravljice in dvorskih odnosov. Zato je njegovo mesto v kompozicijskem konceptu prvega in tretjega dejanja Labodjega jezera posebno dominantno. In zagrebški dvorni norec (Marjan Jagušt) je dobro odgovoril.

Tudi v splošnem je izvedba zagrebškega baleta primerna in ansambelsko ravnotežje kot običajno nagnjeno v dobro plesalkam. Maja Bezjak pa je v interpretaciji Odette-Odilije polna nenavadno krhke lirike in čudovite muzikalnosti.

Marija Vogelnikova

Labodje jezero v izvedbi zagrebškega baleta. Foto: Dolinšek

Gvaši Mire Pregelj v Domu JLA

V znamenju tradicije

Komaj je dobro preteklo leto od zadnje razstave Mire Pregljeve v Jakopičevem paviljonu, pa že ta delavna slikarica spet razstavlja. Tokrat dvajset gvašev na steklu v Domu JLA, ki so nastali v letošnjem letu.

Mira Pregelj je slikarsko že dolgo formirana osebnost in temu primerno tudi ustaljena. Njena inačica nekakšnega poznega, ne predrznega fauvizma je morda sodobnemu pojmovanju že nekoliko tuja. Izbira in ukvarjanje z motivi, ki privlačijo slikarja samo zaradi svoje zunanje zanimivosti, značilnosti, draži, je danes že zgodovinski pojem, čeprav je preteklo komaj dobrih dvajset let in še manj, odkar se je slovenska moderna umetnost ponašala z vrhovi, ki so izpovedovali prav podobno pojmovanje. Toda Mira Pregelj izbira motive po tem meriju še dalje, naslika jih v približno svobodnem izrezu, skladnih barvah in z očiščeno notranjo ureditvijo, več pa ne. Ne išče motiva, ki bi ji lahko postal osnova in izhodišče za iskanje nečesa osebno simbolnega ali izpovedujočega, motiva, ki bi se kot rdeča nit vlekel skozi vse njeno delo in bi z njim slikarsko rasla. Slikarica se omeji na njene preskušene kvalitete: s pomočjo nekakšne skicozne, vehementne pastoznosti in živahne barvitosti ustvarja temperamentne, tu in tam dramatično poudarjene vtise o motivih, ki jih izbira od vsepovsod. Iz cirkusa, hipodroma, kavarn, polj, obmorskih pristanišč, starih mestnih delov, delavnic, koncertnih dvoran in z dežele.

Na ta način z zavidljivo rutino ustvarja množino podob, brez težnje, da bi obdelala posamezno snov samostojno in se v določeni transpoziciji dokopala do simbola. Ostajajo pa njene kvalitete, talent in začudenja vredna dejavnost. A vendar se nam ob vsem tem utrinja nedoločen spomin na poslednja izživljanja tradicionalnega v slikarstvu.

J. Mesesnel

DUBROVNIK: SEDMIČ »UNIVERZA DANES«

V Dubrovniku bo od 15. do 22. julija sedmi mednarodni seminar pod geslom »Univerza danes«. Doslej je organizacijski odbor prejel kakih 50 prijav tujih rektorjev, prorektorjev in univerzitetnih profesorjev iz 16 držav: Francije, Avstrije, Nemške demokratične republike, Gane, Grčije, Holandije, Indonezije, Italije, Japonske, Madžarske, Poljske ZDA, Zvezne republike Nemčije, ZAR, ČSSR in Švice. Med prijavljenimi tujimi udeleženci so številni pomembni znanstveniki. Seminarja se bo udeležil tudi generalni sekretar mednarodne zveze univerz Keyes.

Tudi Zveza študentov Jugoslavije je prejela doslej več prijav nacionalnih zvez. Na seminarju bo prebranih več referatov, 11 tujih in 9 jugoslovanskih. Temi, ki sta na sporedu letošnjega seminarja, sta: demografska struktura visokošolskih ustanov, priprava študentov na visokošolski pouk in njihova izbira in druga tema: uporaba znanstvenih dosežkov v miroljubne namene.

PRVI IN DRUGI DAN NA SVETOVNEM PRVENSTVU V VAJAH NA ORODJU

BREZ POSEBNIH PRETRESOV

Med moškimi vodi po obveznih vajah SZ (285,70) pred Japonsko (285,65), Jugoslavija pa je na 9. mestu (274,80) – Med posamezniki dozdaj na najboljšem mestu Titov (SZ, 57,65), medtem ko je Miro Cerar tretji (57,30)

PRAGA, 5. julija. (Po telefonu od našega športnega urednika Dušana Kureta.) — Glavno mesto Češkoslovaške je te dni prizorišče doslej najbolj množičnega in kvalitetnega svetovnega prvenstva v vajah na orodju, ki ma vtrh vsega še jubilejno obeležje, saj je že 15. po vrsti. Temu primerno je seveda tudi zanimanje za to veličastno prireditev. Vse mesto je v znamenju velikega dogodka, še posebno živahno pa je vsako dopoldne in popoldne v veliki športni palači Juliusa Fučika, kjer se merijo ta čas najboljši telovadci na svetu.

S posebnim zanimanjem spremlja praško prvenstvo tudi domači tisk, ki po uvodnem dnevu še na posebno vidnih mestih opozarja na tretje mesto evropskega prvaka Mira Cerarja po obveznih vajah ter na njegovo najboljše — prvo mesto — na konju z ročaji. Praški člankarji pa tudi niso prezrli izredne smole, ki je spremljala najboljšega Jugoslovana v preskoku, za katerega je prejel samo 8.95 točke. Z nekoliko boljšo oceno bi bil lahko vsaj drugi, če ne prvi! Skromni Cerar pa je po tej neuspeli preizkušnji izjavil, da od skoka tako ni kdovekaj pričakoval; njegova smola pa je bila temvečja, ker so prireditelji pripravili odskočno desko, ki je ni bil navajen. Zelo laskavo se je o njem izrazil še sloviti japonski trener Tahimoto, ki je pristavil: »Menim, da je Cerara nedosegljiv na konju z ročaji, prav tako pa ima dobre možnosti, da osvoji tudi kako kolajno na drogu.«

Včeraj je bilo v nabito polni dvorani z več kot 20.000 gledavci daleč najbolj živahno, ko je naš Miro nastopil na drogu in odlično izvedel celotno vajo Vsi gledavci so burno pozdravili nastop evropskega prvaka, pa tudi sodniki niso štedili z dobrim ocenami (sovjetski, japonski in jugoslovanski 9.8, 9,8 in 9.7), razen italijanskega, ki je našemu prvaku odmeril samo 9,5 točke! Dvorana skoraj ni mogla verjeti svojim očem; krivica je bila preveč očitna, tako da je moral celo posredovati predsednik tehnične komisije FIG, nakar je italijanski sodnik moral spremeniti svojo odločitev.

Miro Cerar je bil uvodni dan še enkrat sredi pozornosti. Potem ko je v dopoldanskem sporedu zaradi slabega preskoka bil na 6. in 8. mestu, je v popoldanskem sporedu napel vse sile, da bi popravil plasman. To mu je najbolj uspelo na konju z ročaji. Vajo je izvedel tako, da so vsi gledalci vzklikali: »Bravo, bravo, 10, 10, 10!« Kljub temu pa so mu sodniki odmerili »samo« 9,80, kar je bila dotlej najvišja ocena na tem prvenstvu sploh!

Med posamezniki pa je vrstni red prvi dan zlasti ugodno presenetil Menčik, ki je bil drugi najboljši naš zastopnik, za njim pa še Petrović in Čaklec, medtem ko sta Šrot in Gagić nekoliko razočarala predvsem zaradi izredne treme.

Po obveznih vajah so ostali Jugoslovani na naslednjih mestih: 44. Menčik 54,50, 68. Petrović 54,45, 79. Čaklec 53,90, 90. Šrot 53,20, Gagić se ni plasiral med prvih 116 telovadcev.

V moštvenem tekmovanju je bil sredi pozornosti dvoboj med velesilama SZ in Japonsko. Po dopoldanskem sporedu so sovjetski tekmovavci vodili s prednostjo 1,65, ki pa je po popoldanskih točkah splahnela na pičlih 5 stotink, saj so se Japonci borili zares požrtvovalno na vseh preostalih orodjih.

V današnjem sporedu bi morale Jugoslovanke nastopiti že dopoldne, vendar se je spored toliko zavlekel, da so prišle na vrsto šele v popoldanskih urah. Naše izbranke tekmujejo skupaj z zastopnicami SZ, Francije in Izraela.

Do časa poročanja je dobila najvišjo oceno na bradlji dokmečinka Časlavska 9,70, ki je bila najboljša tudi v preskoku 9,633, medtem ko je najboljša Jugoslovanka na tem orodju – Biličeva zasedla 6. mesto z 9,400 v svoji skupini, Kočiševa (9,266) je bila 8., Prusnikova 9. (9,166) in Košanijeva (9,100) 12. Najboljše v paterju so bile Latinina (SZ) 9,606, Časlavska 9,633 in Astahova 9,566.

Prvi tehnični izidi

Po obveznem sporedu je vrstni red med ekipami takle: 1. SZ 285,70, 2. Japonska 285,65, 3. CSSR 280,45, 4. Kitajska 278,45, 5. Italija 278,20, 6. Poljska 276,05, 7. NDR 275,45, 8. Bolgarija 275,45, 9. Jugoslavija 274,80, 10. Finska 274,25, sledijo pa Švica, Avstrija, Francija, Švedska, Zah. Nemčija, ZAR, Kanada, Kuba in Turčija.

Med posamezniki za pe vrstni red takle: 1. Titov (SZ) 57,65, 2. Endo (Jap.) 57,55, 3. Cerar (Jug) 57,30, 4. Sahlin (SZ) in Ono (Jap) po 57,25, 6. Micukuri (Jap) 57,00, 7. Stolbov (SZ) 56,95, 8. Jamašita (Jap) 56,75, 9. Kardemilidi (SZ) in Aihara (Jap) po 56,70, 11. Menichelli (It) in Lisicki (SZ) 56,55, 13. Kubička (CSSR), Leontijev (SZ) in Ju Li Feng (Kit) 56,30, 16. Carminucci (It) 56,20 itd.

Jugoslovani so najprej nastopili v parterju in dosegli naslednje izide: Šrot 8,70, Gagić 8,70, Menčik 9,00, Čaklec 8,95, Petrović 8,85 in Cerar 9,45. Jugoslavija je v tej disciplini zbrala 44,95 točke.

Na konju z ročaji so se Jugoslovani odrezali takole: Čaklec 9,10, Šrot 8,80, Petrović 9,25, Menčik 9,30, Gagić 8,00 in eCrar 9,80 (najvišja ocena doslej na prvenstvu). – Na tem orodju je jugoslovanska ekipa zbrala 46,25 točke.

Na krogih so Jugoslovani dobili naslednje ocene: Gagić 9,10, Menčik 8,90, Šrot 9,15, Petrović 9,05, Čaklec 8,75 in Cerar 9.60. Jugoslovanska vrsta je dosegla seštevek 45,80.

Zgornji izidi so iz popoldanskega tekmovanja, medtem ko so Jugoslovani dopoldne dosegli take rezultate:

Preskok: Menčik 9,20, Čaklec 9,05, Petrović 8,95, Gagić 8,70, Cerar 8.95 in Šrot 9,00 ter Jugoslavija 45,15.

Bradlja: Čaklec 9,10, Gagić 8,95, Petrović 9,30, Menčik 9.30, Šrot 9.45, Cerar 9,75 in Jugoslavija 46,90.

Drog: Menčik 8,80 Čaklec 8,95, Cerar 9,75, Šrot 8,15, Gagić 9,20, Petrović 9,05 in Jugoslavija 45,80.

Udeležba – zelo pisana

Šestnajst reprezentanc je prišlo na letošnje prvenstvo s kompletnimi moškimi in ženskimi ekipami. To so Finska, Francija, Madžarska, Nemška DR, Zah. Nemčija, Avstrija, Poljska, Švedska, SZ, ZDA, Jugoslavija, Kanada, Japonska, Kuba, LR Kitajska in ČSSR. Samo z moškimi ekipami tekmujejo Bolgarija, Italija, Turčija, Švica, Iran in Luksemburg, samo z ženskimi pa Romunija in Izrael. Ostalih sedem držav ima na prvenstvu samo posameznike najsi bo v moški ali pa v ženski konkurenci.

Boris Menčik je ugodno presenetil v jugoslovanski vrsti prvi dan svetovnega prvenstva v Pragi

V FINALU ZA JUGOSLOVANSKI NOGOMETNI POKAL

ZMAGOVAVEC – BEOGRAD

Beograd, 5. jul. — V finalni tekmi za jugoslovanski nogometni pokal je na dan borcev domači Beograd pred 10.000 gledavci zmagal nad Spartakom iz Subotice 4:1 (2:0). Gole so zabili Antić v 4., in 15., Čebinac v 56. ter Samardžić v 83. za zmagovavce, častni zadetek za poražene pa je dosegel Dukanović v 50. minuti. Tekmo na stadionu JLA je sodil Kaposta iz Zagreba.

S to zmago so igravci Beograda že tretjič osvojili pokal maršala Tita; prvič jim je to uspelo leta 1953, drugič pa še dve leti pozneje. Po tekmi je odposlanec predsednika Tita, generalni polkovnik Martin Basović izročil pokal kapetanu enajstorice Anticu. Za to dragoceno lavoriko se je letos potegovalo 2213 ekip.

NOVA UREDITEV NOGOMETNEGA ŽIVLJENJA

Beograd, 5. julija. — Na izredni skupščini Nogometne zveze Jugoslavije so se zbrani nogometni delavci pogovorili o ukrepih za odpravo mnogoterih pomanjkljivosti v tem športu, obenem pa se soglasno izrekli za odločen boj proti nezdravim pojavom. Med drugim so sprejeli sklep o odpravi »črnih skladov«, ki so poneksod ogrožali manjše klube na račun večjih. Osnovno načelo novega pravilnika o statusu, kategorizaciji in nagrajevanju igravcev klubov zveznih lig je predvsem javno poslovanje z družbeno kontrolo in odgovornostjo članov nogometnih organizacij, pa tudi natančno določen status slehernega igravca v zveznih ligah in drugih razredih. Mesečni dohodki zveznih ligaševnaj bi pri najboljših ne presegali 80.000 din mesečno. Odhod v tujino bodo odslej odobravali le v izjemnih primerih nogometašem, starim nad 30 let, ki so odigrali 30 tekem za reprezentanco in 300 za svoj klub.

Metalurške igre v Štorah

Štore, 5. julija. — Na tradicionalnih II. letnih metalurških športnih igrah Jugoslavije so se ekipe v dokončni razvrstitvi uvrstile takole: železarna Jesenice pred Ravnami, Smederevim, Štorami, Nikšićem, Ilijašem in valjarno Zemun. F. K.

DRŽAVNO MLADINSKO NOGOMETNO PRVENSTVO

Zmaga Slovenije nad Črno goro

Ohrid, 5. julija. — Na turnirju republik je nogometna reprezentanca Slovenije zmagala nad Črno goro 2:1 (1:0). Gole so dosegli Backović v 15. (avtogol) in Lipoglavšek v 75. minuti za Slovenijo, Vukotić pa v 42. min. za Črno goro. Na tekmi je bilo 1000 gledalcev.

Tekma je bila na povprečni ravni, čeprav so Slovenci igrali zelo dobro enako kakor proti Hrvatom. Najboljša posameznika sta bila Lipoglavšek in Štufca. Slovenija je nastopila takole: Bručan, Štiftar, Kocijančič, Andrejašič, Čobec, Dolenc, Lipoglavšek, Šranc, Škufca, Pajer, Zec (Benkovski).

Na turnirju je dalje Srbija premagala Makedonijo 3:2 (1:0), potem ko je dosegla zmagoviti gol tri minute pred koncem. S to zmago se je Srbija plasirala v finale.

Nogometni turnir v Litiji

V počastitev 4. julija, dneva borca, je bil v Litiji odigran tradicionalni nogometni turnir, na katerem so sodelovale naslednje ekipe: NK »Celje, ekipa JLA in domače moštvo. Rezultati: NK »Celje : NK »Litija« 1:1 (0:1), NK »Litija : JLA 4:0 (3:0) in JLA : NK »Celje« 0:2 (0:1). Prehodni pokal je tako izaradi boljše razlike v golih osvojila domača ekipa. K. E.

PO DOMAČIH KRAJIH

DRŽAVNO GORSKO PRVENSTVO Z MOTORJI

Največ uspehov za vozače iz BiH

Banja Luka, 5. julija. — Na novi progi Banja Luka – Šehitluci in v zelo slabih podnebnih razmerah je bilo za dan borca cestno gorsko tekmovanje najboljših jugoslovanskih motoristov za državno prvenstvo. Po nepopolnih podatkih so naslove prvakov osvojili naši uspehov so imeli domači zaslednji dirkači: 50 ccm Vrhovnik (Slov.), 125 ccm Bucalo, 175 ccm Nuhić (oba BiH) in 250 ccm Sever (Hrvatska). Največ stopniki, ki so zasedli dve prvi in tri druga mesta. Edini zmagovalec iz Slovenije – Vrhovnik je v najlažjem razredu vozil s povprečno hitrostjo 63 km na uro.

Na dirkah se je zelo hudo poškodoval tekmovalec Avgust Havel.

MLADINSKI PRVAKI FLRJ V BOKSU

V PERESNOLAHKI: ODREDOVEC PELKO

Trstenik, 5. julija. — Na letošnjem mladinskem državnem prvenstvu v boksu, na katerem je tekmovalo 34 mladih boksarjev iz 16 krajev vse Jugoslavije, so osvojili naslove prvakov naslednji:

papirna kategorija Gajčin (Apatin), mušja Šarić (Vinkovci), bantamska Ibraimović (Spartak), peresnolahka **Pelko (Odred, Lj.)**, lahka Golubović (Radnički, Niš), polwelterska Lukač (Temerin), welterska Stojmenović (Radnički, Niš), polsrednja Lomnički (Karlovac), srednja Stanković (Partizan, Bgd), poltežka Srdanović (Vrbas) in težka Jovanović (Apatin).

MEDNARODNI DVOBOJ NAJBOLJŠIH STRELCEV

Visoka zmaga nad Italijo

BEOGRAD, 5. julija. — Na dvodnevnem strelskem tekmovanju med izbranimi strelci Jugoslavije in Italije je v olimpijskem matchu zmagala Jugoslavija z 2306 : 2305 krogom, med posamezniki pa je bil vrstni red takle: Brunčič 538, Beluzzi 535, Nušić 533, Mejavšek 525, Štiglic 523, Liverani 521, Planinc 521, Dolorenzo 519.

Drugi dan so moški (posamezniki in ekipe) tekmovali z malokalibrsko puško svobodne izbire, ženske pa so se merile same posamezno. Izidi – moški: Grozdanović 1123, Lončar 1119, Stojanović (vsi Jug.) 1118 itd., ženske: Perović 833, Tatjana Rebolj 825, Herold (vse Jug.).

■ **Končni izid dvoboja med reprezentancama Jugoslavije in Italije je 4:0 za naše strelce.**

PRED FINALOM V WIMBLEDONU

Jovanović - Pilić v polfinalu

Wimbledon, 5. julija. — V polturnirju je Mullighan (Avstral.) finalu mednarodnega teniškega premagal rojaka Johna Fraserja 6:3, 6:2, 6:2, medtem ko je lanski zmagovavec Laver (Avstral.) premagal rojaka Neala Fraserja 10:8, 6:1, 7:5. Mulligan je četrti igravec, ki je prišel v finale, ne da bi bil nosivec skupine. To se je doslej posrečilo samo Američanu Allisonu (1930), Dancu Nielsenu (1953) in Avstralcu Laverju **novič in Pilić sta v tekmova-**(1959).

Jugoslovanska dvojica Jovanju parov v četrtfinalu zmagala nad slovitima ameriškima igravcema Mc Kinleyem in Ralistenom 4:6, 6:2, 6:2 in 6:2 ter se plasirala v polfinale.

V tekmovanju mešanih parov je jugoslovansko-nemška dvojica Pilić-Schildknechtova v osmiinki finala izgubila proti obema Forbesoma (J. Afr.) 5:6, 6:3, 4:6.

Med mladinci je Jugoslovan Spear izgubil proti Avstrijcu Blanketu 6:3, 3:6, 3:6.

Plasma jugoslovanske dvojice Jovanović-Pilić v polfinale wimbledonskega turnirja je e-den največjih dosedanjih uspehov našega tenisa. – Pri tem pravzaprav niti ni pomembno, koga vse sta premagala Jugoslovana na poti med četvorico najboljših parov sveta, čeprav tudi pri tem slovitih imen ne manjka. Američana Ralston in McKinley za primer, ki sta v četrtfinalu morala priznati premoč mladih Jugoslovanov, nista namreč ničče drug kot oni Ralston, ki je pred dvema letoma v družbi z Osuno postal wimbledonski prvak v dvojicah in tisti McKinley, ki se je lani med posamezniki boril v wimbledonskem finalu z Rodom Laverjem.

Vse priznanje torej Jovanoviću in Piliću, ki bosta v današnjem polfinalu igrala z zmagovavcema v srečanju Fraser-Emerson (Avstralija) in Wilson-Mills (Anglija).

MEDNARODNI ŠAHOVSKI DVOBOJ V LVOVU KONČAN

SZ 37, FLRJ 23

LVOV, 5. julija. — V mednarodnem šahovskem dvoboju je reprezentanca SZ premagala Jugoslavijo 37:23. Zadnji rezultati: V. kolo – Jugoslavija : SZ 5,5:4,4 – Bertok : Bronstein 0:1, Minić : Gipslis remi, Matanović : Vasjukov remi, Tajmanov : Ivkov 0:1, Holmov : Gligorić 0:1, Stein : Djurašević 1:0, Kušmir : Piberl 1:0, Zvorikina : Lazarević 0:1, Ankerst : Tukmanov remi, Nemet : Zaharov 1:0, VI. kolo – SZ : Jugoslavija 6,5:3,5 – Gligorić : Stein 0:1, Gipslis : Matanović remi, Holmov : Ivkov remi, Tajmanov : Bertok remi, Minić : Bronstein 0:1, Parma : Vasjukov remi, Lazarević : Kušmir 1:0, Jovanović : Zvorikina remi, Zaharov : Ankerst 1:0, Tukmanov : Nemet 1:0.

V žadnjem kolu so sovjetski reprezentanti ponovno slavili visoko zmago 6,5:3,5. V nadaljevanju prekinjenih partij sta namreč podpisala vdajo Gligorić in Minić, pred prekinitvijo pa mladinca Ankerst in Nemet. Partija Gligorić – Stein je bila vsekakor najzanimivejši dogodek dneva. Naš velemojster se je namreč hotel oddolžiti Steinu za poraz 0:3 na medconskem turnirju v Stockholmu. Gligorić je imel ves čas partije pobudo; po prodoru središčnih kmetov je že kazalo, da za Steina ni rešitve. V časovni stiski pa je igral Gligorić slabo, v zadnji potezi pred prekinitvijo pa je zapravil še zadnjo priložnost za zmago. V nadaljevanju partije je Stein zabeležil četrto zaporedno zmago nad Gligorićem!

Jugoslovanski šahisti so odpotovali iz Lvova takoj po zaključni svečanosti v sredo zvečer. Sovjetski časopisi so pripravili za igravce več praktičnih nagrad. Za najboljše rezultate so bili nagrajeni: velemojstri David Bronstein (kot najboljši član reprezentance ZSSR – 4,5 točke iz 6 partij), Bora Ivkov (kot najboljši član reprezentance Jugoslavije – 3 t.) in Leonid Stein (za najlepšo partijo dvoboja v I. kolu s Parmo).

ODMEV S VII. LETNIH ŠPORTNIH IGER ELEKTRE

Želja po pogostejših srečanjih

»Radi bi se pogosteje srečevali na športnih terenih in tako kovali tovarištvo, zakaj te naše igre so dobile res pravo tradicijo,« so nam ob končanem tekmovanju izjavljali letošnji zmagovavci v odbojki ekipa Dravskih elektrarn, pa tudi vsi drugi udeleženci letošnjih športnih iger Elektre v Soštanju.

Začeli so atleti, ki jih je nastopilo v skokih, metih, tekih in krosu pri moških 69, pri ženskah pa 41. Nekateri rezultati so bili nad »sindikalnim« povprečjem, saj so nastopili nekateri znani tekmovalci Gluk, Spacapan, Stamejčič, Ušajeva in drugi.

V šahu je čast zmagovavca pripadla Termoelektrarni Trbovlje. V streljanju je nastopilo 29 ekip, zmagali pa so Soštanjčani, v kegljanju so med 24 ekipami presenetili igravci Elektro Kranja pred favoriziranim Celjem, najbolj ogorčene borbe pa so bile pri namiznem tenisu.

In še zmagovavci? V šahu TE Trbovlje pred TE Soštanj, v streljanju TE Soštanj s 649 krogi pred Drav. elektrarnami 647, v kegljanju Elektro Kranj s 483 keglji pred Elektrom Celje 476, pri ženskah El. Slov. Gradec 268, v odbojki Drav. lektrarne pred El. Gorica pri ženskah ELES, v namiznem tenisu El. Kočevje pred TE Soštanj, pri ženskah El. Slov. Gradec pred Gorico, v atletiki Soštanj, v plavanju pa Irt (El. Trb.), pri starejših članih inž. Mihorko (ELES), pri članicah Grojupova (El. Trb.).

NOVO NA TUJEM

LEIPZIG — Plavavka NDR Carin Beyer je dosegla nov svetovni rekord na 110 yardov prsno — 1:19,2.

FRANKFURT — Izidi mednarodnega atletskega mitinga: 400 m Davis (JA) 47,2, 4. Snajder (Jugosl.) 48,2, 1500 m: Klaban (Avstr.) 3:49,2, 800 m: Kinder (Z. N.) 1:51,9, 110 m ovire: John (NDR) 14,4, višina: Sugioka (Jap.) 2,03, palica: Lehnertz (Z. N.) 4,35, krogla: Botha (JA) 17,95, disk: Malan (JA) 56,01, kopje: Salamon (Z. N.)

BUKARESTA. — Domači Dinamo je osvojil letošnje romunsko prvenstvo v nogometu.

»STOMA«
osvežuje in dezinficira usta in grlo.
Kombinirana je s chlorophilom, deluje kot desodorans in preprečuje neprijeten vonj.
Zadostna uporaba je pet kapljic »STOME« za polovico kozarca vode.
Proizvaja:
Dahlia

TOVARNA VOLNENIH IZDELKOV
BAČA – PODBRDO
proda naslednja osnovna sredstva in inventar:
1. KAD za pranje volne
2. APARAT za barvanje volne
3. ŠANK — pult
4. MIZE
5. POMIVALNO KORITO
6. OMARO
Prednost do nakupa ima družbeni sektor. 5316

Čevljarski oddelek Oblačilne in obutvene šole za modelarje in visokokvalificirane delavce v Mariboru
sprejme
20 SLUŠATELJEV
v šolskem letu 1962-1963,
Šola je enoletna. Pogoj je triletna pomočniška praksa. Šolnina bo za vse leto 80.000 din. Prijave pošljite do 31. avgusta 1962 na naslov: **Oblačilna in obutvena šola — Maribor, Miklošičeva cesta 1** 5319

Tovarna šivalnih strojev »MIRNA« v Mirni
razpisuje
naslednja delovna mesta:
1 mesto strojnega KLJUČAVNIČARJA
1 mesto KOVINO-STRUGARJA
1 mesto VARILCA
1 mesto LIČARJA
2 mesti za DELAVCA v čistilnici in polirnici
2 mesti za DELAVCA v vrtalnici in rezkarni
Osebni dohodek po pravilniku o delitvi osebnega dohodka. — Ponudbe pošljite na gornji naslov. — Rok razpisa velja do zasedbe delovnih mest. 5320

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR TREBNJE

razpisuje na podlagi 46. in 47. člena Temeljnega zakona o graditvi investicijskih objektov (Uradni list FLRJ, štev. 45-667/61)

PRVO JAVNO LICITACIJO

za oddajo gradbenih in obrtniških del pri gradnji nove šole — III. faza od plošče do »pod streho« v Trebnjem

Predračunska vrednost znaša 61,725.867 din. — **Prva javna licitacija bo v petek, dne 20. julija 1962,** ob 9. uri na sedežu Občinskega ljudskega odbora Trebnje v sejni sobi št. 2. — Interesenti naj vložе pismene ponudbe na podlagi 45. člena Temeljnega zakona o graditvi investicijskih objektov najkasneje do 20. julija 1962 do 9. ure.

Tehnična dokumentacija je na razpolago interesentom od 6. julija 1962 dalje pri Občinskem ljudskem odboru Trebnje — oddelek za gospodarstvo, od 7. do 8. ure zjutraj.

K pismeni ponudbi morajo interesenti predložiti dokaz o registraciji podjetja za take vrste gradnje in garancijsko pismo banke za 1-odstotni garancijski znesek od predračunske vsote, kateri ostane naložen v banki do sklenitve pogodbe.

Rok pričetka del je najpozneje 25. julija 1962, rok dovršitve del pa 15. decembra 1962.

5105

Globoko pretreseni sporočamo žalostno vest, da nas je v cvetu mladosti nepričakovano zapustil naš ljubljeni sin, brat, stric in svak

VILKO KOSMAČ
uslužbenec Metalurškega inštituta

V njegov poslednji dom ga pospremimo v petek, dne 6. julija 1962, ob 16.30 iz Krištofove mrliške vežice na Žalah.

Žalujoči: mati, oče, bratje Franci, Jakob, Rudi, Ivan, Stanko, Ciril in Maksi ter sestre Marija, Ivanka, Angelca in Francka ter ostalo sorodstvo.

Limbarska gora, Ljubljana, Gorjuše, Prevoje, Dolsko, Domžale, Stuttgart, Möers-Tübingen, 5. julija 1962.

SPOROČAMO, DA JE NENADOMA IN TRAGIČNO PREMINIL NAŠ SODELAVEC

VILKO KOSMAČ

POŽRTVOVALNEGA, VESTNEGA IN DOBREGA TOVARIŠA BOMO OHRANILI V TRAJNEM SPOMINU!

UPRAVA, SINDIKALNA PODRUŽNICA IN SODELAVCI METALURŠKEGA INŠTITUTA

Prenehalo je biti zlato srce naše ljubljene in dobre žene, mamice in sestre

Silve Čampa, roj. Lavrenčič

K zadnjemu počitku jo bomo spremili v petek, dne 6. julija 1962, ob 15.30 izpred Ciril in Metodove mrliške vežice na Žalah.

Žalujoči: mož Joško, hčerka Mija, bratje ing. Alojz, arh. Aco in posestnik Janez Lavrenčič, družine Petré, Faleskini in Masterl.

Ljubljana, Dolnja Straža, Rijeka, Zagreb, Koper, dne 5. julija 1962.

Za vedno nas je zapustila v 21. letu starosti naša sodelavka

Terezija Sevčnikar, r. Korun

Pogreb drage pokojnice bo v petek, 6. julija 1962, ob 16. uri v Šentrupertu v Savinjski dolini. — Požrtvovalno in vestno sodelavko bomo ohranili v najlepšem spominu.

KOLEKTIV IN SINDIKALNA PODRUŽNICA TOVARNE NOGAVIC, POLZELA

V 75. letu starosti nas je po kratki in mučni bolezni zapustila naša draga mama, stara mama, sestra in teta

MARIJA MOČNIK, roj. MAJER

Pogreb drage pokojnice bo v petek, 6. julija 1962, ob 16.30 iz mrliške vežice na pokopališče v Trbovljah.

Žalujoči: sinova Edi in Rudi z družino, hčerki Mici, Ana, por. Stražar, sestra Ljudmila, por. Tavzelj, nečakinje, vnuk in vnukinje ter ostalo sorodstvo.

Trbovlje, Hrastnik, Soštanj, Maribor, 5. julija 1962.

ZAHVALA — Vsem, ki ste imeli našo predrago hčerko

Matejko Otrin

radi, ji na krsto položili toliko lepega cvetja in jo spremili do njenega preranega groba, ter vsem ki ste nam v težkih urah lajšali gorje in nam kakorkoli pomagali, tisočera in iskrena hvala.

Žalujoči:
starši Milan in Helena ter brata Andrej in Marko.

Črnuče, dne 3. julija 1962.

ZAHVALA

Ob izgubi dragega soproga in očeta

FRANCA HERMANA

se prisrčno zahvaljujemo vsem sorodnikom in znancem za iskreno sožalje, vsem darovalcem vencev in cvetja, pevcem in vsim, ki so ga pospremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo za zdravniško pomoč dr. Rasiewczu, dr. Lesničartu, dr. Završniku, dr. Šušteršiču ter krvodajalcem. Iskrena hvala predstavnikom Zdravstvenega doma v Žalcu, zobozdravstvenih delavcev in Rdečega križa, ki so izkazali čast posmrtnim ostankom pokojnika.

Žalujoča žena in otroka

Po dolgi in mučni bolezni nas je v 67. letu starosti za vedno zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

ŠTEFAN MARCIJAN
mizarski mojster iz Doba pri Domžalah

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v petek, 6. julija, ob 16. uri iz hiše žalosti na pokopališče v Dobu.

Žalujoči: žena Tončka, hčerka Pavla Vrhovnik z družino, sinovi Stane, Štefan, Milan in Ljubo z družinami, Kristina z družino, sestra Anka in brat Jože z družinama ter ostalo sorodstvo.

Dob, Kamnik, Kranj, Preserje, Oberhausen, Zagreb, Karlovac, Velika Gorica, dne 5. julija 1962.

Po hudi bolezni je prenehalo biti zlato srce našega dragega očeta, moža in starega očeta

JANEZA MAURI

K zadnjemu počitku ga bomo pospremili v soboto, dne 7. julija 1962, ob 15. uri na pokopališču Vič.

Žalujoči: žena Ivanka, hčerki Bogomira in Milka z možema Benjaminom in Ivom, vnukinja Bojanca in ostalo sorodstvo.

Ljubljana, dne 5. julija 1962.

Ugasnilo je življenje našemu ljubemu možu, očetu in staremu atu

LOVRU KROPIVŠKU
posestniku in bivšemu trgovcu

Pogreb dragega pokojnika bo v soboto, 7. julija 1962, ob 10. uri izpred hiše žalosti na pokopališče v Ožboltu.

Za njim žalujejo: žena Rezka, hčerke Milka, Nuša z družino, sinovi Lovrenc, Slavko, Jernej, Karlo z družinami in Janez, brat Jernej iz Amerike, svakinja Marica in Drago Klemenc ter ostalo sorodstvo.

Ožbolt, Izlake, Zagorje, Ljubljana, Bethlehem, dne 5. julija 1962.

Za vedno je zasnula naša ljubljena mama

BELA ŠUBIC, roj. Kavčnik
vdova po odvetniku

Pogreb pokojnice bo v soboto, dne 7. julija 1962, ob 17. uri iz Andrejeve mrliške vežice na Žalah.

Žalujoči: sin ing. Milan, snahi Milica in Vali, vnuki Janček, Jurij, Bibi, brata Ladi in ing. Leo Kavčnik ter ostalo sorodstvo.

Ljubljana, Beograd, dne 4. julija 1962.

Nenadoma nas je zapustil moj mož, oče, dedek, brat, stric in svak

JOŽE HABICHT
vodovodni inštalater

Pogreb dragega pokojnika bo v petek, 6. julija 1962, ob 16. uri iz Janezove mrliške vežice na Žalah.

Žalujoči: žena Ivanka, sinova Peter in Joško, hčerka Slavka, vnukinja Zdenka, bratje, sestre in ostalo sorodstvo.

Ljubljana, Maribor, Ilok, dne 5. julija 1962.

ZAHVALA

Vsem dragim sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so kakorkoli počastili spomin naše mame

HANI MASIČ

S bškpz Sáj bškpz uml ob njeni smrti in pogrebu, kakor tudi vsem, ki so ji v letih trpljenja in bolezni nudili pomoč in tolažbo, naša topla zahvala.

Žalujoči otroci: Milica, Ciril in Janko

ZAHVALA

Ob prerani izgubi ljubega moža in očeta

JANEZA GRASMAJERJA

se prisrčno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremili na zadnji poti. Zlasti pa se zahvaljujemo govornikom, članom Partizana, Sindikalni podružnici, ZK in vodstvu Bombažne predilnice in tkalnice Tržič.

Žalujoča žena Tilka in hčerki Marinka in Jožica

Nenadoma nas je zapustila naša nadvse ljubljena žena, nenadomestljiva mamina hčerka, nečakinja in sestrična

Helenca Brank, roj. Dobnikar

Pogreb bo v soboto, dne 7. julija 1962, ob 16. uri izpred pokopališča v Dravljah.

Do pogreba leži v Frančiškovi mrliški vežici na Žalah.

Žalujoči: mož Rajko, hčerkica Nevenka, mama Helena, oče Ivan in ostalo sorodstvo.

Dravlje, Ljubljana, Mürzzuschlag, Celovec, Črna na Koroškem, dne 5. julija 1962.

ZAPUSTILA NAS JE NAŠA VEČLETNA VESTNA IN POŽRTVOVALNA SODELAVKA

Helena Brank

KOLEKTIV
PATO-FIZIOLOŠKEGA INŠTITUTA

Preminil je naš ljubljeni mož, oče, dedek, zet, tast in brat

FRANC KOŽELJ
direktor Narodne banke

Pogreb dragega pokojnika bo v petek, 6. julija 1962, ob 16. uri v Slovenj Gradcu.

Žalujoči: žena Fanika, hčerka Anica z možem Nikom, sin Tomaž, tašča Ana, vnuk Bojan, sestri in brata.

Slovenj Gradec, Kamnik, Cleveland, Ljubljana, dne 5. julija 1962.

UMRL JE NAŠ SODELAVEC

Franc Koželj

DIREKTOR PODRUŽNICE NARODNE BANKE SLOVENJ GRADEC

NEUMORNEGA ČLANA NAŠEGA KOLEKTIVA BOMO OHRANILI V LEPEM IN TRAJNEM SPOMINU.

POGREB BO V PETEK, DNE 6. JULIJA 1962, OB 16. URI NA POKOPALIŠČE V SLOVENJEM GRADCU.

NARODNA BANKA FLRJ – CENTRALA ZA LRS LJUBLJANA

KOLEKTIV NARODNE BANKE SLOVENJ GRADEC

SPOROČA ŽALOSTNO VEST, DA JE NENADOMA UMRL NAŠ

Franc Koželj

DIREKTOR

V PRERANI GROB GA BOMO SPREMILI DANES, DNE 6. JULIJA 1962, OB 16. URI V SLOVENJEM GRADCU.

NJEGOV LIK BO OSTAL VEDNO MED NAMI.

KOLEKTIV NARODNE BANKE SLOVENJ GRADEC

OBVESTILA SPOREDI MALI OGLASI

Izdaja in tiska Časopisno podjetje »DELO«, Ljubljana, Tomšičeva 1—2. Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva 3. Uprava: Tomšičeva 1, telefoni 23-622 do 23-526. — Oglasni oddelek: Ljubljana, Titova 2, tel. 21-896. — Naročniški oddelek: Ljubljana, Titova 3, telefon za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje naročnike 21-832. — Poštni predal — 29. — Brzojavni naslov »DELO« Ljubljana. — Žiro račun pri Narodni banki, Ljubljana 600-11-187. Mesečna naročnina 550 din. Rokopisov ne vračamo.

Gledališče

BALETNI festival MIRNA

LJUBLJANA 6—9. JULIJA 1962

7. JULIJA, OB 20.30 V KRIŽANKAH v izvedbi **ljubljanskega opernega baleta.** — **Sodelujejo njegovi najodličnejši solisti.** — Vstopnice po 600, 500 in 400 din dobite danes od 10. do 13. in od 17. do 19. pri blagajni v Križankah.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE
Mestni dom

Nedelja, 8. julija, ob 20: Hadžić: »Hotel za norce«. Gostovanje na Dobrovi.

OSTERCEVE »ILUZIJE« BODO JUTRI, V SOBOTO, DNE

RTV Ljubljana

SPORED ZA PETEK

5.00–6.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored). 8.05 Zgodilo se je na sejmu v Richmondu — (Odlomki iz opere Marta Friedricha Flotowa). 8.35 Veliko glasbe — malo instrumentov. 8.55 Pionirski tednik. 9.25 Dane Skerl: Serenada za godala — (Orkester RTV Ljubljana dirigira Samo Hubad). 9.45 V narodnem tonu. 10.15 Od tod in ondod. 11.00 Basist Branko Pivnički in violinist Branko Pajević. 11.20 Rolf in Aleksandra Becker: Dovolite — ime mi je Cox I. serija — 6. epizoda: Mojster, ki je padel z neba. 12.05 Nekaj slovenskih narodnih. 12.15 Kmetijski nasveti — Ing. Tone Simončič: Izobraževanje delavcev v živinoreji. 12.25 Melodije ob 12.25. 13.15 Obvestila in zabavna glasba. 13.30 Stiri vloge Georgea Londona — (Figarova svatba — Don Juan. — Domovina — Knez Igor). 14.05 Glasbeni omnibus. 14.30 Priredive dneva. 14.35 Venček narodnih in domačih napevov. 15.20 Popoldne ob Mozartu — Koncert za rog in orkester št. 4 v Es-duru (K. 495) — Simfonija št. 38 v C-duru (K.425) »Linška«. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Solist tega tedna — Violinist David Ojstrah. 17.40 Zabavni cocktail ob 17.40. 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu. 18.10 Romantik Bellini. 18.45 Iz naših kolektivov. 19.00 Obvestila. 19.05 Glasbene razglednice. 19.30 Radijski dnevnik. 20.00 Antonio Vivaldi. 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled. 20.30 Iz zborovskega opusa Claudia Monteverdija. 21.00 Ansambel Charles Magnante in Trio Horwedel. 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih. 22.15 Petintrideset minut popevk in plesnih ritmov. 22.50 Literarni nokturno — (Sali).

DRUGI PROGRAM

20.00 Skladbe za klavir in kitaro. 20.30 Izleti v deželo samospevov — Franz Schubert: Ciklus »Lepa mlinarica« — 2. del. 21.05 Igra veliki plesni orkester Aimr Barelli — 21.30 Nenavadne zgodbe iz znanosti in domišljije: Prebujenje profesorja Berna. — 21.45 Jazz ob 21.45!

TELEVIZIJA

Evrovizija 14.00 Prenos iz Wimbledona: teniški turnir. 16.00 Prenos iz Prage: Svetovno prvenstvo v gimnastiki.

Beograd 20.00 TV Dnevnik

Zagreb 20.20 Dokumentarni film. 20.30 »Servis v stanovanju« — propagandna oddaja. 21.00 Festival dokumentarnih TV filmov: »Petar Kočić« — Sarajevo, »Zaustavljeni pokret« — Beograd, »Bela Krleža« Zagreb.

Kino

SPORED ZA PETEK

KINO UNION: amer. kriminalni film »GOLO MESTO« (Naked city). Filmska zgodba po znani trilogiji ameriškega pisca Marca Helingerja. Režija: Jules Dassin. V glavni vlogi: Barry Fitzgerald, Howard Daaf, Don Teylor. Kratek film »Okno v svet« in filmske novice. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri. Ob 10. uri matineja francoskega filma »Jezik za zobe«.

KINO KOMUNA: domači film »MEDALJON S TREMI SRCI« Ljubezenska zgodba. Režija: Šljepčević Vladan. V glavni vlogi: Viktor Starčić, Karlo Bulić, Beba Lončar in Severin Bijelić. Kratek Oscarjev nagrajenec »SUROGAT«. — Predstave ob 15., 17.30 in 20.

KINO VIČ: premiera francosko-nemškega filma »PREHOD ČEZ REINO« (Le passage du RHIN). Vojna filmska zgodba. Režiser: André Cayatte. — V glavni vlogi: Charles Aznavour in Nicole Courcel. Kratek film čeških lutk »LUTKE SO SE UPRLE«. Predstave ob 15., 17.30 in 20. uri.

KINO ŠIŠKA: francoski film »IGRE LJUBEZNI« (Les jeux de l'amour) — Ljubezenska zgodba. Režija Phillippe de Broca. V glavni vlogi: Jean-Pierre Cassul, Jean-Louis Maury. Kratek film češka lutkovna zgodba »Hudič prihaja«. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri.
Prodaja vstopnic od 9.–11. in od 14. ure dalje v vseh kinematografih.

LETNI KINO BEŽIGRAD: ob 20.30: francoski barvni CS film »BABET GRE NA VOJNO« (Babette s'en va-t-en guerre). Velika filmska komedija. — Režiser: Christian Jacques. V glavni vlogi: Brigitte Bardot. Kratek film. — Prodaja vstopnic od 19. ure dalje.

MLADINSKI KINO: angleški barvni glasbeni film TOMMY STEELE POJE, ob 10., 15. in 17. uri. Film za mladino od 7. leta starosti dalje. Prodaja vstopnic od 9. do 11. in od 14. ure dalje.

KINO »TRIGLAV«, Ljubljana: ameriški barvni CS film »V 80 DNEH OKOLI SVETA«. Brez tedrilka. Predstave ob 17., in 20. uri. Prodaja vstopnic od 16. ure dalje. Zaradi izredne dolžine filma se cene vstopnicam zvišajo za 20 din. Danes zadnjič.

LETNI KINO DOMA JLA, Ljubljana: angl. barv. film »NEPRIČAKOVANA LJUBEZEN, ob 20.30.

KINO VEVČE: vzh.-nemški film »SLUČAJ INŠPEKTORJA ŠIRDINGA«, ob 20. uri.

KINO ZADOBRAVA: ameriški barvni CS film »BELA DIVJINA« ob 20. uri.

KINO DRAVLJE: amer. barvni CS film »SLAB DAN V BLAC ROCKU, ob 20. uri.

KINO DOMŽALE: amer. barvni film »OSAMLJENI ČLOVEK«, ob 20. uri.

KINO DOM, Kamnik: jugoslovanski film »TRI ČETRTINE SONCA«, ob 17.15.

KINO BLED: film »CIOCIARA«, ob 16 in 20.30.

KINO »SORA«, Škofja Loka: ameriški CS color film »TOM ROBINZON«, ob 18.30 in 20.30.

KINO RADOVLJICA: ameriški kriminalni film »GROBA SILA«, ob 18. in 20. uri.

KINO CENTER, KRANJ: nem. film »MORILCI SO MED NAMI«, ob 18. in 20. uri.

KINO STORŽIČ, Kranj, madž. barvni film »LEILA IN GABOR«, ob 10. in 18. uri. Amer. film »ŽIVI SE SAMO ENKRAT«, ob 20.15.

LETNI KINO PARTIZAN, Kranj: ital. CS film »KAKO LEPO JE ŽIVETI«, ob 20.30.

KINO RADIO, Jesenice: jugoslovanski film »PESEM«, ob 18. in 20. uri.

KINO PLAVŽ, Jesenice: ruski cinem. film »PREDRZNE SLEPARIJE«, ob 18. in 20. uri.

KINO »KRKA«, Novo mesto: italijanski avanturistični barv. cinemascope film »SIN RDEČEGA GUSARJA«.

LETNI KINO, CELJE: ameriški barvni film »TRIJE NASILNEŽI«, ob 16., 18., in 20. uri.

KINO UNION, Celje: francoski film »RIFIFI PRI ŽENAH«, ob 16., 18. in 20. uri.

KINO METROPOL, Celje: angl. film »SMRT PREŽI«, ob 16., 18. in 20. uri.

KINO ČRNOMELJ: ameriški barvni film »MESTECE PEYTON«, ob 20.30.

KINO »DELAVSKI DOM«, Zagorje: amer. barvni cinem. film »SLADKO ŽIVLJENJE«, ob 18. in 20. uri.

KINO ROGAŠKA SLATINA: ameriški barvni cinem. »AVTOBUSNA POSTAJA«, ob 20. uri.

KINO »PARK«, MURSKA SOBOTA: amer. barvni cinem. film »TARZANOVA BORBA ZA ŽIVLJENJE«, ob 17.30 in 20. uri.

KINO SOLKAN, Nova Gorica: franc. film »SOS RADIO TAKSI«, ob 20.30.

KINO »SOČA«, Nova Gorica: amer. film »HUDIČEV VRT«, ob 18. in 20.30.

KINO »DELAVSKI DOM«, Trbovlje: ameriški barvni CS film »SERENADA VELIKE LJUBEZNI«, ob 18. in 20. uri.

ČESTITKE

Ing. strojništva Tonetu JEZERNIKU za uspešno opravljeno diplomo čestitamo. 8885

RAZNO

ZADRUŽNO VINARSTVO BRDA, DOBROVO, razpisuje JAVNO USTNO PRODAJO

za odtujitev večjega števila raznega kmetijskega orodja, strojev in naprav. S sredstvi namenjenimi prodaji, se interesenti lahko seznanijo vsak dan med 8. in 12. uro pri komercialni službi podjetja (tel. Dobrovo 720).

Vzklicne cene bodo objavljene licitantom pred samim začetkom prodaje.

Na javni prodaji lahko sodelujejo gospodarske in družbene organizacije. Po 11. uri na dan javne prodaje, imajo pravico sodelovati tudi zasebni interesenti.

Zainteresirani iz družbenega sektorja, se morajo pred udeležbo izkazati s pooblastilom ter dostaviti ček za takojšnje plačilo 10 % zlicitirane vrednosti, kakor tudi z izjavo banke, da imajo zagotovljena potrebna denarna sredstva. Zasebni interesenti so obvezni zlicitirano vrednost takoj poravnati.

Javna ustna prodaja bo 9. VII. 1962, od 8. ure dalje na EE Dobrovo in Vipolže, Zadružnega vinarstva. O 5334

IZID NATEČAJA PRI LJUBLJANSKEM MESTNEM LUTKOVNEM GLEDALIŠČU. Komisija za presojo lutkovnih del za letošnji natečaj Mestnega lutkovnega gledališča (sestavljali so jo dr. Niko Kuret, Emil Smasek, Franček Bohanec, Polde Dežman in Janko Kos) je na seji 29. junija 1962 odločila, da prve nagrade ne podeli, pač pa drugo nagrado v višini 150.000 din razdeli med avtorja iger Krikec in Pikec (Aleksander Marodič) in Gorjanska vila (Lojze Zupanc).

»ČETVRTI JUL«

list Saveza udruženja boraca narodnooslobodilačkog rata Jugoslavije, izdaja Novinsko-izdavačka ustanova »Četvrti jul« — Beograd — Trg bratstva i jedinstva br. 9-III — IV.

Prva številka prinaša:

Poročilo Aleksandra Rankovića, predsednika Zveze borcev NOB Jugoslavije ob 4. juliju.

Iz govora Blaže Jovanovića, sekretarja CK SK Črne gore na skupščini Zveze borcev NOB Črne gore.

Družbene organizacije se ne smejo zapreti v sebe — razgovor z Vido Tomšič — predsednico Ljudske skupščine Slovenije.

Naloga in vloga lista »Četvrti jul«.

Pera Morača: Četrti julij 1941.

Da skupaj živimo v miru drug z drugim ob 17-letnici podpisa Povelje Zedinjenih narodov v San Franciscu.

Dragan Simić: Integracija filmskih podjetij (Tretji start naše filmske industrije).

Vasa Kolak: Konkretizirani pouk (Proučevanje zgodovine v šolah).

Dragan Kolundžija: Bol, svetlost in dečko (književna priloga).

Stane Terčak: Ukradeni otroci (vojna kronika — v nadaljevanjih).

Kritike, ocene, poročila, tedenski mozaik, dela učencev.

Proizvodi naše industrije: Reaktivni zamegljevalec težak samo 11.5 kg — univerzalni aparat za uničevanje rastlinskih škodljivcev.

Dr. Milivoje Vasić: Nevroze in nevrotične motnje.

Miloslav Prelić: O fizični kulturi in mladini.

Radivoje Marković: Kaj so športni klubi v naši družbi.

Strip: Nezlomljeni.

Lov in ribolov.

Humor.

Vsak torek v prodajalnah časopisov zahtevajte »Četvrti jul«.

Letno predplačilo je 1000 din. Znesek pošljite na žiro račun št. 101-12-3-979. O

MARIBOR

DEŽURNA LEKARNA:

Petek, 6. julija 1962: lekarna »Pri gradu«, Partizanska c. 1.

KINO:

UNION: sovj. film: »ALEKSANDER NEVSKI«. Amer. barv. vistav. film: »SMEŠEN OBRAZ«.

PARTIZAN: bolg. film: »NOC PRED TRINAJSTIM.«

UDARNIK: špan. film: »ŽEJA«.

»BRION« —

osvežujoča tekočina po britju, ki preprečuje infekcije in čisti kožo.

Primerna je tudi uporaba pred britjem z električnim aparatom.

Z uporabo »BRION« postane koža gladka in prožna.

Proizvaja: Dahlia BEOGRAD

POMOČ JE TU!

Pri močnem potenju le »Nonodor« in »Sudorsan«, preparata znamenite lekarne »Zrinjevac« (Kemofarmacija, lekarne, drogerije)

IŠČEMO pouličnega KOLPORTERJA (prodajalca časopisov) na Jesenicah

DOBER ZASLUŽEK.

ČASOPISNO PODJETJE »DELO« — PODRUŽNICA JESENICE.

SOBO za julij in avgust v Ljubljani nujno potrebujem. Ponudbe pod »Talcoj«. 8746-6

POPEK IVAN, Kleče 1, preklicujem žalivke, katere sem izrekel proti Cirilu Repovžu, Ulica prvoborcev št. 11. 8865-8

INSTRUKTORJA »višje matematike« za mesec julij iščem. Ponudbe pod »Studentka«. 8853-8

SOBO z dvema posteljama oddam za julij, avgust. Ponudbe pod oznako »Soba julij avgust«. 8851-6

STARO pohištvo zaradi selitve poceni naprodaj. Pleteršnikova 3, pritličje. 8854-4

STANOVANJE in hrano nudim kmečkemu fantu za pomoč po službi. Ljubljana, Litijska c. 1. 8855-6

POČITNICE NA MORJU! Kompletni penzion od 900 do 950 din, otroci 500 din, prosto je v juliju in avgustu. »Turistično letovališče« — Unije (otok pri Lošinju). 4968-8

KUHAR visokokvalificiran želi nastopiti službo takoj, tudi za sezono. — Ponudbe na Delo Ljubljana pod »Zelo sposoben«. 8876-2

RAZPISI

KOMISIJA za sklepanje in odpoved delovnih razmerij pri Zavodu za zdravstveno varstvo študentov v Ljubljani razpisuje delovno mesto:

zobne instrumentarke

Nastop službe s 1. avgustom 1962 ali po dogovoru.

Pravilno kolkovane ponudbe vložite do 19. julija 1962 pri Zavodu za zdravstveno varstvo študentov v Ljubljani, Miklošičeva cesta 14-II. R 8897

PODJETJE »ODPAD« — Ljubljana, Kurilniška 18, sprejme takoj v službo **šoferja C kategorije.**

HOTEL EVROPA, Kranj, sprejme takoj **sposobno natakarico** za delo v kavarni. R 5335

ŠOLSKI ODBOR Osnovne šole I, Rogaška Slatina — razpisuje prosto delovno mesto **tajnika šole.**

Pogoj: dokončana popolna srednja šola — ekonomska ali pa administrativna šola — z najmanj 5-letno prakso.

Plača po pravilniku šole o določanju osebnih prejemkov.

Cenjene ponudbe pošljite do 1. avgusta 1962 na naslov: Osnovna šola I — Rogaška Slatina. R 5337

Računovodjo

sprejmemo takoj ali po dogovoru.

Pogoj: višja ali srednja strokovna izobrazba z najmanj 5-letno prakso. Plača po dogovoru. Družinsko stanovanje zagotovljeno.

Ponudbe z življenjepisom pošljite v oglasni oddelek »Dela« pod »BEŽIGRAD«. 5340

KOMISIJA ZA USLUŽBENSKE ZADEVE PRI

ObLO LJUBLJANA-CENTER

RAZPISUJE

NASLEDNJA PROSTA DELOVNA MESTA ZA:

1. **GRADBENEGA INŠPEKTORJA**
2. **URBANISTA**
3. **REFERENTA** za investicijsko tehnično dokumentacijo
4. **GRADBENEGA REFERENTA**
5. **REFERENTA** za stanovanjske skupnosti.

POGOJI:

pod 1. gradbeni inženir ali tehnik s pooblastilom in večletno prakso;
pod 2. arhitekt z večletno prakso;
pod 3. visoka strokovna izobrazba z večletno prakso na podobnih delovnih mestih;
pod 4. gradbeni tehnik z večletno prakso;
pod 5. srednja strokovna izobrazba z večletno prakso na podobnih delovnih mestih.

Kolkovane ponudbe z življenjepisom pošljite OBČINSKEMU LJUDSKEMU ODBORU LJUBLJANA-CENTER — Zupančičeva ulica številka 6, II. nadstropje.

Razpis velja do izpopolnitve delovnih mest. 5327

UPRAVNI ODBOR

Podjetja za ekonomsko propagando in publicistiko — »LIK« —

LJUBLJANA — TITOVA CESTA ŠTEVILKA 50,

RAZPISUJE

NASLEDNJA PROSTA DELOVNA MESTA:

ŠEFA KOMERCIALE

POGOJI: visokošolska ali višješolska izobrazba z 8 let strokovne prakse oziroma srednješolska izobrazba z 12 let prakse, od tega 3 ozir. 5 let na vodilnem mestu in 5 let v propagandni stroki ter znanje enega svetovnega jezika.

ŠEFA RAČUNOVODSTVA

POGOJI: visokošolska oziroma srednješolska izobrazba z 8 ozir. 15 let strokovne prakse in s 3 ozir. 5 let prakse na tem delovnem mestu.

ŠEFA EE ZA SEJME IN RAZSTAVE

POGOJI: visokošolska, srednješolska ali nižješolska izobrazba, 8, 15 oziroma 20 let splošne strokovne prakse, od tega 5 let v propagandni stroki in znanje enega svetovnega jezika.

Nastop službe mogoč takoj ali po dogovoru. Osebni dohodki po pravilniku.

Pismene ponudbe z življenjepisom, navedbo kvalifikacije in dosedanjih službovanj sprejema **upravni odbor do 17. julija 1962.** 5322

V IMENU LJUDSTVA!

VISJE GOSPODARSKO SODIŠČE LR HRVATSKE V ZAGREBU je v svetu, ki ga sestavljajo Bešker Ivo, kot predsednik sveta ter ing. Dragišić Peter in dr. Plemić Marko, kot člana sveta, v pravni stvari tožiteljice »MIRNA«, tovarna šivalnih strojev, Mirna, ki jo zastopajo dr. Grosman Vladimir in dr., odvetniki v Ljubljani, proti toženi stranki »VLADO BAGAT«, tvornica šivaćih strojeva i precizne mehanike, Zadar, zaradi nelojalne konkurence in povračilo škode, po razpravi, opravljeni z obema strankama dne 26. junija 1961, izdalo naslednjo

SODBO

I. Toženi stranki se prepoveduje, da objavlja v tisku s pomočjo tiskanih letakov in z drugimi sredstvi obvestila, s katerimi se vrši nelojalna reklama z iznašanjem neugodnih, diskreditirajočih in očrnjujočih trditev o proizvodih, katere proizvajajo ali prodajajo drugi.

II. Toženi stranki se nalaga, da v prisotnosti tožiteljičinega zastopnika uniči vse tiskane primerke letaka »Obvestilo kupcem industrijskih proizvodove, ki jih ima na zalogi, ter da s posebno okrožnico prekliče navedbe tega »Obvestila« pri vseh gospodarskih organizacijah, katerim ga je poslala kot okrožnico.

III. Tožena stranka je dolžna plačati tožnici 626.148 din z 8 % obrestmi od 3. februarja 1961 do plačila in 45.820 din iz naslova stroškov postopka — v roku 15 dni pod pretnjo izvršbe.

IV. Tožnica se pooblašča, da na stroške tožene stranke objavi izrek (dispozitiv) te sodbe v vseh časopisih, v katerih je bilo »Obvestilo« iz točke II. objavljeno, posebno pa v »Večernjem listu« v Zagrebu, in to v roku 30 dni od pravomočnosti te sodbe.

V. Presežek tožbenega zahtevka za povračilo škode se zavrne.

Obrazložitev

VIŠJE GOSPODARSKO SODIŠČE LR HRVATSKE

V Zagrebu, dne 30. decembra 1961.

M. P.

Predsednik sveta: Bešker Ivo

Za točnost odpravka: Letica Boža l. r.

»SATURNUS«

Kovinsko predelovalna industrija, embalaža- avtooprema,

LJUBLJANA-MOSTE,

RAZPISUJE PROSTA DELOVNA MESTA ZA:

STROJNE IN ORODNE KLJUČAVNIČARJE

ZA OBRATNO DELAVNICO

Pismene ponudbe pošljite ali se osebno oglasite v KADROVSKEM ODDELKU PODJETJA. 5317

UPRAVNI ODBOR

Obrtnega podjetja »ZIDAR« —

LJUBLJANA — Kotnikova ulica številka 16,

RAZPISUJE DELOVNO MESTO

računovodje

Pogoji: potrebna izobrazba in praksa.

PISMENE PONUDBE POŠLJITE — UPRAVI PODJETJA. 5331

UPRAVNI ODBOR

Poslovnega združenja »BRUS« —

MARIBOR — PUPINOVA ULICA ŠTEVILKA 2, —

RAZPISUJE MESTO

DIREKTORJA

komercialno tehničnega biroja

Pogoji: 1. zunanjetrgovinska registracija; 2. fakultetna izobrazba ter deset let prakse oziroma višja ali srednja strokovna izobrazba in 15-letna praksa na vodilnih mestih v gospodarstvu.

Ponudbe je treba predložiti do 15. julija 1962 — UPRAVNEMU ODBORU ZDRUŽENJA. 5332

KOMISIJA ZA RAZPIS MEST DIREKTORJEV PRI

ObLO ILIRSKA BISTRICA —

razpisuje po 21. členu zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov mesto

DIREKTORJA

podjetja Lesna industrija »TOPOL« — Ilirska Bistrica

Pogoji: ekonomska ali gozdarska fakulteta, oziroma srednja tehnična šola z najmanj 10-letno prakso na vodilnih delovnih mestih v lesni industriji.

Interesenti naj pošljejo kolkovane ponudbe v 15 dneh po objavi tega razpisa Komisiji za razpis mest direktorjev pri ObLO Ilirska Bistrica. 5328

FAMOS TOVARNA MOTORJEV SARAJEVO Hrasnica

obvešča

vse gospodarske organizacije, ustanove in ostale interesente, da ne bo poslovala od 21. julija do vključno 14. avgusta 1962. leta zaradi kolektivnega letnega dopusta in da v tem času ne bo rednih poslovnih kontaktov

5150

Zaradi navzočnosti služabnikov se je med njuno skupno večerjo, ki sta jo jedla sedé zunaj na trati, pogovor sukal samo okrog najbolj splošnih zadev in Maskelynu se menda ni nikamor mudilo. Samo enkrat, ko se je pojavilo Pursewardenovo ime, je dejal na svoj vzvišeni način: »Da, saj ga seveda komaj poznam, razen uradno. Nenavadno je to, da je bil njegov oče — ime je gotovo preveč nenavadno, da bi se motil? — da je bil njegov oče v moji četi med prvo svetovno vojno. Prislužil si je vojaški križec. Pravzaprav sem jaz sestavil poročilo, ki mu ga je prineslo. In kajpak sem imel tudi zoprno dolžnost, pisariti sorodnikom padlih pisma. Sin je bil takrat gotovo še otrok. Seveda se lahko motim — a saj ni važno.«

Mountoliva je to zanimalo. »Pravzaprav,« je dejal, »imate najbrž prav. Omenil mi je nekoč nekaj takega. Ali ste kdaj govorili z njim o tem?«

»Bog ne zadeni! Čemu neki?« Maskelyne je bil videti prav rahlo pretresen. »Sin ni ravno... človek po mojem okusu,« je mirno in brez razburjenja dejal, kakor da ugotavlja dejstvo in nič več. »On... jaz... no, nekoč sem bral neko njegovo knjigo.« Hipoma je umolknil, kakor da je že vse povedal in odpravil to zadevo za vse večne čase.

»Gotovo je bil pogumen človek,« je dejal Mountolive čez nekaj časa.

»Da — ali pa morda tudi ne,« je počasi in zamišljeno odvrnil njegov gost. Pomolčal je. »Bog ve. Ni bil pravi vojak. Pogostokrat se dogaja na fronti. Včasih izvirajo pogumna dejanja prav tako iz strahopetnosti kot iz hrabrosti — to je nenavadno. Prav njegovo dejanje je bilo po mojem v bistvu nevojaško. Pravzaprav čudno.«

»Toda...« je ugovarjal Mountolive.

»Naj vam pojasnim. Razloček je med potrebnim pogumnim dejanjem in nepotrebnim pogumnim dejanjem. Ko bi se bil spomnil svoje vojaške šole, ne bi bil storil, kar je storil. Morda zveni to kot dlakocepstvo. Izgubil je glavo, v pravem pomenu besede, in je ravnal brez razmišljanja. Neznansko ga občudujem kot človeka, toda ne kot vojaka. Naše življenje je dosti bolj zahtevno — znanost je, veste, ali bi vsaj moralo biti.«

Govoril je zamišljeno, suho in pri tem razločno izgovarjal besede, kakor je bila njegova navada. Očitno je bilo, da je o tej zadevi pogostokrat razmišljal.

»Bog ve,« je dejal Mountolive.

»Morda se motim,« je priznal vojak.

Naposled so se služabniki, ki so mehko stopali okrog njiju, umaknili in ju pustili sama z vinom in cigaretami in Maskelyne je začutil, da se lahko svobodno loti zadeve, zaradi katere je prišel na obisk.

»Mislim, da ste proučili vsa nesoglasja, ki so se pojavila med nami in vašim političnim odsekom. Bila so nedavadno ostra in vsi pričakujemo, da jih boste razrešili.«

Mountolive je pokimal. »So že razrešena, kolikor zadeva mene,« je odgovoril z rahlim prizvokom nejevolje (ni maral, če ga je kdo silil k naglici). »Sestal sem se z vašim generalom v torek in mu opisal novo razporeditev, ki vam bo gotovo všeč. Ta teden boste prejeli potrditev z ukazom, da premestite svoj urad v Jeruzalem, ki bo postal višje središče in glavni stan. S tem se izognemo težavam zaradi položaja in prednosti. Tukaj lahko pustite pomožen urad pod Telfordovim vodstvom, ki je civilist, toda to bo seveda nižja ustanova. Zaradi lažjega dela lahko deluje pod nami in se poveže z našimi oddelki.«

Nastopila je tišina. Maskelyne si je ogledoval pepel od cigare, medtem ko mu je v kotičkih ust igral komaj zaznaven smehljaj.

»Torej je zmagal Pursewarden,« je mirno dejal. »No, no.«

Mountoliva je njegov nasmeh presenetil in užalil, čeprav je bil, po pravici povedano, videti popolnoma brez zlobe.

»Pursewarden,« je mirno dejal, »je dobil ukor, ker je zaustavil listino vojnega ministrstva. Z druge strani pa po naključju precej dobro poznam osebo, na katero se listina nanaša, in sodim, da bi jo morali bolj podkrepiti, preden bi zahtevali od nas, naj ukrepamo.«

»Pravzaprav skušamo to storiti. Telford spleta mrežo okrog tega Hosnanija, toda nekateri kandidati, ki jih je predlagal Pursewarden, so videti nekam pristranski, če se milo izrazim. Kljub temu mu skuša Telford ugoditi in jih bo najel. Toda... no, eden prodaja informacije tisku, drugi pa trenutno tolaži Hosnanijevo gospo. Potem je še neki Scobie, ki hodi preoblečen v žensko po pristanišču v Aleksandriji. Prizanesljivi bi bili do njega, če bi sodili, da zbira informacije za policijo. Skratka, prav z veseljem bom zaupal mrežo Telfordu in se lotil česa bolj resnega. Kakšni ljudje!«

»Ker še ne poznam okoliščin,« je tiho dejal Mountolive, »nimam kaj pripomniti. Toda ogledal si bom zadevo.«

»Povedal vam bom primer,« je povzel Maskelyne, »kakšna je njihova splošna sposobnost. Prejšnji teden je Telford zaupal temu policaju Scobieju navadno nalogo. Kadar hočejo biti Sirci prebrisani, ne uporabljajo diplomatskoga kurirja. Svojo torbo zaupajo dami, vicekonzulovi nečakinji, ki jo odnese z vlakom v Kairo. Hoteli smo videti vsebino določene torbe — podrobnosti o pošiljkah orožja, kakor smo mislili. Dali smo Scobieju nekaj čokoladnih bonbonov z uspavalnim sredstvom in mu jih dobro zaznamovali. Njegova naloga je bila, uspavati damo za kaki dve uri in oditi z njeno torbo. Ali veste, kaj se je zgodilo? Našli so ga uspavanega v vlaku, ko je ta prispel v Kairo, in skoraj štiriindvajset ur ga niso mogli spraviti k sebi. Morali smo ga prepeljati v ameriško bolnišnico. Ko je sedél v njenem oddelku, se je vlak očitno nenadoma stresel in vsi čokoladni bonboni so se premešali v svojih ovitkih. Tisti bonbon, ki smo ga tako skrbno zaznamovali, je bil zdaj spodaj. Ni se mogel spomniti, kateri je. Tako je bil zbegan, da ga je sam pojedel. Zdaj vas pa vprašam...« Maskelynu so se oči, ki niso poznale humorja, zaiskrile, ko je pripovedoval zgodbo. »Takim ljudem ni mogoče zaupati,« je jedko pripomnil.

»Obljubim vam, da bom preveril vsakogar, ki mi ga bo predlagal Pursewarden, če je primeren. Obljubim vam tudi, da ne bo nobenega zastoja in da ne bo več prišlo do takega nedovoljenega primera, če mi boste zaznamovali listine.«

»Hvala.« Videti je bil hvaležen, ko je vstal, da bi se poslovil. Z roko je odklonil uradni avto z zastavico pred glavnimi vrati, nekaj zamrmral o »večernem sprehodu« in odšel po poti. Čez smoking si je oblekel lahek površnik. Mountolive je stal pri vežnih vratih in opazoval njegovo visoko in suho postavo, ki je stopala v rumene luže svetlobe in izginjala, nenavadno povečana na tej razdalji. Vzdihnil je od olajšanja in utrujenosti. Naporen dan je bil za njim. »Maskelyne je odpravljen.«

Stopil je nazaj na zapuščeno trato, da bi popil še zadnji požirek pijače v tišini, preden odide spat. Na splošno ni bil nezadovoljen z delom, ki ga je bil opravil tisti dan. Opravil je kakih ducat neprijetnih dolžnosti, izmed katerih je bila morda najtežja ta, da je obvestil Maskelyna o njegovi prihodnosti. Zdaj se je lahko sprostil.

VRTIMO GLOBUS

LOME — V Togu je začel izhajati prvi list »Togo-presse«. Dnevnik, h katerega ustanovitvi in začetku izhajanja je pripomogla tudi UNESCO, mednarodna organizacija ZN za prosveto, znanost in kulturo, bo imel izprva naklado 6000 izvodov. Ker pa ga bodo prodajali tudi v sosednjih deželah, napovedujejo skorajšnje zvišanje dnevne naklade na 10.000.

DUESSELDORF — V porenskih in nekaterih drugih mestih Zvezne republike Nemčije so prišli na sled tihotapcem, ki so v Nemčiji ukradene avtomobile prodajali v Avstriji.

KOBLENZ — Štiri smrtne žrtve in dva hudo ranjena je zahtevala prometna nesreča, pri kateri sta na gorski cesti nad Koblenzom trčili motorni kolesi; na vsakem izmed njiju so bili po trjie potniki.

VARŠAVA — V neki kotanji v srednjem delu Poljske so zasledili ostanke naselbine iz ledene dobe. Po mnenju arheologov so tam živeli ljudje približno pred 70.000 leti.

BUDIMPEŠTA — Na tretji mednarodni razstavi vin, ki bo sredi avgusta v Budimpešti, pričakujejo Madžari udeležbo 25 dežel s približno 850 vzorci sortnih vin.

SZCZECIN — Pod pokroviteljstvom poljskih oblasti bodo športni in poklicni potapljači iskali v Mazurskih jezerih jahte in druge ladje nacističnih veljakov, potopljene v zadnjih mesecih pred koncem druge svetovne vojne.

ŽENEVA — Vsaj poldruga milijarda ljudi, torej polovica človeštva, raznaša bacile tuberkuloze, je rečeno v poročilu Svetovne zdravstvene organizacije, vendar bakterije v 99 odstotkih primerov niso aktivne. Akutno okužbo povzročijo le pri 15 milijonih ljudi.

MILANO — Smolo je imel žepar, ki si je na trgu v Milanu izbral za žrtev 21-letno Delmo Savorelli, italijansko prvakinjo v teku na 400 m. Delma, ki je začutila, da so jo okradli, in videla bežečega žeparja, je stekla za njim in ga zlahka dohitela, prijeti pa ji ga je pomagal policijski uradnik Domenico Rossi, ki jo je spremljal in ki je tudi državni prvak na 400 m.

SALZBURG — Prisebna učiteljica je avtobus s 35 otroki pogumno usmerila v ograjo pred mostom na pobočju nad Tranusteinom, brž ko je opazila, da se je šofer nenadoma onesvestil. Zaradi njenega klica opozorjeni otroci so dobili nekaj bušk, vendar se ni zgodilo nič hujšega, ker je ograja vzdržala sunek težkega vozila.

NEW YORK — Deset let ječe je dobil neki newyorški stražnik, ki je prijatelju posodil svojo službeno pištolo, s katero je ta potem grozil ljudem, ki so ga zalotili pri roparskem vlomu v blagajno nekega podjetja.

RIM — Nedavno v ZDA kupljeno staro letalonosivko bo skupina italijanskih podjetij do začetka avgusta preuredila v plavajoči hotel, ki bo imel razen 70 sob s kopalnico tudi bar, plesno dvorano in plavalni bazen. Orkester bo nastopal pod topovskimi cevmi, ki jih ne bodo odstranili, prostor ob poveljniškem mostičku pa bodo preuredili v okrepčevalnico.

»Keirokai« v vsakem večjem kraju

Japonska ima 5.3 milijona nad 65 let starih ljudi – V mestih in večjih naseljih delujejo društva častilcev starosti

Na Japonskem je iz leta v leto več ljudi, starih nad 65 let. Pred sedmimi leti jih je bilo 4,7, lani pa 5,3 milijona. Povprečni Japonec zelo spoštuje starost. Dokaz za to je med drugim tudi star običaj, po katerem morajo prvi čez novi most najstarejši prebivavci okolice. Pred desetimi leti je tako šlo čez mostove največ sedemdesetletnikov, zdaj je čedalje več takih, ki so že praznovali 80. in celo 90. rojstni dan, med prvimi pa se najde tudi že nekaj stoletnikov. Malone v vsakem mestu in večjem naselju deluje »Keirokai«, tradicionalno društvo častivcev starih ljudi.

Kakor nikjer po svetu tudi na Japonskem ne manjka nevsakdanjih receptov za dolgo življenje. Med najbolj čudne sodi tisti, po katerem naj si človek vsak dan obriše popek s krpo, namočeno v toplo vodo. Druga takšna modrost pravi, da se začne človek najprej starati na spodnjem koncu hrbtenice, češ da mišice na trtični kosti prve izgubijo mladostno prožnost. Pristaši te teorije, ki jih je na Japonskem kakih 300 tisoč, redno telovadijo po natančno predpisanih vajah.

Kakor pravi prof. Haneda z medicinske fakultete pri tokijski univerzi, znaša življenjska zmogljivost človeškega organizma 100 milijonov velikih kalorij; človek utegne po njegovem mnenju doživeti 150 let, če lahko pospravi vsak dan hrano, ki vsebuje 2.500 kalorij. — Politik in nekdanji predsednik vlade Sigenobu Okuma je vztrajno zatrjeval, da lahko človek, ki ima za seboj 25 let, živi še sto let. Okuma sam ni potrdil svojega pravila, ker je umrl leta 1922 v 84. letu, kar pa je za tiste čase vendarle častitljiva starost. Naj bo že tako ali drugače, na Japonskem je čedalje več ljudi, ki prisegajo na to ali ono izmed teorij o možnostih za podaljšanje življenjske dobe na sto let.

Seveda tudi delajo gerontologi, proučevavci najprimernejšega načina življenja s ciljem, doseči visoko starost. Njihovi statistični podatki kažejo, da je v pokrajinah ob Tihem oceanu sorazmerno precej več starih ljudi kot v deželah ob Japonskem morju. Sodijo, da k temu prispevajo blažje podnebje, manj vlažen zrak in prehrana. Ljudje, ki doživijo visoko starost, povedo o svojih življenjskih navadah, da imajo najraje svežo zelenjavo in ribe (proteini), fižol in grah (vitamini) ter morsko travo, predvsem alge, ki vsebujejo jod. Razen tega ne poznajo raznih dražil, mamil in pomirjevalnih sredstev, hkrati pa se vsako noč dobro odpočijejo v razmeroma mirnem okolju.

Po mnenju mnogih japonskih zdravnikov je zmerna, prej skromna kot obilna hrana najprimernejša za organizem. Vse kaže, da je to res, ker je tudi med japonskimi najstarejšimi ljudmi več skromnih jedcev kot pa tistih, ki imajo radi zelo močno in obilno hrano.

Zanimiva je nadaljnja ugotovitev japonskih gerontologov: skoraj vsi Japonci, ki so doživeli visoko starost, so bili samo enkrat poročeni; pogosti so 90-letni in še starejši zakonski pari, po čemer sodijo, da sta družinska harmonija in duševno zdravje pomembna činitelja za dolgo življenje.

Japonske družine so ponosne na stare ljudi v svoji sredi, zato se starci ne pritožujejo, ker jim zaradi nežne skrbi vnukov in pravnukov nič ne manjka, čeprav sami ne morejo več delati.

Južni del pokrajine Ciba blizu Tokia se ponaša z razmeroma največ starimi ljudmi, zato nje in njihovo okolje prizadevno proučujejo zdravniki in drugi znanstveniki, ki ugotavljajo družinsko harmonijo kot prvi pogoj za visoko starost.

Mamica ima v naročju Patricio, očka Franklin Lowe pa Prudence. Siamski dvojčici, ki sta zdaj stari 12 tednov, so v San Franciscu uspešno ločili med operacijo, ki je trajala pet ur. Prudence v očetovem naročju bo ostala v bolnišnici še nekaj dni. Foto: AP

Telefonska zveza skozi plinsko cev

Sovjetski znanstvenik Jurij Kaznačejev je zasnoval izvirno zamisel, po kateri bi uporabljali plinovodne cevi za prenos telefonskih in televizijskih zvez. Takšna cev postane prevodnik valov, če njeno notranjost prevlečejo s tanko plastjo bakra ali aluminija. Po zaslugi te obloge in posebne amplifikacijske mreže je mogočih do 2 tisoč istočasnih televizijskih zvez. Če pa bi notranjo steno cevi preoblikovali, tako da bi bila v njej krožno zavita rebra, bi bil mogoč prenos praktično neomejenega števila telefonskih pogovorov in do sto televizijskih sporedov.

Telefonske, radiofonske in televizijske signale je po tem postopku mogoče prenašati do tisoč kilometrov daleč. Plinske cevi bodo po mnenju Kaznačejeva omogočile neposredne televizijske prenose na razdaljah, ki strokovnjakom za zdaj niti ne prihajajo na misel.

»Proizvodnja plinovodnih cevi te vrste je tehnično zelo zapletena,« pravi Kaznačejev, »vendar bi imel tak podzemeljski prevodnik vrsto prednosti v primerjavi s sedanjimi kabli in z radijskimi releji.«

V Sovjetski zvezi je zdaj kakih 25.000 km plinovodnih cevi. Prednost novega postopka je po mnenju Kaznačejeva tudi v tem, ker prenosa ne bi motili razni zunanji vplivi.

Književnik z dvema imenoma

Švedsko nagrado za najboljšo pesniško zbirko je letos dobila književnica Margaret Malm. Člani komisije so presenečeno gledali, ko je prišel na slovesno podelitev književnih nagrad 30-letni Bertil Petersson. Povedal je, da je pred leti objavil pod svojim imenom tri knjige, ki niso imele posebnega odziva pri kupcih, zato ja začel pisati pod psevdonimom Margaret Malm. Tri knjige s tem avtorskim imenom so doživele celo več izdaj. Po prejemu nagrade je dejal Petersson, da bo poslej objavljal pod obema imenoma.

Rekord na pisalnem stroju

Osemnajstletna strojepiska Kay Price iz Adelaide v Avstraliji je postavila nov rekord v maratonskem tipkanju na pisalni stroj. Neprekinjeno je tipkala v izložbenem oknu nekega trgovskega podjetja ob prometni ulici natanko 53 ur in s tem za dve uri izboljšala »dosežek« prejšnje rekorderke.

Bele rastline v marsovskih nočeh

Frank Salisbury s coloradske univerze skuša opisati oblike življenja na Marsu, v svetu tako rekoč brez kisika in le s sledovi vodnih hlapov, z ledenimi nočnimi temperaturami in z atmosferskim pritiskom, kakršen je v višini 16 km nad zemeljsko površino. S spektrografsko analizo so v ameriškem observatoriju Mount Palomar nedavno odkrili sledove organskih molekul na Marsu.

Po Salisburyjevem mnenju živi organizmi na Marsu niso skrajno enostavni in mikroskopsko majhni, kakor sodijo mnogi drugi strokovnjaki. Ta znanstvenik je prepričan, da na Marsu uspevajo zelo razvite rastlinske vrste z dolgimi debli in stebli ter z velikimi listi, ki vsrkavajo sončno svetlobo, v marsovski noči pa se zvijejo in postanejo beli, s čimer ohranjajo prejeto svetlobo. Problem kisika bržkone ureja mehanizem, ki se bistveno razlikuje od rasti na Zemlji. Po Salisburyjevem mnenju dobivajo rastline na Marsu kisik iz skal in rudnin s sestavinami železa. Dušik bi utegnil biti na Marsu eden najvažnejših elementov. Če bo znanost sprejela domnevo o obstoju takšnih rastlin, si bo mogoče predstavljati tudi živalski svet, razvojno zasnovan na enakih načelih.

Razstava znamk v Pragi

Na filatelistični razstavi, ki bo v Pragi od 18. avgusta do 2. septembra, bodo prikazali razvoj poštnih služb na Češkoslovaškem od 16. stoletja do naših dni. Pred razstavnim poslopjem bodo stale štiri stojnice, povzete po risbah poštnih postaj, kakršne so bile v obdobju od 16. do 19. stoletja. V posebnem prostoru bo češkoslovaški poštni muzej razstavljal risbe za znamke in drugo gradivo.

»Oči naj se vadijo«

Povsod slišimo in seve tudi skušamo upoštevati mnenje specialistov za očesne bolezni, da je treba očem prizanašati, torej paziti, kako beremo in gledamo film ali televizijo, ameriški specialist dr. Maurice Caplan pa je na nedavnem strokovnem zborovanju postregel z nekaterimi nasprotnimi trditvami. »Oči si bomo ohranili predvsem s tem, če jih bomo kar najbolj uporabljali,« pravi ta specialist. »Pogosteje ko otroci ali odrasli berejo in sploh uporabljajo oči, manj verjetnosti je, da bodo imeli težave z organi vida. Ni važno, kako beremo ali gledamo film, določilnega pomena je, da oči uporabljamo čim pogosteje«.

Po Caplanovem mnenju ne škoduje očem niti čitanje v mraku ali pri neugodni svetlobi niti gledanje filma preveč od blizu. Nasprotno, njegove večletne izkušnje kažejo, da je na primer gledanje filma koristno za oči, zato priporoča svojim pacientom, naj si urijo oči z gledanjem televizijskih oddaj, čeprav slika včasih migeta. Pacientom je Caplan priporočil celo po šest ur gledanja filma, in sicer tudi iz prve vrste, če jim je to všeč. »Vsakomur je jasno, da se oči pri tem utrudijo,« pravi Caplan, »toda to je le utrujenost očesnih mišic, kar pa nikakor ne more neposredno škodovati bistvenim delom organov vida.« Specialist svetuje ljudem, ki nosijo naočnike, naj po možnosti večkrat odložijo pripomoček, ker bo to okrepilo delovanje očesnih mišic in drugih sestavnih delov oči.

Krivci letalske nesreče: lačni škorci

S presenetljivo razlago vzrokov letalske nesreče, ki je oktobra 1960 zahtevala 62 smrtnih žrtev — reaktivno potniško letalo se je razbilo blizu bostonskega pristanišča, so po dolgotrajnih preiskavah postregli znanstveniki in tehnični strokovnjaki medicinskega inštituta pri ameriški letalski agenciji v Normanu (Oklahoma): »Škorce, ki so jih vsrkavali reaktivni motorji, tik preden je letalo strmoglavilo, in katerih trupelca so našli v ceveh za dovajanje zraka, je bržkone privabil hrup strojev, ki je na las podoben cvrčanju čričkov.« Že poprej so nekajkrat našli mrtve škorce v motorjih letal Lockheed Electra.

V fizikalnih laboratorijih so ugotovili, da je brnenje motorjev v teh letalih varljivo podobno cvrčanju drobnih kobilic, ki so škorcem priljubljena hrana. Nadaljnja primerjava je pokazala, d so motorji Electra edini s takim zvokom.

ERICH GIMPEL agent št. 176

29

Brez zapletljajev smo prišli do Hortna. Teden dni smo se poskusno potapljali. Leta 1944 se je morala nemška ladja skrivati, če je hotela prepluti ocean. Morala se je spustiti zelo globoko, zakaj radar je z mrtvaško natančnostjo usmerjal torpeda. Med ladijskima stenama smo napeli rdečo vrvico. Ko je po poskusni potopitvi kapitan ukazal po zvočniku: »Konec vaje, dvignite se!« je vrvica popustila. Voda je neverjetno pritiskala na trup podmornice.

Imeli smo dva WC, vendar smo v sprednjega spravili prtljago. Na ladji se ni bilo mogoče ne umivati ne briti. Mornarji v podmornicah se umivajo v kolonjski vodi, ki sodi v njihov pribor. Kadar mora mornar zaradi službenih opravkov na drug konec podmornice, mora prej obvestiti poveljstvo, ki poskrbi za ravnotežje s pomočjo vodnih rezervoarjev.

Nikjer nobene sobe. Postelje mornarjev visijo povsod med torpedi, med deli strojev in na najbolj presenetljivih krajih. Med napravami, merivci, vzvodi in krmili visijo klobase, krače in prekajeno meso. Človek ima občutek, da je v prekajevalnici. Hrana naj bi zadostovala za šest mesecev; živila se zibljejo skupaj s podmornico.

IZDAJA NA UKAZ

Na podmornici je bilo 240 ton goriva in štirinajst torpedov. Kakor vse vojne ladje smo morali vsak dan na kratkih valovih sporočati svoj položaj. Zavezniki so bili tega veseli in so z detektorji odkrivali naše ladje. Na ducate nemških podmornic jim je tako prišlo v roke. Izdale so jih pisarne in predpisi.

Prve dni je posadko močno vznemirjala prisotnost dveh neobičajnih potnikov. Jaz, »posrebreni«, bi lahko v skrajni sili storil marsikaj koristnega, Billy Colepough pa je bil najbolj nenavaden mornariški oficir, ki je kdajkoli preplul ocean. Rekli smo, da je vojni dopisnik, kot dokaz smo mu obesili okoli vratu izvrsten fotografski aparat. Za fotografiranje pa je izbiral tako neprimerne trenutke in položaje, da je vseh dvainšestdeset mož posadke natanko vedelo, da nima pojma o tem poklicu. Prav tako so opazili, da ni ne Nemec ne mornariški oficir. Ogovarjali so ga, on pa jih je zavračal z edinim »yes« in s pačenjem.

Razložil sem jim, da je prišel Billy iz naših starih kolonij in da se še ni naučil nemščine. Razlago so izkoristili po svoje in začele so padati šale.

Nekega dne ga je ustavil na hodniku kurjač.

»Grem lahko mimo, poročnik?«

Billy je odkimal.

»Ti ... nič razumeti, kaj?« je nadaljeval kurjač.

Billy se je zarežal.

»... Ti nisi poročnik, ti si velika kamela.«

»O. K.,« je odgovoril Billy.

Taki in podobni prizori so se ponavljali vsak dan, če nas niso bombardirali. Naši sopotniki so se nenehno spraševali, kdo sva.

Od Hortna smo odpluli proti Kristiansundu, najbližjemu in poslednjemu nemškemu podmorniškemu oporišču. Spremljala nas je križarka protiletalske obrambe. Kapitana Hilbiga so zasuli z vprašanji, kdo pravzaprav sva.

»Menda si nočeta kar sama prislužiti viteškega križca z napadom na Ameriko?« je vprašal prvi krmar. »Vas boli grlo, kapitan?«

Hilbig se je smejal. Bil je velik, svetlolas in vitek. Na začetku vojne je bil pilot in je pogosto letel nad Anglijo. Ker je letalstvu manjkalo goriva, so ga premestili na morje. Bil je pravi oficir pomorskega bojišča. Nikoli ni dvignil glasu, nikoli ni dajal nepričakovanih ukazov in je bolj šepetal, kot govoril, posadka pa ga je ubogala, kot da bi bila eno. Samo on je imel pravo sobo. V njej je bilo osrednje živčevje U 1230.

Ves čas potovanja sem videl samo enkrat, da je Hilbig izgubil prisotnost duha. Bili smo sredi poti med Evropo in Ameriko, ko so po radiu sporočili kapitanu, da se mu je rodila hči. Pet minut pozneje so začele okoli nas bobneti eksplozije podvodnih bomb.

V Kristiansund smo pripluli nepoškodovani. Možje so se pripravljali, da bi temeljito izkoristili poslednje dovoljenje, da smejo na kopno. V pristanišču je bilo več podmornic. Na velikanskih tablah je pisalo, koliko sovražnikovih ton so potopili med zadnjo plovbo.

V utrdbi je vladalo razburjenje. Zjutraj je neka podmornica klicala na pomoč. Grozil ji je potop. Zaradi poškodbe se je morala dvigniti med najhujšim zračnim napadom. Tri ali štiri nemške ladje so ji odplule na pomoč. Našli so samo še velikanski oljnati madež, ki se je počasi pomikal proti severu. Dvainšestdeset imen so zaznamovali s križem.

LOV NA ANGLEŠKE AGENTE

Zvečer sem šel na kopno. To je bila poslednja priložnost, da si ogledam film, ki so ga predvajali za vojake. Šlo je za neko ljubezensko zgodbo z junaškimi dejanji in veličastnimi uniformami. Po predstavi se je na platnu pojavil velikanski napis: »Pozor! Ostanite na sedežih! Oficirji odidejo prvi!«

Odšel sem v neko kavarno in pil lesno žganje. Opozorili so me, da je ta pijača zelo nevarna, preživel pa sem že večjo nevarnost, kot je kozarec žganja. Pred dobrim letom in pol sem bil na Norveškem; bilo je proti koncu 1942. leta in dobil sem nalogo, ki me je skoraj stala življenja.

Naša kontrolna služba TSF je sprejela signale, vendar ni mogla natanko ugotoviti, od kod prihajajo. Uspelo jim je, da so dešifrirali po delih eno ali dve sporočili in tako je naša obveščevalna služba izvedela za operacijo »Lastovka«. Sovražnik je pripravljal napad na Norsk-Hydro v Vemorku.

Velikanske naprave v Norsk-Hydru so bile edini kraj na svetu, kjer so lahko proizvajali težko vodo v velikih količinah.

Ali bomo spali hitreje?

Pomanjkljivost uspavalnega aparata: trdno spanje izključuje sanje

Sovjetski znanstveniki so izdelali električni uspavalni stroj, ki naj bi ob nadaljnjih izpopolnitvah omogočil ljudem, da bi se povsem odpočili v globokem spanju, ki bi trajalo eno ali dve uri. Pod učinkom aparata, ki tehta dva kilograma, človek kmalu zaspi, vendar to ni edina funkcija novega pripomočka. Trdno spanje, v katero se človek zazibije za eno ali dve uri, tudi dodobra osveži in obnovi telo. Brez pripomočka bi nihče ne mogel zaspati tako trdno, da bi v tako kratkem času nabral dovolj moči za nov delovni dan. Niti najboljše uspavalne tablete nimajo podobnega učinka, saj je treba včasih dolgo čakati, preden začno delovati.

Že pred dvajsetimi leti je ugotovil neki avstrijski zdravnik, da je živa bitja mogoče uspavati brez medicinskih in drugih kemičnih pripomočkov. Za tiste čase je bila prava senzacija njegova trditev, da živali zaspijo pod učinkom električnega toka, vendar pa te grobe metode ni bilo mogoče uveljaviti tudi pri ljudeh.

Tako pri človeku kakor pri sesavcih je center za spanje v vmesnih možganih, kjer sta razen tega tudi center za zaznavanje zunanjih vtisov in živčevje za izključevanje miselnih funkcij velikih možganov.

Med lanskimi poskusi so ugotovili, da je na te medmožganske centre mogoče vplivati z električnim tokom. Poskusi, ki jih je delal neki züriški profesor z mačkami, so dali presenetljive rezultate. Z enakomerno ponavljajočimi se električnimi impulzi je mačke uspaval na laboratorijski mizici. Pogoj za uspešnost postopka: zadeti je treba »spalni center« v vmesnih možganih, kjer imajo mnoge življenjske funkcije določene električne frekvence.

Njegove poskuse so sovjetski znanstveniki ustrezno spremenjene prenesli na ljudi. Za zdaj še ni mogoče reči, ali umetno povzročeno spanje ne bo imelo škodljivih posledic. Znano je, da so sanje velikega pomena za ohranitev duševne uravnovešenosti, prav v tem umetnem trdnem spanju pa sanje niso mogoče.

Feničanske najdbe v Siriji

Francoski arheolog Claude Schaeffer je pred kratkim opisal svoje raziskave med razvalinami feničanskega mesta iz 13. in 14. stoletja pred našim štetjem v Siriji. Poročal je o predmetih iz keramike ter o orožju in lepem nakitu. Odkril je razvaline še starejšega mesta, ki je obstajalo že sredi 24. stoletja pred našim štetjem. Po njegovem mnenju so Feničani živeli tudi na Cipru že davno pred Grki. To je bila doslej le domneva, katere verjetnost zanikajo številni zgodovinarji.

»Mlada tjulnja sta bržkone zaspala na valovih, ki so ju med plimo odložili v zalivu pri Hunstantonu v Norfolku,« je dejal predsednik krajevnega društva britanskega združenja prijateljev živali Cherles Morisson, ki bo skrbel za »brkata dojenčka«, spravljena v posebnem bazenu, dokler se ne bosta dovolj razvila, da ju bodo spustili na plitvine s peskom nedaleč od britanske obale, kjer živi okoli 4000 tjulnjev. Foto: AP

Za dobro voljo

»Prosim, ali potrebujete prostovoljca za satelit s posadko?«

»Izstopam iz kluba genijev, ker sem odkril, da je prijetno, če si vsak dan umit in počesan!«

Križanka

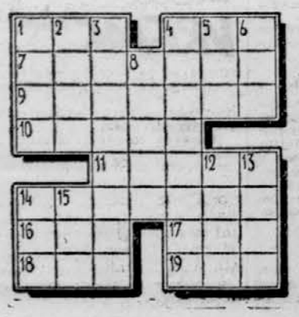

VODORAVNO: 1. orodje žanjic, 4. predlog, 7. grški pesnik iz Sirakuz, začetnik bukoličnega pesništva, 9. del jezdečeve opreme, 10. ime največjega ukrajinskega pesnika Ševčenka, 11. ime dveh rek v SZ; ena se izliva v Belo morje, druga v Riški zaliv, 14. ime dveh dvorcev v Versailesu pri Parizu, kjer je bilo sklenjenih nekaj mednarodnih pogodb po prvi svetovni vojni, 16. grški bog vetrov, 17. ime filmske igralke Bartok, 18. ameriška filmska družba, 19. zvišana glasbena nota.

NAVPIČNO: 1. utežna mera (cent), 2. dlačica na klasu, 3. test, dokazilni dokument, 4. slovensko ime za mesec januar, 5. oslovski glas, 6. del umetniškega imena prve slovenske filmske igralke Ide Kravanje, 8. domača molzna žival, 12. obmorsko letovišče v severnem Jadranu, 13. antično ime španske reke Guaciane, 14. katran, 15. termin.

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE
VODORAVNO: 1. Kairo, 6. angora, 8. ko, 9. Piva, 11. Ant, 13. set, 14. osat, 16. SA, 17. Aleuti, 19. jamar.

277. Ko sta se prepričala, da sta kmetica in njen sin varno zaklenjena, sta stopila k Luksu, ki je zdaj ležal spodaj pri hlevu na gnoju. Možiček je stal blizu njega in krilil z rokami. Pokazala sta mu, naj gre v hlev; pri priči ju je ubogal. Luksu ni bilo več pomoči. Še enkrat sta si ogledala zvesto žival in se ji v mislih zahvalila za vse, kar je storila zanju. »Zdaj pa še v kuhinjo po kruh,« je rekel Marko. »Nekaj časa še imava, da jim pobereva, kar potrebujeva.«

278. Prebrskala sta kuhinjo in shrambo. Marko je našel vrečo in vanjo naložil kruha, prekajenega mesa, masla... Vzel je tudi nekaj steklenic in natočil mleka. Težko otovorjena z živežem sta odšla proti robu gozda, kjer sta pustila nahrbtnik. Marko je vzel s seboj tudi lovsko puško. V kleti za seboj sta slišala glasno vreščanje kmetice, ki je klicala na pomoč. »Kar naj poskusita, kako je v kleti,« je rekel Marko. »Ju bodo že rešili, naju pa bi odgnali v zapor. Pojdiva zdaj, hitro!«

279. Pol ure pozneje sta že bila spet na vrhu planine. Med potjo sta pila mleko ter jedla kruh in meso, da bi laže nosila. Majda od razburljivih dogodkov sploh ni čutila bolečine v roki. Na vsaki vzpetini sta zagledala pod seboj dolino in vasico. Bila je daleč. Če je šel kmet tja po žandarje, se ne bo vrnil pred nočjo. Zdaj se že mrači in v temi ne bodo mogli za njima. »Srečna sem, da sva se rešila,« je rekla Majda, »zdaj ne greva k nobeni hiši več. Zaradi moje roke bi lahko izgubila glavo. Ne boli me več!«

Nadaljevanje s 1. strani

●

Proslave dneva borca

slavnega šiptarskega partizanskega odreda »Zejnel Aidini« Fadil Hodža. Le-ta je v svojem govoru podaril, da so Šiptarji, Srbi, Črnogorci in Turki iz Kosova in Metohije, ki sta jih skupna borba in revolucija združili z ostalimi narodi Jugoslavije, mnogo pripomogli k osvoboditvi domovine. Nato je spregovoril še o aktualnih nalogah v gospodarstvu in družbenem življenju nasploh.

Po zborovanju so na zgradbi osnovne šole v Sojevu odkrili spominsko ploščo padlim borcem iz tega kraja.

S polaganjem vencev in cvetja na partizanske grobove, grobnice in spomenike, odkrivanjem spominskih kipov in partizanskimi pohodi so tudi v Makedoniji svečano proslavili dan borca.

V Liverovićih blizu Nikšića so na prazniční dan slovesno pokopali posmrtne ostanke narodnega heroja Petra Jovanovića, komandanta mladinskega črnogorskega bataljona, ki je padel leta 1942 blizu Bosanskega Petrovca in njegovega brata Radivoja, hrabrega borca Pete proletarske črnogorske brigade, ki je junaško padel blizu rojstne hiše leta 1942. Slovesnosti je prisostvovalo 10.000 prebivalcev Nikšića.

Na Tjentištu so proslavili hkrati dan borca in 19-letnico slavne bitke na Sutjeski. Zborovanja se je udeležilo kakih 4000 ljudi iz vasi izpod Kozare, Goražda in Gacka in brigadirji, ki bodo sodelovali na letošnji tamošnji delovni akciji.

Na zborovanju je govoril član Izvršnega komiteja CK ZK BiH Vlado Šegrt, ki je dejal, da je bila bitka na Sutjeski izrednega pomena za nadaljnji razvoj narodnoosvobodilne borbe ter naglasil, da bo postalo Tjentište, potem ko ga bodo uredili in obnovili spomenike znanim in neznanim padlim borcem mladinski center, kjer se bo še dalje krepilo bratstvo in enotnost naših narodov.

●●

Sindikati podpirajo Goularta

gresivne stranke. O tem predlogu kot tudi o morebitni sestavi nove vlade naj bi se predsednik Goulart in voditelji večinskih strank še razgovarjali in je položaj za zdaj popolnoma negotov.

General Osvino Alvez poudarja v svoji davišnji izjavi, v kateri je razglasil pripravljenost prve armade, da pričakuje ukazov predsednika Goularta glede vzdrževanja reda. Poveljstvo prve armade v Riu de Janeiro, druge v Sao Paulu in tretje, ki je najmočnejša na skrajnem jugu, v državi Rio Grande do Sul.

V Braziliji se je opolnoči začela 24-urna splošna stavka delavcev, ki so jo razglasili sindikati in s katero zahtevajo, da je treba vladno krizo urediti z ustanovitvijo »demokratične in nacionalistične vlade«, to je vlade, ki bi utrdila neodvisno zunanjo politiko, izvedla agrarno in druge notranje reforme in zboljšala položaj ljudskih množic, prizadetih spričo inflacije ter pomanjkanja živil in draginje. Stavka je povsem ohromila življenje v Riu de Janeiro. To je doslej najbolj množična politična stavka brazilskih delavcev.

Potem ko je Andrade odstopil, je predsednik Goulart sinoči pozval sindikate, naj prekličejo stavko, ker da je postala nepotrebna. Sindikalni voditelji pa so sklenili ostati pri svojem sklepu, meneč, da bi lahko vplivali na nadaljnji razvoj in ureditev krize. Sindikati si prizadevajo vplivati na predsednika, ki ga podpirajo, da bi na pogajanjih s konservativno večino v Kongresu privolil v čim manj koncesij. Svoje zahteve glede ustanovitve nove vlade bodo sindikalni voditelji sporočili še danes Goulartu, ki je povabil voditelje stavke na razgovore v Brasilijo.

Stavkajoči računajo s podporo ogromne večine sindikalnih organizacij v vsej državi. Vodilno vlogo pa imajo Nacionalna konfederacija industrijskih delavcev in tako imenovana Zveza enotnosti nacionalnih sindikatov železničarjev, pomorskih in pristaniških delavcev. V vsej državi je praktično ustavljen ves promet, tudi letalski. Po vesteh iz notranjosti dežele je stavka zlasti uspešna v državi Rio Grande do Sul, katere guverner Brizzola je podprl sklep sindikalnih voditeljev, prav tako pa tudi na severovzhodu in v največjem brazilskem pristanišču Santos.

●●●

Problemi razorožitve

nih zunanjih znamenj vzdušja nezaupanja in vztrajnega izvajanja politike sile.

V zadnjem času, piše dr. Iveković, prihaja vedno bolj do izraza zamisel o uresničitvi delnih ukrepov na področju razorožitve. V tej smeri se v odboru osemnajstorice odvija zelo konstruktivna dejavnost nevezanih držav. Nevezane države so se pokazale v delu odbora osemnajstorice kot konstruktiven faktor, ki lahko olajša sporazum med velikimi državami.

Ko poudarja, da je bilo med Sovjetsko zvezo in ZDA doseženo soglasje o proučitvi delnih ukrepov, ki bi lahko prispevali k zmanjšanju mednarodne napetosti, v članku omenja preprečevanje nadaljnjega širjenja jedrske oborožitve, vzpostavljenje brezatomskih področij v centralni Evropi ter sklenitvi nenapadalnega pakta med državami NATO in Varšavske zveze. Dr Iveković nadalje poudarja, da postaja združevanje vseh ljudi dobre vole vedno bolj odločujoč faktor ter na koncu izraža prepričanje, da bo »enotnost ljudi dobre volje dala pozitivne rezultate tudi na področju razorožitve, četudi bi ti rezultati bili v prvi etapi delni in nepopolni.

Razširitev seznama proizvodov za uvoz z restriktivnim dovoljenjem

Beograd, 5. jul. (Tanjug). Državni sekretar za zunanjo trgovino je spremenil odlok o določanju blaga, ki se uvaža na podlagi restriktivnega dovoljenja. Po teh spremembah je prišlo v seznam restriktivnega uvoza še 12 vrst proizvodov. Blago, ki je v seznamu restriktivnega uvoza, se sme kupovati v tujini samo z dovoljenjem državnega sekretariata za zunanjo trgovino.

Po spremenjenem odloku so prišli v seznam restriktivnega uvoza še gradbeni stroji, naprave in stroji za mlinsko industrijo, stroji za geološka vrtanja, električni generatorji, električni rotacijski stroji, transformatorji, vse vrste akumulatorjev, razen akumulatorjev za fotoaparate, razvodne in komandne oplemenitene table, oplemeniteni komandni pulti, kondenzatorji ter stroji za industrijo usnja in gume.

DELO

ZAKLJUČEN KONGRES LJUDSKIH SIL ZAR

Organizacijska načela unije

Na zadnji plenarni seji je predsednik Naser govoril o obveznostih in odgovornosti članov Arabske socialistične unije – Sprejeli so predlog o formiranju začasnega vrhovnega izvršnega odbora – Kongres bo oktobra

KAIRO, 5. julija. (Tanjug.) — Narodni kogres ljudskih sil ZAR je sinoči zaključil delo. Predsednik Naser je posvetil zaključni govor na kongresu ustanovitvi Arabske socialistične unije. Govoril je o njeni vlogi, obveznostih in odgovornostih ter o popolni voljenosti vseh njenih organov. Kongres je sprejel predlog predsednika Naserja, naj bi osnovali začasni vrhovni izvršni odbor za ustanovitev nove politične organizacije.

Vrhovni izvršni odbor naj bi določil volilno proceduro ter pripravil osnutek programa in statuta Arabske socialistične unije. Kongres unije naj bi bil letos v oktobru.

»Čaka nas zelo odgovorna in delikatna naloga,« je poudaril predsednik Naser. »Pri izpolnjevanju te naloge moramo dosledno upoštevati izkušnje, ki smo si jih pridobili v dosedanjih poskusih ustanavljanja množičnih političnih organizacij v naši državi.«

Predsednik Naser je govoril o izkušnjah iz ustanavljanja in dela dveh oblik nacionalne unije v letih 1957 in 1959. Rekel je, da ti organizaciji nista izražali politične enotnosti in nista bili revolucionarni politični skupnosti. Zato in pa tudi zaradi vrste drugih slabosti odbori nacionalne unije niso bili povezani z ljudskim množicami. Ostro je kritiziral favoriziranje ter nedelavnost in otopelost imenovanih odborov kot tudi pojave, da se negativni, reakcionarni elementi vtihotapljajo v organizacijo. Nova politična organizacija — je poudaril Naser — ne sme biti nobena platforma za privilegije in olajšave, marveč aktivna sila v službi revolucije, organizacija, ki se najgloblje zaveda svojih dolžnosti in nalog in si je v svesti poti, sredstev in pogojev, v katerih naj izpolni svoje naloge.

»So ljudje,« je nadaljeval predsednik Naser, »ki vse svoje življenje in delo posvečajo revolucionarnemu boju in boju za blaginjo skupnosti. So pa tudi takšni, ki jim je mar zgolj samih sebe in svojih sebičnih koristi. Ne moremo jih sprejeti in jih ne bomo sprejeli med člane socialistične unije. Člani socialistične unije so lahko samo delovni, aktivni ljudje, za negativne elemente pa ni prostora v novi organizaciji.«

Ko je Naser govoril o načelu voljenosti, metodi izbiranja in o aktivnosti članov nove organizacije, je poudaril, da postanejo sklepi večine v novi organizaciji obvezni za vse, tiski, ki ostanejo v manjšini, pa imajo vso pravico povedati svoje mnenje in se zanj boriti, toda morajo se pokoravati sklepu večine. »Vsak član organizacije mora imeti pred očmi, da se javni splošni interesi dvigajo nad osebne in privatne in nihče se nikoli ne sme imeti za vključene v Arabsko socialistično unijo.

Predsednik Naser je povedal, da bodo imele mladinske in ženske organizacije posebne statute, da pa bodo kot kolektivni člani vključene v Arabskpo socialistično unijo.

»Naša nova politična organizacija ni podobna organizacijam starih političnih strank. Naša organizacija je ena sama in enotna za vso državo. Ta organizacija je izraz nacionalne enotnosti ter je borbeni kažipot k uresničitvi ciljev revolucionarnega razvoja ter izgradnje države in naroda. V našo organizacijo lahko stopi vsak pošten, aktiven ter revolucionarnim ciljem in stremljenjem podvržen državljan naše države. Nihče pa ne more postati član Arabske socialistične unije po svoji funkciji in položaju.« »Vsi člani unije,« je zaključil predsednik ZAR, »morajo biti volljeni.«

Na koncu sinočnje plenarne seje je kongres sprejel predlog o formiranju začasnega vrhovnega izvršnega odbora za ustanovitev Arabske socialistične unije.

JUGOSLOVANSKA GOSPODARSKA DELEGACIJA V MOSKVI. Anastas Mikojan, namestnik predsednika ministrskega sveta ZSSR in Mijalko Todorović, podpredsednik ZIS s svojimi sodelavci pred začetkom razgovorov o razširitvi gospodarskega sodelovanja med obema državama.

OBVESTILO JUGOSLOVANSKE INVESTICIJSKE BANKE

Znižanje tarife bančnih provizij

BEOGRAD, 5. julija. (Tanjug.) Jugoslovanska investicijska banka je objavila danes poročilo o znižanju tarife provizij, ki jih pobira v svojem poslovanju. Z nedavno reorganizacijo, je rečeno v sporočilu, je Jugoslovanska investicijska banka skrčila svoje omrežje na devet poslovnih enot od skupnih 27, kolikor jih je bilo pred reorganizacijo. Ta, kakor tudi drugi ukrepi, storjeni za znižanje stroškov poslovanja, so omogočili, da posluje zdaj banka s približno 500 uslužbenci manj.

Upravni odbor Jugoslovanske investicijske banke je na seji 28. junija sprejel sklep o znižanju provizij in plačil za bančne storitve za naslednje posle:

za kreditiranje komunalnih bank — provizija je znižana od 5 na 2‰ letno;

za kreditiranje gospodarskih in drugih organizacij za obratna sredstva in druge namene razen investicij je provizija znižana od 1% na 3‰ letno;

za kreditiranje in financiranje gospodarskih investicij za osnovna sredstva z obveznostjo odplačila in brez te obveznosti, je provizija določena po partijah kredita v izkoriščanju: za izkoriščenje v tekočem letu je znižana od 5 na 2‰; za izkoriščanje iz lanskega leta pa zvišana od 1.5 na 2‰; po partijah v odplačevanju in partijah dospelih obveznosti (za razporejene, a neplačane anuitete) pa je provizija znižana od 1.5 na 1‰ letno;

za odobravanje kreditov za stalna obratna sredstva, je provizija znižana od 2 na 1‰ letno;

za prodajo deviz za uvoz opreme — je provizija znižana od 3 na 1‰;

za komercialno soglasje za uvoz opreme je provizija znižana od 2 na 1‰;

za inozemske garancije nostro, če so krite, je provizija znižana od 2‰ četrtletno na 1‰ ,in sicer od dneva izdaje menic do dneva, ko garancija ugasne. Od dneva izdaje nostro garancije do dneva izdaje menic bo banka pobirala, kakor doslej 2‰ četrtletno od zneska veljavne garancije.

Istočasno je banka sklenila, da bo za izdajanje garancij za zagotovitev plačila po pogodbah o kreditu iz družbenih investicijskih skladov in sredstev federacije pobirala provizijo 0,1‰ letno — minimum 1000, maksimum 10.000 din.

Znižane tarifne postavke za posle kreditiranja bodo veljale od 1. januarja 1962, za druge posle pa od 1. julija 1962.

Finančni učinek, ki ga predstavlja sklep o znižanju provizij v poslovanju Jugoslovanske investicijske banke cenijo na približno 1.2 milijarde. To je velikega pomena za gospodarstvo, ker se bodo za toliko znižali stroški gospodarskih organizacij — pretežno investitorjev — uporabnikov kreditov, ki jih daje ta banka.

V prizadevanju, da bi bile provizije kar najbolj instrument za racionalnejše poslovanje v skladu z gospodarskimi gibanji, je upravni odbor Jugoslovanske investicijske banke sklenil, da bo v najkrajšem času, po periodičnem obračunu, proučil učinke in možnosti nadaljnjega znižanja tarife provizij.

Razgovori med ZSJ in CGIL

Koper, 5. jul. (Tanjug). Danes so se v Kopru nadaljevali razgovori med delegacijo Zveze sindikatov Jugoslavije in Generalno konfederacijo dela Italije (CGIL), ki so se začeli 4. julija popoldne. Na dnevnem redu so vprašanja mednarodnega sindikalnega sodelovanja, kakor tudi posledice evropske gospodarske integracije na mednarodno delavsko gibanje.

Danes sta obe delegaciji obiskali tovarno »Tomos« in občinski ljudski odbor Koper.

Delegacijo Zveze sindikatov Jugoslavije vodi sekretar Centralnega sveta Ašer Deleon, italijansko pa podsekretar v direkciji Generalne konfederacije dela Sandro Stimilli.

Razgovori se bodo nadaljevali jutri.

Koča Popović sprejel Avirmeda

Beograd, 5. jul. Tanjug). Državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović je sprejel danes odpravnika poslov ambasade LR Mongolije Avirmeda.

Svetozar Vukmanović sprejel Renija Siva

Beograd, 5. jul. (Tanjug). Predsednik centralnega sveta ZSJ Svetozar Vukmanović je sprejel danes generalnega sekretarja splošne federacije Konga Reni Sivo, ki se mudi na enotedenskem obisku pri nas kot gost naših sindikatov. Sindikalni funkcionar iz Konga bo jutri svoj obisk pri nas zaključil.

Resolucija jasenovških internirancev

Jasenovac, 5. julija. (Tanjug) Ob dnevu borca so se v Jasenovcu, kjer je bilo med drugo svetovno vojno eno najstrašnejših taborišč, zbrali preživeli interniranci. Potem ko so položili vence na skupne grobnice žrtev fašističnega nasilja, so udeleženci zborovanja sprejeli resolucijo, ki so jo poslali Zveznemu odboru združenja borčevskih organizacij Jugoslavije, in v kateri zahtevajo, naj vlada Zvezne republike Nemčije čimprej uredi svoje odškodninske obveze do jugoslovanskih žrtev nacizma

Kongres študentov medicine

Sarajevo, 5. jul. (Tanjug). V Sarajevu se je začel IV. kongres študentov medicine Jugoslavije. Kongresa se udeležuje kakih 200 študentov medicincev in stomatologov ter 80 profesorjev in docentov sarajevske in drugih medicinskih fakultet iz vse države.

Na kongresu so zlasti poudarili pomen zdravniške etike in pravilen odnos zdravnikov do družbe in bolnikov. Predlagali so, naj bi kongres sprejel priporočilo vsem medicinskim in stomatološkim fakultetam, da takoj uvedejo sistematičen pouk o zdravniški etiki.

OBISK DELEGACIJE BRITANSKIH KOMUNALNIH DELAVCEV. Te dni se mudi na 14-dnevnem obisku v naši državi kot gost Centralnega odbora sindikata komunalnih in obrtnih delavcev Jugoslavije delegacija britanskega sindikata komunalnih delavcev. Britanski gostje so že obiskali Hrvatsko, zdaj pa se mude v Sloveniji. Na sliki: Gostje v razgovoru s predstavniki sindikata komunalnih in obrtnih delavcev Slovenije Foto: Švabić

Žetev na Kosmetu

Priština, 5. jul. (Tanjug). Na Kosovu in Metohiji so zadnja dva dni pospešili žetvena dela, ki so bila spričo slabega vremena in skoraj vsakdanjega dežja nekoliko zaostala. Prvi rezultati žetve so potrdili prejšnje cenitve, da bo letošnji pridelek pšenice in drugih vrst žita znatno manjši od lanskega povprečja. Suša in druge vremenske nezgode, ki so zajele to področje ob koncu lanskega in v začetku letošnjega leta, so onemogočile normalno setev in razvoj posevkov, zdaj pa ovirajo še žetev. Povprečni pridelek pšenice na zasebnih kmetijah cenijo na 17 do 19, na posestvih kmetijskih organizacij pa nad 25 metrskih stotov na hektar.

Desetletnica družbenega upravljanja v socialnem zavarovanju

Beograd, 5. jul. (Tanjug). Družbeno upravljanje v socialnem zavarovanju bo te dni proslavilo 10 letnico, odkar je bilo uveljavljeno. Pomen družbenega samoupravljanja v socialnem zavarovanju ocenjujejo strokovnjaki kot izjemen, ker lahko rečemo, da je z vključitvijo kmetijskih proizvajavcev, obrtnikov in drugih s socialnim zavarovanjem zajeto skoraj vse prebivalstvo naše države. Na drugi strani pa čedalje večji izdatki za zavarovanje, ki so znašali lani 362,464.000 proti 96.645,770.000 din v letu 1953 terjajo tudi čedalje bolj racionalno uporabo sredstev, kar spet nalaga veliko obveznost in odgovornosti organov samoupravljanja, ki je od njihove dejavnosti najbolj neposredno odvisno uveljavljanje pravic zavarovancev, stopnja njihove pomoči službi, pravilno usmerjanje sredstev in drugo.

Otvoritev mednarodnega študentskega srečanja

Ljubljana, 5. julija. Popoldne je bila v klubu poslancev otvoritev mednarodnega študentovskega srečanja. Med drugimi so se se udeležili tudi podpredsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS dr. Joža Vilfan, sekretar Glavnega odbora SZDL Slovenije Stane Markič, predsednica CK LMS Francka Strmole, predsednik Univerzitetnega komiteja Janez Kocjančič in predsednik komisije za mednarodne zveze Univerzitetnega odbora v Ljubljani Andrej Škerlavaj. Goste je pozdravil najprej Andrej Škerlavaj, nato pa jim je Francka Strmole zaželela dobrodošlico

Sprejem italijanskih socialistov

Celje, 5. jul. Štiričlansko delegacijo pokraijnskega vodstva Socialistične stranke Italije iz Torina, ki se mudi na obisku v celjskem okraju in jo vodi sekretar Dossio Andrea, je sprejel popoldne predsednik OLO Celje Miran Cvenk. V razgovoru so se italijanski socialisti zanimali za komunalno ureditev, delo ljudskih odborov in funkcioniranje ter financiranje posameznih služb. Med obiskom v celjskem okraju je obiskala italijanska delegacija več delovnih kolektivov: »Konus« v Slovenskih Konjicah, premogovnik Velenje in steklarno Boris Kidrič v Rogaški Slatini. F. K.

Tanganjika bo sodelovala na gospodarski konferenci v Kairu

Kairo, 5. jul. (Tanjug). Tanganjika je trideseta država, ki je potrdila svoje sodelovanje na kairski gospodarski konferenci. Ministrstvo za zunanje zadeve ZAR je sprejelo sinoči pritrdilni odgovor Tanganjike na poslano vabilo za sodelovanje na kairski gokakor tudi obvestilo, da bo delegacija v soboto prispela v Kairo.

Smrtna žetev na ameriških cestah

Chicago, 5. jul. (AP). Včeraj se je v prometnih nesrečah v ZDA ubilo 148 ljudi. To je največ žrtev, kar so jih doslej terjale prometne nesreče na ameriški nacionalni praznik 4. julij.

Razen tega je v raznih drugih nesrečah izgubilo življenje 84 ljudi. Med temi jih je 63 utonilo.

SPOROČILO O RAZGOVORIH DE GAULLE-ADENAUER

Krepitev zveze Pariz-Bonn

Razgovori so trajali dlje kot so predvidevali – Državnika nista uspela izravnati nesoglasij med državami NATO

PARIZ, 5. jul. (Tanjug). Francoski predsednik de Gaulle in zahodnonemški kancler Adenauer sta ugotovila »popolno soglasnost« o nemškem in berlinskem problemu, kateremu sta posvetila še posebno pozornost v razgovorih med uradnim obiskom Adenauerja v Franciji. To je poudarjeno v uradnem sporočilu, ki so ga objavili danes popoldne v Parizu o rezultatih večdnevnih razgovorov med francoskim in zahodnonemškim državnikom.

V dokumentu je poudarjeno, kakor je bilo pričakovati, nujnost »francosko-zahodnonemškega pomirjenja«. Rezultate Adenauerjevega obiska v Franciji so ocenili kot »nov dokaz« te pomiritve, ki hkrati prispeva k razvoju sodelovanja zahodnoevropskih držav in splošni krepitvi atlantske skupnosti.

De Gaulle in Adenauer sta razpravljala tudi o evropskih problemih. Se posebno sta bila zadovoljna z napredkom na področju zahodnoevropskega Skupnega tržišča. Oba državnika »izražata upanje«, da bodo sedanji bruseljski razgovori omogočili rešiti probleme, ki izhajajo iz zahteve Velike Britanije, da bi bila sprejeta v Skupni evropski trg.

V pariških krogih so ocenili francosko-zahodnonemške razgovore kot nadaljnji korak v uresničitvi tesnejšega povezovanja na relaciji Pariz—Bonn. Tu so tudi med drugim opazili, da so ti razgovori trajali dlje, kot je bilo predvideno. Opazovalci tudi ugotavljajo, da je uradno sporočilo samo načelno omenilo teme, o katerih sta se oba državnika pogovarjala.

Adenauerjev obisk v Parizu, kakor ga tukaj ocenjujejo, ni prispeval k resnejšemu napredku v urejenem odnosu med državami članicami severnoatlantskega pakta. Torej nesoglasja v NATO, ki so nabolj izrazita med Parizom in Washingtonom v zvezi z jedrsko strategijo NATO, ter med Parizom in Londonom v zvezi s sprejemom Velike Britanije v Skupni trg, ostajajo še nadalje skrb zahodnega sveta.

ELEKTRONSKE »KLJUČAVNICE« ZA RAKETE

Washington, 5. jul. (Reuter) Ameriški listi pišejo, da nameravajo ZDA uvesti posebne elektronske »ključavnice«, ki naj onemogočijo »nepooblaščeno in nenadzorovano« izstreljevanje raket z atomsko nabojno konico. Naprava sestoji iz elektromehanske priprave, ki omogoča izstrelitev rakete samo z določenimi radijskimi signali in z uporabo sstema elektronskih šifer, dostopnih samo pristojnemu poveljstvu.

Funkcionarji poudarjajo, da je namen tega ukrepa, zavarovati se pred tem, da bi »nepooblaščeni ljudje slučajno izstrelili raketo«.

Ameriški listi poročajo, da bodo elektronske »ključavnice« vdelali v atomske rakete, ki jih imajo v državah NATO.

Pričakujejo, da bo predsednik Kennedy v kratkem zahteval od Kongresa odobritev za uvedbo tega kontrolnega sistema.

Telegrami

MONGOLIJA NAVEZALA DIPLOMATSKE STIKE S PAKISTANOM. — ULAN BATOR. Na predlog pakistanske vlade je vlada LR Mongolije sklenila vzpostaviti diplomatske odnose s Pakistanom na ravni veleposlaništev.

ZRTVE NEURJA NA JAPONSKEM. — TOKIO. Policija je objavila, da je v hudem neurju na južnem Japonskem doslej izgubilo življenje 26 ljudi, šest ljudi pa pogrešajo.

STAVKA GRADBENIH DELAVCEV NA CIPRU. — NIKOZIJA. Okrog 1300 gradbenih delavcev je razglasilo šesturno protestno stavko. Stavkajoči zahtevajo, da mora prenehati množično od puščanje gradbenih delavcev, ki je rezultat birokratske malomarnosti vladnih organov, ker še niso pripravljena dela, predvidena s petletnim planom.

IZRAELSKA PRITOŽBA PROTI JORDANIJI. — JERUZALEM. Izrael se je pritožil mešani jordansko-izraelski komisiji za premirje zaradi streljanja, ki se je vnelo predsinočnjim na meji med jordanskim in izraelskim sektorjem Jeruzalema. Dva izraelska vojaka sta bila pri tem ubita, pet državljanov pa je bilo ranjenih. Izrael trdi, da so jordanski vojaki prvi streljali na izraelsko patruljo.

BOMBE V AMERIŠKIH PETROLEJSKIH DRUŽBAH. — CARACAS, V prostorih ameriških petrolejskih družb »Creol« in »Superior« so eskplodirale bombe. Povzročena je bila manjša materialna škoda. V ameriškem veleposlaništvu v Caracasu je letos januarja prav tako eksplodirala bomba. Odtlej stoji pred poslopjem okrepljena straža.

NAPOVEDANA IZSTRELITEV RAKETE »ATLAS«. — MANILA. Prihodnji teden bodo iz ameriškega oporišča Vandenburg v Kaliforniji izstrelili medcelinsko balistično raketo »Atlas«, ki v nabojni konici ne bo imela razstreliva.

KRAGH POVABLJEN V ZSSR. — KOBENHAVN. Danski zunanji minister Kragh je dobil povabilo, da septembra obišče Sovjetsko zvezo. Menijo, da bo obisk v času, ko se bodo začela pogajanja za danski pristop k Skupnemu evropskemu trgu.

DRŽAVNO KAJAKAŠKO PRVENSTVO

Zmagi za Zemun in Belišče

Jajce, 5. julija. — Na XV. državnem prvenstvu s kajaki na mirnih vodah na Plivskem jezeru, na katerem sodeluje 180 tekmovavcev iz 17 ekip, so imela v polfinalu največ uspehov zastopstva klubov Ive-Lole Ribara iz Zemuna, Begeja iz Zrenjanina, beograjskega Brodograditelja in mariborskega Sidra. V prvi finalni teknu, enosedežnem kajaku za zvezni moški razred na 10.000 m je zmagal Desančić (Iva-Lola Ribar, Zemun) pred Kulenovićem (Zmaj, Zemun). Pri dvosedežnih kanujih na 10.000 m za zvezni moški razred so v veliko prednostjo zasedli prvi dve mesti tekmovavci Belišča, ki so startali z novimi konuji konstruktorja Josipa Mlakarja. Z njimi so prehiteli vse ostale tekmovalce za celih 5.5 minut.

Zagreb — V polfinalnem srečanju za jugoslovanski kegljaški pokal je Grmoščica premagala Zenico s 5562 : 5129, v finalu pa se ekipo Splita 5354 : 4996. Najboljša posameznika sta bila Hladnik 961 in Smoljanović 935. V srečanju za tretje mesto je Zenica zmagala nad Bortem 5124 : 4937.

Maribor — Na atletskem mitingu Branika je sprinter Gluk preteknel 100 m v času 10,7, njegov klubski tovariš Muc pa v 10,8.

Z avtomobilom v Gruberjev kanal

Ljubljana, 5. jul. — Včeraj ob **9.55 je avtomobilist Viljem Kosmač** z veliko hitrostjo pripeljal po Dolenjski cesti na Karlovški most. Na zavoju je avtomobil zaneslo v rob pločnika in ga odbilo v levo ograjo. Ograja močnega sunka ni zdržala, avtomobil je zdrknil v naraslo reko. Gasilci poklicne brigade so potegnili na suho poškodovan avtomobil, v katerem je bil Kosmač že mrtev.

KO JE PRIŠEL K ZAVESTI, JE POBEGNIL

Maribor, 5. jul. — Predvčerajšnjim ponoči se je v Razlagovi ulici zaletel osebni avtomobil, ki ga je vozil Slavko Potočnik, v parkirani tovornjak s prikolico. Pri nesreči se je huje poškodovala sopotnica v osebnem avtomobilu Alojzija Zelenko. Voznika je vrglo iz vozila. Obležal je na cesti nezavesten. Ko se je zavedel, je skupaj s sopotniki pobegnil. — Kasneje so ga prijeli. Voznik je bil pijan in je vozil prehitro.

AVTOMOBILIST IZSILJEVAL PREDNOST

Ljubljana, 5. jul. — Včeraj popoldne sta se na križišču Strosmajerjeve in Poljanske ceste zaletela osebni avtomobil in moped. Voznik osebnega avtomobila Franc Sebenik je izsiljeval prednost pred mopedistom Alojzom Jordanom. Mopedist se je hudo poškodoval.

KOLESARKI STA TRČILI

Ljubljana, 5. jul. — V torek zvečer sta na Ljubljanski cesti v Domžalah trčili dve kolesarki. Antonija Sršen se je peljala pravilno po desni strani. Z nepregledanega zavoja se je pripeljala neznana kolesarka in se zaletela v Sršenovo. Leta je padla in se hudo poškodovala.

AVTOMOBIL V POTOK

Celje, 5. jul. — Na cesti Celje — Žalec se je včeraj zjutraj prevrnil v potok Ložnico osebni avtomobil, ki ga je vozil Drago Kurnik. Pri prometnem znaku: oženje ceste, ki stoji pred mostom, je voznik naglo zavrl. Vozilo je zaneslo v potok. Škodo cenijo na 350.000 dinarjev. Voznik se ni poškodoval.

TRČIL JE V OGRAJO

Kranj, 5. jul. — Včeraj popoldne je v Bistrici Vladimir Skreblin z osebnim avtomobilom vozil preveč po desni strani ceste, zato se je zaletel v ograjo. Pri nesreči sta se poškodovala Skreblin in sopotnica Ljubica Saraginov. — Na vozilu je za 250.000 dinarjev škode.

HLEV JE POGOREL

Sežana, 5. jul. — V vasi Barka je v torek ponoči pogorel hlev, last Matije Mlača. Pogorelo je tudi precej slame, sena in poljedelskega orodja. Škodo cenijo na milijon dinarjev. — Ogenj je verjetno zanetila strela.

STRELA UBILA DVA VOLA

Ljubljana, 5. jul. — V noči od torka na sredo je udarila strela v hlev Vinka Petkovška iz Podlipe pri Vrhniki. Strela je ubila dva težka vola in poškodovala električno napeljavo. — Škoda znaša več kot 200.000 din. Na srečo se poslopje ni vnelo.

VREME

fronta, ki je včeraj dosegla naše kraje, se umika nad srednji Balkan. Nad severno in srednjo Evropo se še vedno zadržuje hladen zrak.

Napoved za petek: Zjutraj bo pretežno jasno, le v kotlinah bo megla ali nizka oblačnost. V opoldanskih urah se bo oblačnost prehodno povečala, popoldne bodo vmes krajevne plohe, zvečer pa ponovno razjasnitve. Najnižje nočne temperature bodo v izpostavljenih legah okoli 2, drugod 4 in 8, v Primorju 12, najvišje dnevne okoli 18, v Primorju nekaj nad 20 stopinj C.

pisma bravcev

»Marko, moraš živeti!«

Tovariš urednik,

zgornji naslov se vam bo zdel morda nekoliko čuden, toda kljub temu preberite naslednje vrstice.

Verjetno veste, pa tudi vaši bravci skoraj gotovo vedo za sanatorij oziroma bolnišnico v Sežani, ki rešuje življenja jetičnim ljudem. Tudi mene je jetika spravila v to bolnišnico, in to kar za dobrih šest mesecev. Kako sem se ozdravil, ne bom pripovedoval ,povem le, da so storili vse, da bi ozdravel. Rad pa bi napisal nekaj besed o tovarišu Marku, ki sem ga spoznal v bolnišnici.

Marko je že dolgo bolan, bil je že v več bolnišnicah in že večkrat so ga rešili smrti. To spomlad pa je bil Marko spet v zelo kritičnem stanju. Vsi, ki smo ga poznali ,smo se večkrat s skrbjo spraševali, kako je z njim. Ali je še med nami, smo mislili marsikatero jutro .

Neki dan pa je bil za Marka zelo hud. Dr. Komar je pri njem. Nisem zdravnik in ne vem, kako je bolniku pomagal, toda vsi smo vedeli, da je Marko že izgubil upanje v rešitev. Slišimo ga ,kako se za vse zahvaljuje in prosi, naj ga puste pri miru.

Tedaj zaslišimo prepričljiv glas: »Marko, moraš živeti!« In spet: »Marko, moraš živeti!«. Tako je rotil zdravnik bolnika in rešil ga je. Čez dober teden je šel Marko obiskat svoje starše v daljno Novsko in po nekaj dneh se je vrnil.

To sem hotel napisati in ta primer naj pokaže vso skrb zdravnikov in drugega osebja sežanske bolnišnice za bolnike. V Sežani se zdravijo bolniki iz vseh naših republik in med njimi sem bil tudi jaz. Te vrstice naj bodo tudi moja zahvala vsem, ki so me zdravili in zdravljenje v sežanski bolnišnici omogočili.

Mujo Haskić,
Postojna,
Gregorčičev drevored 7

»Mar ni škoda objektov?«

Tovariš urednik,

pridružujemo se piscu pisma »Mar ni škoda objektov« v petkovi številki »Dela«, saj je sprožil tudi drugo plat perečega problema: odvajanja naraslih, pa tudi noramlnih voda Gradaščice z odcepom v Mali graben in strugo, ki teče skozi naselji Vrhovci in Vič.

Nedvomno je, da ob velikem deževju in spomladanskih poplavah odteka čez jez v Kozarjah pretežna količina vode v strugo Malega grabna ter tam ruši bregove in povzroča škodo, medtem ko odcep struge Gradaščice proti Viču ne more požirati toliko vode, ker je skoraj vsa struga polna peska (1 do 1.50 m visoko). Kolikor je preveč vode v Malem grabnu, toliko je stalno primanjkuje v omenjenem odcepu struge. Ne glede na škodo, ki bo nastala ribogojcem, če kmalu ne izčistijo struge skozi Vič, bodo preostale mlakuže zaradi odtočnih kanalov in odpadkov ter razne mrhovine odprle resen sanitarni problem. Zlasti na odseku od Tržaške ceste skozi Kolezijo in Trnovo ne bo mogoče doseči stalne dosti visoke tekoče vode, dokler ne bo zgrajena sodobna kanalizacija. Glinščica je preslabotna za sanitarno odplakovanje nesnage iz odtočnih hišnih kanalov.

Pred drugo svetovno vojno je strugo Gradaščice od jezu v Kozarjah do tovarne vijakov vsako leto temeljito očistil lastnik vode in tovarne Vojnovič ter souporabnik vodne moči mlinar na Viču. Nasledniki omenjenih podjetij pa nočejo več nositi stroškov za čiščenje in poglabljanje struge, ker za pogon svojih obratov raje uporabljajo električno energijo. Le ob velikem vodostaju še uporablja to vodo viški mlin (podjetje Žito).

Ribiška družina Dolomiti se že dolgo trudi, da bi bil nivo vode v Gradaščici skozi Vrhovce in Vič normalen ter s tem koristil prebivalcem teh terenov in ribiški družini. Večkrat je že s prostovoljnim delom članov preprečila popolno zamašitev grla Gradaščice in jezu v Kozarjah, letos celo pozimi, januarja. Vendar pa bodo naša prizadevanja brez pomoči občine, organizacij in prebivavstva neučinkovita. Treba je s tehničnimi pripomočki izmetati 0.50—1.50 metra naplavljenega drobnega peska v dolžini 1 km ter očistiti vso strugo do Tovarne vijakov. Pripomniti moramo še to, da so nekateri lastniki zemljišča svojevoljno utesnili in delno zasuli strugo Gradaščice ter tako preprečili normalen odtok vode. To pride do izraza tudi na jezu, saj voda sili ob velikih nalivih nazaj, namesto da bi hitro odtekala. Dalje nemarni prebivavci odmetavajo v strugo posekano grmičevje, razno posodo, steklenice, opeko itd. Ko se to na kakem zavoju zgosti, izbruhne smrad, zastruplja se voda ter seveda tudi ribe. Jasno, da to ne more biti všeč gospodinjam na številnih periščih in otrokom, ki se kopljejo. Celo smrdljive odplake so izpeljali ponekod kar vidno v Gradaščico.

Podpisana družina je prepričana, da bi z očiščenjem struge od jezu do Tovarne vijakov ter s pravilnim reguliranjem zapornic v Kozarjah rešili tudi poplave v Malem grabnu S tem bi bilo ustreženo tamkajšnjim prebivavcem, pa tudi prebivavcem terenov Tržaška cesta, Vič in Vrhovci. Zaradi tega predlagamo, da ObLO Vič skliče sestanek vseh prizadetih organizacij in zastopnikov SZDL. Kajti prizadeti niso samo ribiški, temveč tudi sanitarni, varnostni in turistični interesi.

Posamezni prebivavci omenjenih terenov so ribičem velikokrat obljubljali sodelovanje in pomoč. Po naših informacijah ima Kmetijsko posestvo Barje potrebno mehanizacijo, ki bi jo lahko uporabili za očiščenje struge. Izkopani pesek bi uporabili kot gradbeni material. Predlagamo ,naj bi pristojni organi imeli obhod vzdolž struge, pa bomo videli, da je problem nujen in neodložljiv.

Ribiška družina
Dolomiti

Brezobziren voznik

Tovariš urednik,

dne 26. junija t. l. sva ob 14.45 vozila s tovornima avtomobiloma KR 35-48 in KR 3550 iz Jesenic proti Kranjski gori. V vasi Hrušica sva dohitela tovorni avtomobil LJ 49-96. Ker je tovornjak vozil zelo počasi, sva ga hotela na primernem kraju prehiteti. To pa se nama ni posrečilo, in sicer zaradi brezobzirnosti šoferja. Ko sva ga s signali opozarjala, da ga nameravava prehiteti, je zavil na skrajno levo stran ceste in nama kot v posmeh mahal z roko. Očitno se je norčeval.

Tako je oviral tudi druga vozila in osebne avtomobile. Kmalu za Hrušico naju je namreč dohitel »Fiat 1100« s kranjsko registracijo. Midva sva se umaknila, da naju je nemoteno prehitel. Ko pa je prehiteval že omenjeni tovornjak, se je moral umakniti na skrajni levi rob cestišča, tako da je prišel v zelo kritično situacijo, ker je bila cesta mokra in nagnjena na levo. Le malo je manjkalo, da se ni prevrnil. Tovornjak je tudi potem vozil po levi in v cik-caku. Vozil je s hitrostjo 40—45 kilometrov in naju ni pustil, da bi ga prehitela.

Najodločneje grajava tega voznika še posebno sedaj, ko se zahteva, da vsak voznik čimbolj skrbi za varnost prometa. Naj raje pusti šoferski poklic! Tako početje ne sodi v cestni promet in tak brezobziren šofer ne za volan.

Marjan Krivec
in
Ivan Cepič,
Jesenice

Nevarni »Biri«

Tovariš urednik,

vsako kopalno sezono terjajo ptujski »Biri« žrtev, navadno mladega človeka, ki ga je poletno sonce zvabilo v naravne bazene dravskih voda. Ptuj ima namreč eno samo kopališče, ki je premajhno za sedanje ptujsko prebivavstvo, saj je bazen zelo majhen. Zato se številna mladina, za katero ni prostora v kopališču, napoti v nevarne in zahrbtne »Bire«. Mislim, da bi morali zaradi vsakoletnih nesreč v Ptuju nekaj ukreniti, mislim skratka, da bi morali v »Bireh« kopanje prepovedati. Hkrati bi bilo treba v Ptuju zgraditi večje kopališče, kot je dosedanje, da bi nudilo dovolj prostora vsem kopalcem.

Bogdan Roškar,
Ptuj
Ljutomerska 21

Poskus vraščanja sodobne arhitekture v staro mestno za zidavo. Na sliki: Prehransko središče na Cankarjevem trgu v Škofji Loki. Foto: Z. Deniša

Gostišča naj se ne ozirajo na vreme

Novi obrati podjetja Vino Gorica bodo omogočili boljšo oskrbo

Turistična sezona je pospešila potrošnjo raznih osvežujočih pijač. Ko so odprli cesto čez Vršič in se je promet primerno povečal, se je zgodilo, da jih posamezna gostišča niso imela dovolj na zalogi. Gostje so negodovali, gostinci pa se opravičevali, češ da jim podjetje Vino Gorica ne pošilja pijač redno. Podjetje tega ne zanika, meni pa, da so krivi gostinci sami, ki ne nabavljajo dovolj, ker se ravnajo po vremenu in naročajo pijače nekako po gibanju barometra. Ko pa posije toplo sonce, so v zadregi, ker ne morejo ustreči gostom. Resnica bo nekje na sredi. Kolektiv podjetja Vino Gorica se je letos skrbneje pripravil na oskrbovanje in povečan zmogljivosti. V četrtek, dne 28. junija, so v Novi Gorici odprli nov obrat z vsemi pomožnimi skladišči, in to sodobno urejeno vinsko komercialno klet (skladiščni kleti imajo v vinsko proizvodnih centrih na Dornberku na Vipavskem in v Vipolžah v Brdih), skladišče za mineralne vode in likerje, pretakalnico in polnilnico piva ter obrat za izdelavo oranžad in sifona. Prej so bili posamezni obrati v petih različnih hišah, prostori pa so bili neprimerni. Sedanji enoten obrat so zgradili sami. Ko bo delo steklo normalno, računajo, da bodo postopoma znižali stroške poslovanja za 10 do 15 odstotkov. S tovornjakov vsak dan prevažajo po okraju najrazličnejše pijače. Po potrebi najemajo še druga vozila. V določenih dneh prevažajo na določenih progah, o čemer so gostinci obveščeni. Gostinci telefonično naroče pijače, potem pa jih včasih ne prevzamejo; čez dva ali tri dni pa sporočajo, da jim jih je zmanjkalo.

Pomanjkanje pijač med gosti ustvarja slab vtis in nevoljo. Gostišča si bi morala zagotoviti večje zaloge zlasti tistih pijač, ki so lahko dalj časa vskladiščena: mineralne vode, razni sadni sokovi, vino pa tudi oranžade in kokta. Ob občinskem prazniku v Bovcu, 17. junija, je kolektiv podjetja Vino Gorica, obrat iz Mosta na Soči, poskrbel že dva dni prej za dobro oskrbo gostišč. Zaradi nestanovitnega vremena pa so gostinci prevzeli le manjše količine pijač. Za praznik, ko se je obetal lep sončni dan, so sami ponovno poslali v Bovec po pijače, ki so jih prejšnja dva dni morali voziti nazaj. Kljub temu je bilo slišati, da je proti večeru nekaterih že zmanjkalo.

Z večjo prizadevnostjo bi kolektiv Vino Gorica lahko še izboljšal oskrbovanje. Predvsem bi bilo zaželeno, da bi njegovi uslužbenci, ki oskrbujejo manjša gostišča, uslužbence teh gostišč tudi podučili, kako naj hranijo in uskladiščijo pijače. To so drobne pomanjkljivosti, ki pa velikokrat vplivajo na goste. —jp.

● KAMNIK

Pozornost tudi objektivnim težavam

Delovni kolektivi v kamniški občini so letos zelo povečali prizadevanja za večji izvoz svojih izdelkov. To priča tudi podatek, da je letos izvoz presegel lanskoletnega v enakem obdobju že za dobro četrtino. Zlasti lepe uspehe imata pri izvozu tovarni Usnja in Stol. Prva je letos povečala vrednost izvoženih izdelkov za 45 odstotkov, druga pa je v petih mesecih letos presegla lansko realizacijo v istem obdobju za 36 odstotkov.

Že teh nekaj podatkov zadostuje za trditev, da kamniški kolektivi s prizadevnostjo vključujejo svojo proizvodnjo v mednarodni trg. Številne razprave o problemih izvoza pa kažejo, da kolektivi ne jemljejo izvoza kot neko kampanjsko akcijo, pač pa vidijo v njem perspektivo gospodarjenja v prihodnjih letih.

Zaradi tega pa so po kolektivih čedalje pogosteje na rešetu subjektivne in objektivne težave, ki negativno vplivajo na solidno poslovanje s tujimi kupci.

V zadnjem času je na sejah samoupravnih organov, občinskih posvetih o gospodarstvu in drugod v zvezi z izvozom slišati precej pripomb na račun dolgega čakanja na devize za uvoz reprodukcijskega materiala, ki ga ni mogoče dobiti doma. Menijo, da banke prepočasi nakazujejo devizna sredstva, čemur pa se pogosto pridruži še carinski postopek, ki predolgo zadrži prepotrebne surovine. Vse to pa močno vpliva na dobavne roke, marsikdaj zaradi tega trpi tudi kvaliteta, močno pa je s tem omajana solidnost poslovanja. Težave pri uvozu reprodukcijskega materiala so imeli zadnje čase zlasti v tovarni Svilanit.

Delovni kolektiv tovarne usnja, ki je dosegel letos lepe uspehe pri izvozu svojih izdelkov na ameriški trg, se že dalj časa vprašuje, kako domačo mesno industrijo pripraviti do tega, da bi začela odirati prašiče. »Sljeme« v Zagrebu pusti vso kožo na slanini, »Emona« v Zalogu pa menda odira le 20 odstotkov prašičev.

Kot kaže se ta kolektiv zelo prizadeva, da bi z domačim reprodukcijskim materialom prihranil čimveč sredstev. Prav sedaj strokovnjaki tovarne usnja in strokovnjaki podjetja Aero iz Celja proučujejo izdelovanje barv za usnje, ki so jih morali doslej uvažati. F. S.

V ljubljanskem okraju 14 društev traktoristov

Na nedavni seji sta Kmetijsko-tehnična komisija pri okrajnem odboru Ljudske tehnike ter Društvo traktoristov in kmetijskih strojnikov ljubljanskega okraja razpravljala o ustanovitvi novih društev traktoristov in strojnikov pri kmetijskih zadrugah po občinah, o izobraževanju in občin. tekmovanjih traktoristov.

Pobudo za ustanovitev novih društev je dal okrajni odbor Ljudske tehnike. Pri delu okrajnega društva traktoristov se je pokazalo, da zaradi prevelikega okrajnega območja in slabe povezave s terenom delo ni bilo tako uspešno. V ljubljanskem okrajU bo skupno 14 novih društev, od katerih je bilo doslej pet že ustanovljenih. Najpomembnejša naloga društev pa bo skrb za strokovno izpopolnjevanje članov. Na tečajih in predavanjih se bodo seznanili z upravljanjem novih strojev v kmetijstvu.

Društva naj pritegnejo k sodelovanju tudi kmečko mladino in šolarje. Zato bodo na vseh osemletkah ustanovila sekcije mladih traktoristov. I. C.

Zlata jubilanta iz Dola pri Hrastniku

Danes se je Vitko Jurko iz Dola pri Hrastniku spet povzpel na markanten vrh.

Kdor ga pozna, bo rad verjel, saj je komaj pred dobrim letom stal na vrhu Triglava.

Današnji vrh bo doživel kar doma, v družinskem krogu, s svojo življenjsko spremljevalko — visok vrh že lahko imenujemo jubilej, ki ga proslavlja skupaj s svojo ženo. Letošnji 6. julij je spomin na 50 let njunega skupnega življenja — zlata poroka.

1908. leta je začel mlad fant — kdo bi mogel danes trditi, da je čili večni mladenič star — učiteljevanje na Dolu pri Hrastniku, kjer je bila njegova žena že leto pred njim učiteljica. Ne vzgaja samo v šoli, tudi zunaj učilnice je vzgojitelj — sadjar. Učencem pokaže pot v Zasavske hribe, ki so mu tako pri srcu.

Po vojni je že v pokoju, toda življenja je v njem še vedno na pretek. Vrsto let je predsednik TD Partizan, še danes tajnik in propagandist planinskega društva. Planinski vodnik po Zasavskih hribih — knjižica je plod neutrudnega dela zadnjih let — je pripravljen prav za jubilej. —m

Prdobitev za maloobmejni promet

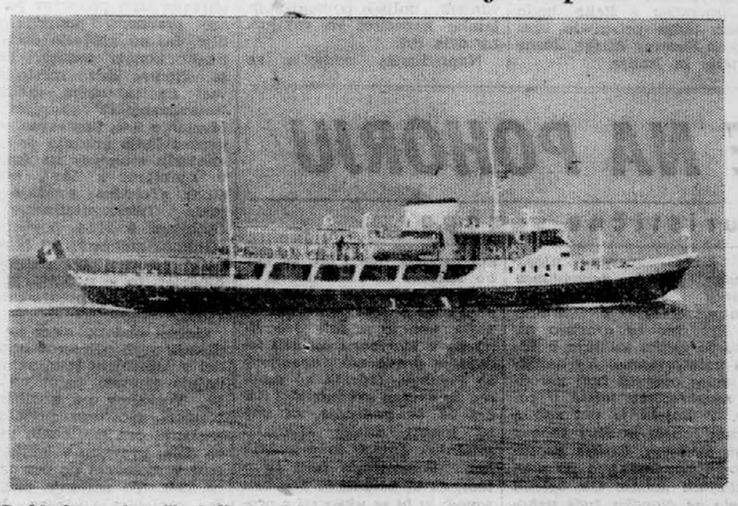

Prebivalcem ob naši obali sta dobro znana stara italijanska parnika »Vettor Pisani« in »Monfalcone«, ki vozita že vsa leta od tržaškega sporazuma o maloobmejnem prometu sem na progah med Trstom in našimi obalnimi mesti tja do Novigrada. Oba bosta šla kmalu v pokoj. Tržaško podjetje »Navigazione Alto Adriatico« je namreč zgradilo dve novi ladji (»Ambriabello« in »Dioneo«), ki imata vsaka po dva stroja po 650 KM in zmoreta hitrost do 16 vozlov. Prve dni julija bo ena izmed obeh nadomestila parnik »Monfalcone« na progi Trst—Koper—Piran—Umag—Novigrad in enkrat na teden do Pulja. Po naročilu istega tržaškega podjetja bo kmalu dograjena še večja in hitrejša motorna ladja za daljše proge ob naši obali. Na sliki: »Dionea« na eni izmed številnih poskusnih voženj pri Piranu. Foto: Frenk

● KOPER

Izpolnjevanje novih predpisov

Od 77 podjetij, zavodov in ustanov v koprski komuni je dokumentacijo o analizi poslovanja v lanskem letu občinski komisiji za izvajanje predpisov o delitvi čistega dohodka pravočasno poslalo 44 podjetij oz. ustanov; petim je komisija rok iz utemeljenih razlogov podaljšala do 10. junija.

Če bi sodili po teh golih številkah, bi morali biti zaskrbljeni. Vendar ni tako hudo! Pri tistih 28 podjetjih, ki so rok zamudila, gre za manjše delavnice in pavšalīste, katerih bruto produkt znaša le nekaj odstotkov bruto produkta vseh podjetij oz. zavodov v komuni.

Ima pa občinska komisija težave s poročili o delu komisij, ki v podjetjih in zavodih pripravljajo pravilnike o delitvi čistega dohodka in osebnega dohodka. Za te je rok 30. junij. Na sestankih s predstavniki podjetij in zavodov, ki jih je komisija organizirala od 9. do 15. maja, so se vsi obvezali, da bodo o delu v podjetju poročali vsako soboto. Doslej pa je poročalo samo 17 podjetij oz. zavodov, vsem drugim dana obljuba očitno ni mar! Kako naj komisija uspešno pomaga, če ne zve, kako napreduje delo v podjetjih, sama pa vseh dejansko ne more redno obiskovati!

Povejmo še, da si komisija prizadeva pomagati, kdor si te pomoči želi. V gospodarskem oddelku občine sta strokovni uslužbenec in en član komisije nenehno na voljo vsem, ki si žele informacij ali pojasnil. Te pripravljenosti se je doslej poslužilo 65 predstavnikov komisij iz podjetij, direktorjev in strokovnih uslužbencev. Taki neposredni stiki so zelo koristni, saj konkretno razčiščevanje problemov bogati prakso in olajšuje delo drugim podjetjem, kjer imajo podobna nejasna vprašanja.

F. M.

HITRO PRIPRAVLJENO KOSILO

DROBNJAKOV KROMPIR V BELI OMAKI, ČESNJEV PEČENJAK

Krompir: kilogram novega krompirja, košček margarine (ali presnega masla), polna žlica moke, pol litra vode, četrt litra mleka, sol, žlica limoninega soka, žlica drobno zrezanega drobnjaka.

Kuhan krompir olupimo in zrežemo na tanke lističe. Iz maščobe in moke naredimo bledo rumeno prežganje, ki ga zalijemo z vodo in mlekom. Solimo, odišavimo z limoninim sokom in vložimo v pripravljeni krompir. Ko prevre, potresemo še z drobnjakom.

Pečenjak: 30 dkg ovsenih kosmičev, pol litra mleka, štiri jajca, sol, 50 dkg češenj, mast za pečenje, sladkor in cimet za posipanje.

Kosmiče lahko že zjutraj polijemo z mlekom. Malo pred pečenjem jih solimo in zmešamo z rumenjaki. Potem naredimo iz beljakov zelo trd sneg, ki ga rahlo zamešamo med kosmiče. Nazadnje dodamo še češnje, ki smo jim prej odstranili koščice. Maščobo močno razgrejemo, preden vsujemo vanjo za prst debelo testa. Ko pečenjak po eni strani porumeni, ga z vilicami obrnemo in spečemo še po drugi strani. Pečenega z vilicami razdrobimo in potresemo s sladkorjem in cimetom.

● MIRNA PEČ

VOLIVCI SO ZBOROVALI

V nedeljo, 1. julija so zborovali mirnopeški volivci. Po poročilih predsednika krajevnega odbora, zastopnika KZ in predsednika poravnalnega sveta so razpravljali o problematiki kraja. Poudarek razprave je bil na kmetijstvu in kooperaciji s KZ. Nadalje so govorili o gradnjah komunalnih objektov, pred zaključkom pa so izvolili še nov poravnalni svet, ker je prejšnjemu potekla mandatna doba. —cj—

K ČLANKU:

»30 do 40 milijonov neplačanih najemnin v koprski komuni«

Pod gornjim naslovom je bil v DELU dne 15. 6. t. l. objavljen članek o neplačanih najemninah v koprski komuni. Ta članek ni do podrobnosti analiziral vzrokov in krivcev tega stanja, zato svet stanovanjskih skupnosti Koper meni, da je treba o tem bravce podrobneje seznaniti.

Stanovanjske skupnosti Koper že od ustanovitve dalje zasledujejo pereč problem nerednega plačevanja stanarin in najemnin. To je povsem razumljivo, če vemo, da so odstotki teh najemnin — kolikor so namenjeni stanovanjskim skupnostim — njen edini vir dohodkov. Že od leta 1960 dalje urgiramo rešitev tega problema. Tako smo v letu 1960 dali pobudo za posvetovanje z organi občine in komunalne banke. Sklep tega posvetovanja je bil, da bo komunalna banka izterjevala zaostalo neplačano članarino in stanarino, istočasno pa vsaj mesečno enkrat obveščala pristojni organ občine. Komunalna banka pa te obveznosti ni izpolnila. Zamudnikom je odposlala le nekaj opominov, nato pa tudi s tem prenehala. Na pobudo tajništva stanovanjskih skupnosti je v letu 1961 ponovno prišlo do posvetovanja med predstavniki občine in Narodne banke. Tudi ob tem posvetu so bili storjeni le začetni koraki. Sveti stanovanjskih skupnosti so o tem razpravljali skoraj na vsaki svoji seji, po brezplodni razpravi pa ta problem dali na zbore volivcev. Zbori volivcev so tako stanje brez dvoma upravičeno grajali in zahtevali takojšnje ukrepanje.

Tajništvo stanovanjskih skupnosti vodi finančno poslovanje le za cca 80 hišnih svetov — in ne za 250 hišnih svetov, kot stoji v članku. Povedati pa je treba, da stanovanjske skupnosti niso pooblaščene za izterjavo, ker imajo le pravico, da kot družbena organizacija urgirajo rešitev tega perečega problema.

Po mnenju svetov stanovanjskih skupnosti občine Koper bo mogoče urediti ta problem,

1. če občinski ljudski odbor takoj reši vprašanje lastništva stanovanjskih zgradb ter imenuje upravitelje oziroma oskrbnike za tiste stanovanjske zgradbe, ki nimajo zakonitih pogojev za ustanovitev hišnih svetov;

2. da Narodna banka vodi točno evidenco o vplačani najemnini in stanarini, da o tem redno obvešča pristojni občinski organ oziroma pooblaščenca za izterjavo, da ne zadržuje vplačanih najemnin in stanarin na prehodnem računu — kot do sedaj tudi po več mesecev — in da te redno razdeljuje na odgovarjajoče sklade;

Sveti stanovanjskih skupnosti so mnenja, da bi izterjavo lahko organizirali v okviru tajništva stanovanjskih skupnosti. Kolikor obč. ljudski odbor meni, da je potrebno in upravičeno, naj izda tozadevno pooblastilo in nudi ustrezne pogoje.

Stanovanjske skupnosti občine Koper

DELO naročite na Vaš poštniški naslov

● MIREN PRI GORICI

KOLEKTIVNO IZDELAN MOZAIK

Ob zaključku šolske razstave v Mirnu so na obeh straneh vhoda v šolo vzidali mozaik z motivom šolske dejavnosti in otroških iger. Mozaik so izdelali šolski otroci iz 280.000 raznobarvnih kamenčkov, ki so jih nabrali na Krasu ter na obali Soče in Vipave. To je edinstven primer v Sloveniji in morda celo v državi, saj so šolski otroci v sklopu likovnega pouka ustvarili veliko kolektivno delo, ki ima nedvomno tudi umetniško vrednost. Na razstavi so prikazali več kolektivno izdelanih slik. Na tej šoli, kjer nimajo ustreznih prostorov in potrebnega orodja, so tehnični pouk povezali z likovnim, kar se je pokazalo v delih učencev. —jp

Beseda o etiketah

Z obiska v Volčjem potoku

Najprej me je mimogrede zanimalo, kdo vse so ljudje in po kaj pravzaprav prihajajo v arboretum v Volčjem potoku. Na prvo vprašanje sem si odgovoril s tem, da sem tu in tam povpraševal in tako skušal spoznati strukturo obiskovalcev. Čudil sem se velikemu številu mladih delavcev iz okoliških krajev. Zanje pomeni obisk v Volčjem potoku predvsem sprehod v urejeno naravo, v svet, ki je povsem različen od onega ob strojih. Vedo in čutijo, da je tukaj vir zdravja in lepote. Skratka, zanje je to kulturna rekreacija.

Drugi del obiskovalcev, med katerimi so mladi in starejši, pa ima z obiskom še drugačne namene. Skrbno ogledujejo rastline, skupine rastlin, vsaka sprememba jim je znana. Ustavljajo se pri novih tvorbah ter se pogovarjajo o onih, ki jih ni več. To so, rekel bi, stalni obiskovalci, ki se veselijo vsakega napredka, ki pa tu in tam tudi godrnjajo.

Zanimivo je prisluhniti družinskim obiskovalcem. Očetje in matere imajo vlogo učiteljev, kajti nenehno morajo odgovarjati na vprašanja: kako se imenuje ta rastlina, od kod so jo prinesli, čemu služi in še in še. Videl in čutil sem, kako so ti »domači profesorji« v zadregi. Ko bi bile rastline vsaj etikirane — razločno etikirane — sem si mislil in tako tudi slišal od vseh strani. Ob tem so šle moje želje še dalje: ko bi imeli poleg etiket še priročnik z najosnovnejšimi podatki o teh rastlinah. Toda to so samo želje, porojene ob trenutni potrebi.

Večkrat grem tja in vidi se, da si v arboretumu prizadevajo, da bi rastline označili. Vendar to delo še zdaleč ni popolno. Mnoge etikete so slabo vidne ali slabo čitljive. Še več pa je takih rastlin, ki etiket sploh nimajo. Tako je izobraževalni namen arboretuma za široko publiko, pa tudi za posameznike, ki se posebej zanimajo, močno okrnjen. Seveda, nam obiskovalcem je kaj lahko godrnjati. Problem etiketiranja pa je raznolik in zahteven. Zelo zahtevno je na primer identificiranje tistih rastlin, katerih imena niso povsem znana. Nadalje izbira materiala za etikete, način pisanja, nameščanja — na ali ob rastline, vse te stvari so problematične. In to povsod po svetu. Lesene, kovinske in porcelanaste etikete so bodisi drage ali pa ne odgovarjajo namenu. In ko so etikete napisane ter nameščene, delo še ni pri kraju. Potrebno je redno obnavljanje, prestavljanje (rastline rastejo) in čuvanje etiket pri oskrbovalnem delu. Seveda pa vse to ne pomeni, da bi moralo etiketiranje v Volčjem potoku tako počasi napredovati.

Arboretum v Volčjem potoku sem z besedami o etiketah hotel opozoriti na pomembnost le-teh in na vse bolj zahtevne obiskovalce, ki si med drugim željo tudi vedeti, kaj gledajo. Obenem pa sem hotel opozoriti tudi obiskovalce, da to le ni tako preprosto delo. Arboretum je lep in zanimiv tak, kakršen je. Toda zakaj ne bi bil zanimivejši in poučnejši. J. Strgar

Naš fotozapisek

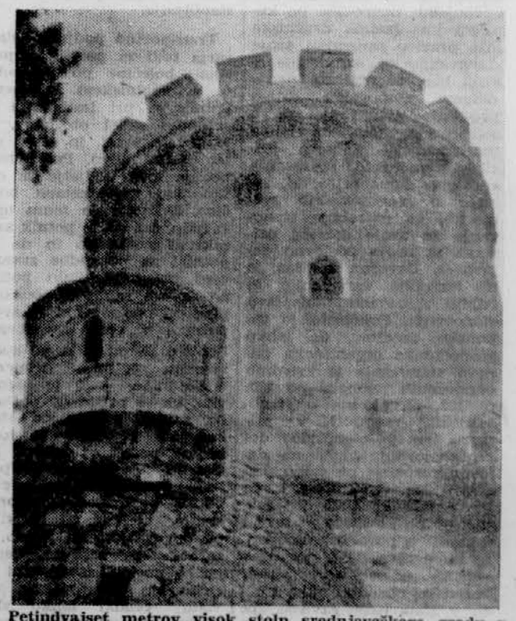

Petindvajset metrov visok stolp srednjeveškega gradu v Braniku, ki se je ohranil do današnjih dni. Tudi razvaline v zadnji vojni porušenega gradu so sedaj pričeli obnavljati. Kulturno zgodovinski spomenik bo postal pomembna turistična postojanka. Foto: Perat

DELO

Nadaljevanje s 1. strani

Proslave dneva borca

slavnega šiptarskega partizanskega odreda »Zejnel Aidini« Fadil Hodža. Le-ta je v svojem govoru podaril, da so Šiptarji, Srbi, Črnogorci in Turki iz Kosova in Metohije, ki sta jih skupna borba in revolucija združili z ostalimi narodi Jugoslavije, mnogo pripomogli k osvoboditvi domovine. Nato je spregovoril še o aktualnih nalogah v gospodarstvu in družbenem življenju nasploh.

Po zborovanju so na zgradbi osnovne šole v Sojevu odkrili spominsko ploščo padlim borcem iz tega kraja.

S polaganjem vencev in cvetja na partizanske grobove, grobnice in spomenike, odkrivanjem spominskih kipov in partizanskimi pohodi so tudi v Makedoniji svečano proslavili dan borca.

V Liverovićih blizu Nikšića so na praznični dan slovesno pokopali posmrtne ostanke narodnega heroja Petra Jovanovića, komandanta mladinskega črnogorskega bataljona, ki je padel leta 1942 blizu Bosanskega Petrovca in njegovega brata Radivoja, hrabrega borca Pete proletarske črnogorske brigade, ki je junaško padel blizu rojstne hiše leta 1942. Slovesnosti je prisostvovalo 10.000 prebivalcev Nikšića.

Na Tjentištu so proslavili hkrati dan borca in 19-letnico slavne bitke na Sutjeski. Zborovanja se je udeležilo kakih 4000 ljudi iz vasi izpod Kozare, Goražda in Gacka in brigadirji, ki bodo sodelovali na letošnji tamošnji delovni akciji.

Na zborovanju je govoril član Izvršnega komiteja CK ZK BiH Vlado Šegrt, ki je dejal, da je bila bitka na Sutjeski izrednega pomena za nadaljnji razvoj narodnoosvobodilne borbe ter naglasil, da bo postalo Tjentište, potem ko ga bodo uredili in obnovili spomenike znanim in neznanim padlim borcem mladinski center, kjer se bo še dalje krepilo bratstvo in enotnost naših narodov.

●●

Sindikati podpirajo Goularta

gresivne stranke. O tem predlogu kot tudi o morebitni sestavi nove vlade naj bi se predsednik Goulart in voditelji večinskih strank še razgovarjali in je položaj za zdaj popolnoma negotov.

General Osvino Alvez poudarja v svoji davišnji izjavi, v kateri je razglasil pripravljenost prve armade, da pričakuje ukazov predsednika Goularta glede vzdrževanja reda. Poveljstvo prve armade v Riu de Janeiro, druge v Sao Paulu in tretje, ki je najmočnejša na skrajnem jugu, v državi Rio Grande do Sul.

V Braziliji se je opolnoči začela 24-urna splošna stavka delavcev, ki so jo razglasili sindikati in s katero zahtevajo, da je treba vladno krizo urediti z ustanovitvijo »demokratične in nacionalistične vlade«, to je vlade, ki bi utrdila neodvisno zunanjo politiko, izvedla agrarno in druge notranje reforme in zboljšala položaj ljudskih množic, prizadetih spričo inflacije ter pomanjkanja živil in draginje. Stavka je povsem ohromila življenje v Riu de Janeiro. To je doslej najbolj množična politična stavka brazilskih delavcev.

Potem ko je Andrade odstopil, je predsednik Goulart sinoči pozval sindikate, naj prekličejo stavko, ker da je postala nepotrebna. Sindikalni voditelji pa so sklenili ostati pri svojem sklepu, meneč, da bi lahko vplivali na nadaljnji razvoj in ureditev krize. Sindikati si prizadevajo vplivati na predsednika, ki ga podpirajo, da bi na pogajanjih s konservativno večino v Kongresu privolil v čim manj koncesij. Svoje zahteve glede ustanovitve nove vlade bodo sindikalni voditelji sporočili še danes Goulartu, ki je povabil voditelje stavke na razgovore v Brasilijo.

Stavkajoči računajo s podporo ogromne večine sindikalnih organizacij v vsej državi. Vodilno vlogo pa imajo Nacionalna konfederacija industrijskih delavcev in tako imenovana Zveza enotnosti nacionalnih sindikatov železničarjev, pomorskih in pristaniških delavcev. V vsej državi je praktično ustavljen ves promet, tudi letalski. Po vesteh iz notranjosti dežele je stavka zlasti uspešna v državi Rio Grande do Sul, katere guverner Brizzola je podprl sklep sindikalnih voditeljev, prav tako pa tudi na severovzhodu in v največjem brazilskem pristanišču Santos.

●●●

Problemi razorožitve

nih zunanjih znamenj vzdušja nezaupanja in vztrajnega izvajanja politike sile.

V zadnjem času, piše dr. Ivekovič, prihaja vedno bolj do izraza zamisel o uresničitvi delnih ukrepov na področju razorožitve. V tej smeri se v odboru osemnajstorice odvija zelo konstruktivna dejavnost nevezanih držav. Nevezane države so se pokazale v delu odbora osemnajstorice kot konstruktiven faktor, ki lahko olajša sporazum med velikimi državami.

Ko poudarja, da je bilo med Sovjetsko zvezo in ZDA doseženo soglasje o proučitvi delnih ukrepov, ki bi lahko prispevali k zmanjšanju mednarodne napetosti, v članku omenja preprečevanje nadaljnjega širjenja jedrske oborožitve, vzpostavljenje brezatomskih področij v centralni Evropi ter sklenitvi nenapadalnega pakta med državami NATO in Varšavske zveze. Dr Ivekovič nadalje poudarja, da postaja združevanje vseh ljudi dobre vole vedno bolj odločujoč faktor ter na koncu izraža prepričanje, da bo enotnost ljudi dobre volje dala pozitivne rezultate tudi na področju razorožitve, četudi bi ti rezultati bili v prvi etapi delni in nepopolni.

Razširitev seznama proizvodov za uvoz z restriktivnim dovoljenjem

Beograd, 5. jul. (Tanjug). Državni sekretar za zunanjo trgovino je spremenil odlok o določanju blaga, ki se uvaža na podlagi restriktivnega dovoljenja. Po teh spremembah je prišlo v seznam restriktivnega uvoza še 12 vrst proizvodov. Blago, ki je v seznamu restriktivnega uvoza, se sme kupovati v tujini samo z dovoljenjem državnega sekretariata za zunanjo trgovino.

Po spremenjenem odloku so prišli v seznam restriktivnega uvoza še gradbeni stroji, naprave in stroji za mlinsko industrijo, stroji za geološka vrtanja, električni generatorji, električni rotacijski stroji, transformatorji, vse vrste akumulatorjev, razen akumulatorjev za fotoaparate, razvodne in komandne oplemenitene table, oplemeniteni komandni pulti, kondenzatorji ter stroji za industrijo usnja in gume.

Sprejem italijanskih socialistov

Celje, 5. jul. Štiričlansko delegacijo pokrajinskega vodstva Socialistične stranke Italije iz Torina, ki se mudi na obisku v celjskem okraju in jo vodi sekretar Dossio Andrea, je sprejel popoldne predsednik OLO Celje Miran Cvenk. V razgovoru so se italijanski socialisti zanimali za komunalno ureditev, delo ljudskih odborov in funkcioniranje ter financiranje posameznih služb.

F. K.

ZAKLJUČEN KONGRES LJUDSKIH SIL ZAR

Organizacijska načela unije

Na zadnji plenarni seji je predsednik Naser govoril o obveznostih in odgovornosti članov Arabske socialistične unije – Sprejeli so predlog o formiranju začasnega vrhovnega izvršnega odbora – Kongres bo oktobra

KAIRO, 5. julija. (Tanjug.) — Narodni kogres ljudskih sil ZAR je sinoči zaključil delo. Predsednik Naser je posvetil zaključni govor na kongresu ustanovitvi Arabske socialistične unije. Govoril je o njeni vlogi, obveznostih in odgovornostih ter o popolni voljenosti vseh njenih organov. Kongres je sprejel predlog predsednika Naserja, naj bi osnovali začasni vrhovni izvršni odbor za ustanovitev nove politične organizacije.

Vrhovni izvršni odbor naj bi določil volilno proceduro ter pripravil osnutek programa in statuta Arabske socialistične unije. Kongres unije naj bi bil letos v oktobru.

»Čaka nas zelo odgovorna in delikatna naloga,« je poudaril predsednik Naser. »Pri izpolnjevanju te naloge moramo dosledno upoštevati izkušnje, ki smo si jih pridobili v dosedanjih poskusih ustanavljanja množičnih političnih organizacij v naši državi.«

Predsednik Naser je govoril o izkušnjah iz ustanavljanja in dela dveh oblik nacionalne unije v letih 1957 in 1959. Rekel je, da ti organizaciji nista izražali politične enotnosti in nista bili revolucionarni politični skupnosti. Zato in pa tudi zaradi vrste drugih slabosti odbori nacionalne unije niso bili povezani z ljudskim množicami. Ostro je kritiziral favoriziranje ter nedelavnost in otopelost imenovanih odborov kot tudi pojave, da se negativni, reakcionarni elementi vtihotapljajo v organizacijo. Nova politična organizacija — je poudaril Naser — ne sme biti nobena platforma za privilegije in olajšave, marveč aktivna sila v službi revolucije, organizacija, ki se najglobje zaveda svojih dolžnosti in nalog in si je v svesti poti, sredstev in pogojev, v katerih naj izpolni svoje naloge.

»So ljudje,« je nadaljeval predsednik Naser, »ki vse svoje življenje in delo posvečajo revolucionarnemu boju in boju za blaginjo skupnosti. So pa tudi takšni, ki jim je mar zgolj samih sebe in svojih sebičnih koristi. Ne moremo jih sprejeti in jih ne bomo sprejeli med člane socialistične unije. Člani socialistične unije so lahko samo delovni, aktivni ljudje, za negativne elemente pa ni prostora v novi organizaciji.«

Ko je Naser govoril o načelu voljenosti, metodi izbiranja in o aktivnosti članov nove organizacije, je poudaril, da postanejo sklepi večine v novi organizaciji obvezni za vse, tisti, ki ostanejo v manjšini, pa imajo vso pravico povedati svoje mnenje in se zanj boriti, toda morajo se pokoravati sklepu večine. »Vsak član organizacije mora imeti pred očmi, da se javni splošni interesi dvigajo nad osebne in privatne in nihče se nikoli ne sme imeti za vzvišenega nad tistimi, ki jih zastopa«

Predsednik Naser je povedal, da bodo imele mladinske in ženske organizacije posebne statute, da pa bodo kot kolektivni člani vključene v Arabsko socialistično unijo.

»Naša nova politična organizacija ni podobna organizacijam starih političnih strank. Naša organizacija je ena sama in enotna za vso državo. Ta organizacija je izraz nacionalne enotnosti ter je borbeni kažipot k uresničitvi ciljev revolucionarnega razvoja ter izgradnje države in naroda. V našo organizacijo lahko stopi vsak pošten, aktiven ter revolucionarnim ciljem in stremljenjem podvržen državljan naše države. Nihče pa ne more postati član Arabske socialistične unije po svoji funkciji in položaju.« »Vsi člani unije,« je zaključil predsednik ZAR, »morajo biti voljeni.«

Na koncu sinočnje plenarne seje je kongres sprejel predlog o formiranju začasnega vrhovnega izvršnega odbora za ustanovitev Arabske socialistične unije.

JUGOSLOVANSKA GOSPODARSKA DELEGACIJA V MOSKVI. Anastas Mikojan, namestnik predsednika ministrskega sveta ZSSR in Mijalko Todorović, podpredsednik ZIS s svojimi sodelavci pred začetkom razgovorov o razširitvi gospodarskega sodelovanja med obema državama.

OBVESTILO JUGOSLOVANSKE INVESTICIJSKE BANKE

Znižanje tarife bančnih provizij

BEOGRAD, 5. julija. (Tanjug.) Jugoslovanska investicijska banka je objavila danes poročilo o znižanju tarife provizij, ki jih pobira v svojem poslovanju. Z nedavno reorganizacijo, je rečeno v sporočilu, je Jugoslovanska investicijska banka skrčila svoje omrežje na devet poslovnih enot od skupnih 27, kolikor jih je bilo pred reorganizacijo. Ta, kakor tudi drugi ukrepi, storjeni za znižanje stroškov poslovanja, so omogočili, da posluje zdaj banka s približno 500 uslužbenci manj.

Upravni odbor Jugoslovanske investicijske banke je na seji 28. junija sprejel sklep o znižanju provizij in plačil za bančne storitve za naslednje posle:

za kreditiranje komunalnih bank — provizija je znižana od 5 na 2‰ letno;

za kreditiranje gospodarskih in drugih organizacij za obratna sredstva in druge namene razen investicij je provizija znižana od 1% na 3‰ letno;

za kreditiranje in financiranje gospodarskih investicij za osnovna sredstva z obveznostjo odplačila in brez te obveznosti, je provizija določena po partijah kredita v izkoriščanju: za izkoriščenje v tekočem letu je znižana od 5 na 2‰; za izkoriščanje iz lanskega leta pa zvišana od 1.5 na 2‰; po partijah v odplačevanju in partijah dospelih obveznosti (za razporejene, a neplačane anuitete) pa je provizija znižana od 1.5 na 1‰ letno;

za odobravanje kreditov za stalna obratna sredstva, je provizija znižana od 2 na 1‰ letno;

za prodajo deviz za uvoz opreme — je provizija znižana od 3 na 1‰;

za komercialno soglasje za uvoz opreme je provizija znižana od 2 na 1‰;

za inozemske garancije nostro, če so krite, je provizija znižana od 2‰ četrtletno na 1‰ ,in sicer od dneva izdaje menic do dneva, ko garancija ugasne. Od dneva izdaje nostro garancije do dneva izdaje menic bo banka pobirala, kakor doslej 2‰ četrtletno od zneska veljavne garancije.

Istočasno je banka sklenila, da bo za izdajanje garancij za zagotovitev plačila po pogodbah o kreditu iz družbenih investicijskih skladov in sredstev federacije pobirala provizijo 0,1‰ letno — minimum 1000, maksimum 10.000 din.

Znižane tarifne postavke za posle kreditiranja bodo veljale od 1. januarja 1962, za druge posle pa od 1. julija 1962.

Finančni učinek, ki ga predstavlja sklep o znižanju provizij v poslovanju Jugoslovanske investicijske banke cenijo na približno 1.2 milijarde. To je velikega pomena za gospodarstvo, ker se bodo za toliko znižali stroški gospodarskih organizacij — pretežno investitorjev — uporabnikov kreditov, ki jih daje ta banka.

V prizadevanju, da bi bile provizije kar najbolj instrument za racionalnejše poslovanje v skladu z gospodarskimi gibanji, je upravni odbor Jugoslovanske investicijske banke sklenil, da bo v najkrajšem času, po periodičnem obračunu, proučil učinke in možnosti nadaljnjega znižanja tarife provizij.

Razgovori med ZSJ in CGIL

Koper, 5. jul. (Tanjug). Danes so se v Kopru nadaljevali razgovori med delegacijo Zveze sindikatov Jugoslavije in Generalno konfederacijo dela Italije (CGIL), ki so se začeli 4. julija popoldne. Na dnevnem redu so vprašanja mednarodnega sindikalnega sodelovanja, kakor tudi posledice evropske gospodarske integracije na mednarodno delavsko gibanje.

Danes sta obe delegaciji obiskali tovarno »Tomos« in občinski ljudski odbor Koper.

Delegacijo Zveze sindikatov Jugoslavije vodi sekretar Centralnega sveta Ašer Deleon, italijansko pa podsekretar v direkciji Generalne konfederacije dela Sandro Stimilli.

Razgovori se bodo nadaljevali jutri.

Otvoritev mednarodnega študentskega srečanja

Ljubljana, 5. julija. Popoldne je bila v klubu poslancev otvoritev mednarodnega študentovskega srečanja. Med drugimi so se je udeležili tudi podpredsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS dr. Joža Vilfan, sekretar Glavnega odbora SZDL Slovenije Stane Markič, predsednica CK LMS Francka Strmole, predsednik Univerzitetnega komiteja Janez Kocjančič in predsednik komisije za mednarodne zveze Univerzitetnega odbora v Ljubljani Andrej Škerlavaj. Goste je pozdravil najprej Andrej Škerlavaj, nato pa jim je Francka Strmole zaželela dobrodošlico

Resolucija jasenovških internirancev

Jasenovac, 5. julija. (Tanjug) Ob dnevu borca so se v Jasenovcu, kjer je bilo med drugo svetovno vojno eno najstrašnejših taborišč, zbrali preživeli interniranci. Potem ko so položili vence na skupne grobnice žrtev fašističnega nasilja, so udeleženci zborovanja sprejeli resolucijo, ki so jo poslali Zveznemu odboru združenja borčevskih organizacij Jugoslavije, in v kateri zahtevajo, naj vlada Zvezne republike Nemčije čimprej uredi svoje odškodninske obveze do jugoslovanskih žrtev nacizma

OBISK DELEGACIJE BRITANSKIH KOMUNALNIH DELAVCEV. Te dni se mudi na 14-dnevnem obisku v naši državi kot gost Centralnega odbora sindikata komunalnih in obrtnih delavcev Jugoslavije delegacija britanskega sindikata komunalnih delavcev. Britanski gostje so že obiskali Hrvatsko, zdaj pa se mude v Sloveniji. Na sliki: Gostje v razgovoru s predstavniki sindikata komunalnih in obrtnih delavcev Slovenije Foto: Švabić

SPOROČILO O RAZGOVORIH DE GAULLE-ADE NAUER

Krepitev zveze Pariz-Bonn

Razgovori so trajali dlje kot so predvidevali – Državnika nista uspela izravnati nesoglasij med državami NATO

PARIZ, 5. jul. (Tanjug). Francoski predsednik de Gaulle in zahodnonemški kancler Adenauer sta ugotovila »popolno soglasnost« o nemškem in berlinskem problemu, kateremu sta posvetila še posebno pozornost v razgovorih med uradnim obiskom Adenauerja v Franciji. To je poudarjeno v uradnem sporočilu, ki so ga objavili danes popoldne v Parizu o rezultatih večdnevnih razgovorov med francoskim in zahodnonemškim državnikom.

V dokumentu je poudarjeno, kakor je bilo pričakovati, nujnost »francosko-zahodnonemškega pomirjenja«. Rezultate Adenauerjevega obiska v Franciji so ocenili kot »nov dokaz« te pomiritve, ki hkrati prispeva k razvoju sodelovanja zahodnoevropskih držav in splošni krepitvi atlantske skupnosti.

De Gaulle in Adenauer sta razpravljala tudi o evropskih problemih. Še posebno sta bila zadovoljna z napredkom na področju zahodnoevropskega Skupnega tržišča. Oba državnika »izražata upanje«, da bodo sedanji bruseljski razgovori omogočili rešiti probleme, ki izhajajo iz zahteve Velike Britanije, da bi bila sprejeta v Skupni evropski trg.

V pariških krogih so ocenili francosko-zahodnonemške razgovore kot nadaljnji korak v uresničitvi tesnejšega povezovanja na relaciji Pariz—Bonn. Tu so tudi med drugim opazili, da so ti razgovori trajali dlje, kot je bilo predvideno. Opazovalci tudi ugotavljajo, da je uradno sporočilo samo načelno omenilo teme, o katerih sta se oba državnika pogovarjala.

Adenauerjev obisk v Parizu, kakor ga tukaj ocenjujejo, ni prispeval k resnejšemu napredku v urejenem odnosu med državami članicami severnoatlantskega pakta. Torej nesoglasja v NATO, ki so nabolj izrazita med Parizom in Washingtonom v zvezi z jedrsko strategijo NATO, ter med Parizom in Londonom v zvezi s sprejemom Velike Britanije v Skupni trg, ostajajo še nadalje skrb zahodnega sveta.

Elektronske »ključavnice« za rakete

Washington, 5. jul. (Reuter) Ameriški listi pišejo, da nameravajo ZDA uvesti posebne elektronske »ključavnice«, ki naj onemogočijo »nepooblaščeno in nenadzorovano« izstreljevanje raket z atomsko nabojno konico. Naprava sestoji iz elektromehanske priprave, ki omogoča izstrelitev rakete samo z določenimi radijskimi signali in z uporabo sistema elektronskih šifer, dostopnih samo pristojnemu poveljstvu.

Bidaultu odvzeli poslansko imuniteto

Pariz, 5. julija (AFP). Francoska skupščina je nocoj z 241 glasovi odvzela poslansko imuniteto Georgesu Bidaultu zaradi njegovega sodelovanja z OAS. Proti odvzemu imunitete je glasovalo 72 poslancev.

Kongres študentov medicine

Sarajevo, 5. jul. (Tanjug). V Sarajevu se je začel IV. kongres študentov medicine Jugoslavije. Kongresa se udeležuje kakih 200 študentov medicincev in stomatologov ter 80 profesorjev in docentov sarajevske in drugih medicinskih fakultet iz vse države.

Na kongresu so zlasti poudarili pomen zdravniške etike in pravilen odnos zdravnikov do družbe in bolnikov.

Telegrami

MONGOLIJA NAVEZALA DIPLOMATSKE STIKE S PAKISTANOM. — ULAN BATOR. Na predlog pakistanske vlade je vlada LR Mongolije sklenila vzpostaviti diplomatske odnose s Pakistanom na ravni veleposlaništev.

»NOVA KRITIČNA FAZA« V KONGU. — NEW YORK. Vršilec dolžnosti generalnega sekretarja OZN U Tant se je razgovarjal s kongoškim zunanjim ministrom Bombokom in svojim predstavnikom v Leopoldyillu Gardinerom. U Tant je izjavil, da je prekinitev razgovorov med Adulo in Combejem ustvarilo »novo kritično fazo«, kar narekuje potrebo, naj Varnostni svet da nove instrukcije za rešitev kongoškega problema.

USPEHI INDONEZIJSKIH PROSTOVOLJCEV. — DŽAKARTA. Agencija Antara poroča, da so indonezijski prostovoljci s pomočjo domačega prebivalstva osvobodili celo vrsto vasi v Zahodnem Irijanu. V strahu pred napadom prostovoljcev so nizozemske enote začele utrjevati dohode k mestoma Demta in Kotabaru.

IZRAELSKA PRITOŽBA PROTI JORDANIJI. — JERUZALEM. Izrael se je pritožil mešani jordansko-izraelski komisiji za premirje zaradi streljanja, ki se je vnelo predsinočnjim na meji med jordanskim in izraelskim sektorjem Jeruzalema. Dva izraelska vojaka sta bila pri tem ubita, pet državljanov pa je bilo ranjenih. Izrael trdi, da so jordanski vojaki prvi streljali na izraelsko patruljo.

NAPOVEDANA IZSTRELITEV RAKETE »ATLAS«. — MANILA. Prihodnji teden bodo iz ameriškega oporišča Vandenberg v Kaliforniji izstrelili medcelinsko balistično raketo »Atlas«, ki v nabojni konici ne bo imela razstreliva.

KRAGH POVABLJEN V ZSSR. — KOBENHAVN. Danski zunanji minister Kragh je dobil povabilo, da septembra obišče Sovjetsko zvezo. Menijo, da bo obisk v času, ko se bodo začela pogajanja za danski pristop k Skupnemu evropskemu trgu.

ŽRTVE NEURJA NA JAPONSKEM. — TOKIO. Policija je objavila, da je v hudem neurju na južnem Japonskem doslej izgubilo življenje 26 ljudi, šest ljudi pa pogrešajo.

SVETOVNO PRVENSTVO V TELOVADBI

Jugoslovanke 12.

Praga, 5. julija. (Tanjug). Na svetovnem prvenstvu v telovadbi so danes tekmovale ženske v obveznih vajah v preskoku, na bradlji, gredi in v parterju. Med 17 ekipami je prvo mesto osvojila reprezentanca Sovjetske zveze s 190,461 točk, druga je CSSR 188,562, tretja Japonska 186,861, četrta Madžarska 185,562, peta DR Nemčija 184,626, šesta Kitajska 183,795, sedma Poljska 181,726, osma Švedska 179,993, deveta Romunija 179,859, deseta ZDA 179,726, enajsta Francija 179,262, dvanajsta Jugoslavija 179,228, trinajsta Zahodna Nemčija 175,226, štirinajsta Finska 171,262, petnajsti Izrael 170,495, šestnajsta Kanada 160,693, sedemnajsta Kuba — 140,693.

Med posameznicami je prva Latinina (ZSSR) z 38,598 točkami, 2. Časlavska (CSSR) 38,333, 3. Pervuhina (ZSSR) 38,199 itd.

Naše tekmovalke so dosegle 89,61 odst. možnih točk. Najboljše so bile v preskoku, zatem pa v parterju in na bradlji, najslabše pa na gredi. Najboljša je bila Bilićeva s 36,766, nato pa Kočiševa 36,532, Pogačnikova 35,366, Antićeva 35,132 in Prusnikova 34,998.

Naši tekmovalci bodo jutri dopoldne nastopili v poljubnih vajah v preskoku, bradlji in na drogu, popoldne ob 17.30 pa v parterju, na konju in na krogih. Ta del sporeda bo prenašala Evrovizija.

ZADNJE VESTI

Prizadevanje za strnitev sil alžirske revolucije

Predsednik Benheda pozval Alžirce na delo

ALŽIR, 5. julija. (Tanjug). Kakor poroča MEN, je bila danes seja alžirske vlade. Po seji, ki je trajala 3 ure in pol, je minister za informacije Mohamed Jazid rekel, da so razpravljali o dveh glavnih vprašanjih: o notranjem položaju in o možnosti povratka Ben Bele, da bi združili napore za blaginjo Alžirije.

Ko je govoril o sestanku v Kairu med predsednikom Naserjem in Ben Belo, je Jazid v imenu vlade izrazil prepričanje, da bo predsednik Naser storil vse, kar zmore, da bi zedinili vrste alžirske revolucije. Dopisnik MEN je nadalje zvedel, da so na seji govorili o možnosti sklicanja nacionalnega kongresa, ki bi mu prisostvovali delegati vseh ljudskih slojev in FLN, na njem pa bi razpravljali o bodočnosti Alžirije po neodvisnosti.

Na drugi strani agencija naglaša, da je neenotnost v vrstah FLN zdaj »očitno dejstvo«. V poročilu agencije je rečeno, da sekcija FLN v mestu Alžiru odločno podpira začasno alžirsko vlado. Solani ljudje, ki so najvidnejši elementi v FLN, podpirajo Ben Belo, ker sodijo, da so njegova gledišča vsem blizu glede na možnost povratka imperializma v Alžirijo »v kaki drugi obliki«. Agencija dodaja, da je položaj v posameznih področjih moč oceniti takole: vzhodno področje — planina Ores, področje Orana in puščavski deli podpirajo Ben Belo in vrhovnega poveljnika alžirske armade nacionalne osvoboditve (ALN), ki ga je začasna alžirska vlada nedavno odstavila. Področje Constantina je razdeljeno in prevladujejo nasprotniki Ben Bele, medtem ko plemena Kabilije podpirajo Belkasema. Področje na zahodnih mejah poziva k enotnosti začasne alžirske vlade.

Kakor izjavljajo v neuradnih tunizijskih krogih, naj bi tuniška vlada posredovala med alžirskimi voditelji.

Premier Benheda je imel nocoj po alžirskem radiu govor, v katerem je rekel, da bo začasna vlada upravljala Alžirijo in nosila odgovornost do volitev ustavodajne skupščine in sestave nove vlade. »Naša naloga je, da branimo enotnost države in ljudstva, da očuvamo pravice, ki jih je izvojevalo ljudstvo, in onemogočimo vsakogar, ki grozi skaliti to enotnost«, je izjavil Benheda. Na koncu je pozval Alžirce, naj prenehajo manifestirati in začno normalno delo.

Z avtomobilom v Gruberjev kanal

Ljubljana, 5. jul. — Včeraj ob **9.55 je avtomobilist Viljem Kosmač** z veliko hitrostjo pripeljal po Dolenjski cesti na Karlovški most. Na zavoju je avtomobil zanesło v rob pločnika in ga odbilo v levo ograjo. Ograja močnega sunka ni zdržala, avtomobil je zdrknil v naraslo reko. Gasilci poklicne brigade so potegnili na suho poškodovan avtomobil, v katerem je bil Kosmač že mrtev.

KO JE PRIŠEL K ZAVESTI, JE POBEGNIL

Maribor, 5. jul. — Predvčerajšnjim ponoči se je v Razlagovi ulici zaletel osebni avtomobil, ki ga je vozil Slavko Potočnik, v parkirani tovornjak s prikolico. Pri nesreči se je huje poškodovala sopotnica V osebnem avtomobilu Alojzija Zelenko. Voznika je vrglo iz vozila. Obležal je na cesti nezavesten. Ko se je zavedel, je skupaj s sopotniki pobegnil. — Kasneje so ga prijeli. Voznik je bil pijan in je vozil prehitro.

AVTOMOBILIST IZSILJEVAL PREDNOST

Ljubljana, 5. jul. — Včeraj popoldne sta se na križišču Strosmajerjeve in Ljubljanske ceste zaletela osebni avtomobil in moped. Voznik osebnega avtomobila Franc Sebenik je izsiljeval prednost pred mopedistom Alojzom Jordanom. Mopedist se je hudo poškodoval.

KOLESARKI STA TRČILI

Ljubljana, 5. jul. — V torek zvečer sta na Ljubljanski cesti v Domžalah trčili dve kolesarki. AntonijaRšen se je peljala pravilno po desni strani. Z nepregledanega zavoja se je pripeljala neznana kolesarka in se zaletela vRšenovo. Leta je padla in se hudo poškodovala.

AVTOMOBIL V POTOK

Celje, 5. jul. — Na cesti Celje — Žalec se je včeraj zjutraj prevrnil v potok Ložnico osebni avtomobil, ki ga je vozil Drago Kurnik. Pri prometnem znaku: oženje ceste, ki stoji pred mostom, je voznik naglo zavrl. Vozilo je zaneslo v potok. Škodo cenijo na 350.000 dinarjev. Voznik se ni poškodoval.

TRČIL JE V OGRAJO

Kranj, 5. jul. — Včeraj popoldne je v Bistrici Vladimir Skreblin z osebnim avtomobilom vozil preveč po desni strani ceste, zato se je zaletel v ograjo. Pri nesreči sta se poškodovala Skreblin in sopotnica Ljubica Saraginov. — Na vozilu je za 250.000 dinarjev škode.

HLEV JE POGOREL

Sežana, 5. jul. — V vasi Barka je v torek ponoči pogorel hlev, last Matije Mlača. Pogorelo je tudi precej slame, sena in poljedelskega orodja. Škodo cenijo na milijon dinarjev. — Ogenj je verjetno zanetila strela.

STRELA UBILA DVA VOLA

Ljubljana, 5. jul. — V noči od torka na sredo je udarila strela v hlev Vinka Petkovška iz Podlipe pri Vrhniki. Strela je ubila dva težka vola in poškodovala električno napeljavo. — Škoda znaša več kot 200.000 din. Na srečo se poslopje ni vnelo.

DRŽAVNO KAJAKAŠKO PRVENSTVO

Zmagi za Zemun in Belišče

Jajce, 5. julija. — Na XV. državnem prvenstvu s kajaki na mirnih vodah na Plivskem jezeru, na katerem sodeluje 180 tekmovavcev iz 17 ekip, so imela v polfinalu največ uspehov zastopstva klubov Ive-Lole Ribara iz Zemuna, Begeja iz Zrenjanina, beograjskega Brodograditelja in mariborskega Sidra. V prvi finalni tekmi, enosedežnem kajaku za zvezni moški razred na 10.000 m je zmagal Desančić (Iva-Lola Ribar, Zemun) pred Kulenovićem (Zmaj, Zemun). Pri dvosedežnih kanujih na 10.000 m za zvezni moški razred so v veliko prednostjo zasedli prvi dve mesti tekmovavci Belišča, ki so startali z novimi kanuji konstruktorja Josipa Mlakarja.

Zagreb — V polfinalnem srečanju za jugoslovanski kegljaški pokal je Grmoščica premagala Zenico s 5552 : 5129, v finalu pa se ekipo Splita 5334 : 4996. Najboljša posameznika sta bila Hladnik 961 in Smoljanović 955. V srečanju za tretje mesto je Zenica zmagala nad Borcem 5124 : 4937.

Maribor — Na atletskem mitingu Branika je sprinter Gluk pretekel 100 m v času 10,7, njegov klubski tovariš Muc pa v 10,8.

VREME

fronta, ki je včeraj dosegla naše kraje, se umika nad srednji Balkan. Nad severno in srednjo Evropo se še vedno zadržuje hladen zrak.

Napoved za petek: Zjutraj bo pretežno jasno, je v kotlinah bo megla ali nizka oblačnost. V opoldanskih urah se bo oblačnost prehodno povečala, popoldne bodo vmes krajevne plohe, zvečer pa ponovno razjasnitve. Najnižje nočne temperature bodo v izpostavljenih legah okoli 2, drugod 4 in 6, v Primorju 12, najvišje dnevne okoli 16, v Primorju nekaj nad 20 stopinj C.